

Suomen Pankin vuosikertomus 2011

SUOMEN PANKKI
— 200 —
FINLANDS BANK

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankin vuosikertomus 2011

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmaninaukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen 010 8311

kansainvälinen +358 10 8311

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@suomenpankki.fi

etunimi.sukunimi@suomenpankki.fi

Suomen Pankin internetsivusto

www.suomenpankki.fi

Aluekonttorit

Vantaa

Turvalaaksontie 1, Vantaa,
PL 160, 00101 Helsinki,
puh. 010 8311

Kuopio

Puutarhakatu 4,
PL 123, 70101 Kuopio,
puh. 010 8311

Oulu

Kajaaninkatu 8,
PL 103, 90101 Oulu,
puh. 010 8311

Tampere

Koskikatu 9 C,
PL 325, 33101 Tampere,
puh. 010 8311

Tämä vuosikertomus on Suomen Pankista annetun lain 19 §:n mukainen toimintakertomus.

Vuosikertomuksen luvut perustuvat helmi-maaliskuussa 2012 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN-L 1239-9329 (painettu julkaisu)
ISSN 1456-5773 (verkkójulkaisu)
Edita Prima Oy
Helsinki 2012

Sisällys

Esipuhe.....	5
Suomen Pankki.....	8
Suomen Pankin strategian toteutus vuonna 2011.....	12
Toiminta vuonna 2011.....	15
Rahapolitiikka.....	15
EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu.....	15
Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa.....	25
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa.....	34
Rahoitusjärjestelmä.....	39
Rahoitusjärjestelmän vakaus.....	39
Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri.....	42
Varallisuuden hallinnointi.....	48
Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen sijoittaminen.....	48
Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta.....	52
Setelit ja kolikot.....	55
Eurosetelistön liikkeeseenlaskun kasvu hidastui 500 euron seteleiden kysynnän vähentyessä.....	55
Rahahuollon säilytysjärjestelmän uudistamisesta ja konttoriverkoston supistamisesta informoitiin.....	56
Markkojen palautukset kiihtyivät loppuvuodesta ennen lunastusajan loppua.....	57
Seteliväärennösten määrä supistui hieman edellisvuotisesta mutta tasaantui loppuvuotta kohden.....	58
Muu toiminta.....	60
Tutkimus.....	60
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos.....	63
Tilastot.....	65
Kansainvälinen toiminta.....	66
Viestintä.....	73
Johtaminen ja henkilöstö.....	76
Johtamisjärjestelmä.....	76
Toiminnansuunnittelu.....	76
Tavoite- ja tuloskehikko.....	76
Riskienhallinta toiminnanohjauksen välineenä.....	77
Henkilöstö.....	78
Budjetti ja operatiiviset kustannukset.....	81
Ympäristö.....	84
Kokonaisriskit.....	87

Tilinpäätös.....	91
Tase.....	92
Tuloslaskelma.....	94
Tilinpäätöksen liitteet.....	95
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	97
Taseen liitetiedot.....	101
Tuloslaskelman liitetiedot.....	112
Riskienhallinnan liitetiedot.....	120
Tilintarkastuskertomus.....	123
Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta.....	124
Liitteet.....	125
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2011.....	125
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomais- toimenpiteet vuonna 2011.....	127
Suomen Pankin vuonna 2010 antamia lausuntoja.....	134
Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2011.....	136
Liitetaulukot.....	138
Suomen Pankin organisaatio.....	152

Vuoden 2011 talouskehitykselle leimaantava piirre oli poikkeuksellisen suuri taloudellinen epävarmuus, joka vaikutti kasvunäkymiin ja samalla häiritsi Euroopan rahoitusmarkkinoiden toipumista niitä jo usean vuoden vaivanneesta luottamuspulasta.

Lisääntyneen epävakauden syitä voi mainita useita. Vuoden alkupuoliskolla kärjistynyt yhteiskunnallinen levottomuus useissa arabimaissa sekä Japanin tsunamia seurannut Fukushiman ydinkatastrofi aiheuttivat uusia häiriöitä jo elpymässä olleeseen maailmantalouteen ja lisäsivät epävarmuutta. Kesällä talousnäkyviä varjosti Yhdysvalloissa käyty poliittinen kiista liittovaltion lainanottovaltuuksista. Vuoden jälkipuoliskolla eräiden Etelä-Euroopan maiden velkaongelmat kärjistyivät jälleen uudeksi, vaikeaksi kriisiksi, joka uhkasi koko euroalueen rahoitusvakautta. Kaikilla näillä häiriöillä oli negatiivinen vaikutus euroalueen talouskehitykseen. Vuoden jälkipuolisko muodosti jo selvän pettymyksen. Pari vuotta jatkunut hauras elpyminen pysähtyi, ja vuosi päättyi taantuman merkeissä.

Taloudellisen tilanteen heikkeneminen vuoden mittaan vaikutti myös rahapolitiikkaan. Alkuvuodesta raakaöljyn ja muidenkin raaka-aineiden hinnat nousivat korkealle tasolle ja euroalueen inflaatio kiihtyi. Tässä tilanteessa Euroopan keskuspankki toteutti kaksi ohjauskoron korotusta. Talousnäkymien nopea heikkeneminen kesällä ja valtionvelkakriisin leviäminen euroalueella vaativat kuitenkin rahapolitiikalta uusia määrätietoisia toimia. Kesällä EKP aktivoi arvopaperi-

markkinoita koskevan ohjelmansa, ja vuoden lopussa toteutettiin kaksi ohjauskoron alennusta. Lisäksi pankkien maksuvalmiutta tuettiin laajoilla, peräti kolmen vuoden pituisilla luotto-operaatioilla.

Kun eurojärjestelmä on poikkeuksellisen tilanteen hallitsemiseksi joutunut merkittävästi kasvattamaan rahapoliittisen operaatioidensa volyyymia, keskuspankkien kannettavaksi tulleet riskit ovat myös lisääntyneet. Riskien hallintaa on tästä syystä viime vuosina merkittävästi tehostettu sekä Suomen Pankissa että koko eurojärjestelmän tasolla. Samalla Suomen Pankki on kartuttanut taseensa riskipuskureita turvatakseen vakavaraisuutensa sekä mahdollisuutensa tasaiseen voitonjakoon valtiolle myös vastaisuudessa.

Talous- ja rahapolitiikassa on kriisinhallintatoimien rinnalla kiinnitettävä yhä suurempaa huomiota myös taloudellisen kasvun ja vakauden perustan rakentamiseen pitemmällä aikavälillä. Euroalueen mailla on tässä erityinen yhteinen intressi. Valtioiden velkaantuminen on pysäytettävä ja luotava mekanismit, jotka varmistavat luottamuksen euro maiden julkisen talouden kestävyYTEEN. Samalla kasvun perustaa on vahvistettava rakenteellisin uudistuksin, jotka lisäävät jäsenmaiden talouksien joustavuutta, kilpailukykyä ja työllisyyttä.

Keskeinen opetus viime vuosina koetusta finanssikriisistä on, että rahoitusalan yksittäisten toimijoiden valvonta ei riitä takamaan vakautta, vaan finanssimarkkinoilla kehittyviä riskejä tulee seurata ja hallita kokonaisuutena. Tätä

ns. makrovakauseriskikomitea varten perustettu Euroopan järjestelmäriskikomitea aloitti toimintansa vuoden 2011 alussa. Se koordinoi ja ohjaa kansallisten viranomaisten toimintaa. Vakauden turvaaminen vaatii myös sellaisten uusien välineiden kehittämistä, joilla rahoitusmarkkinoista vastaavat viranomaiset voivat entistä paremmin puuttua markkinoiden vakautta uhkaavaan kehitykseen. Keskuspankeilla, joilla on reaaliaikainen kosketus rahamarkkinoiden toimintaan ja jotka kriisien tullen joutuvat käytännössä päättämään pankkien maksuvalmiuden turvaamisesta, on keskeinen asema rakenteilla olevassa eurooppalaisessa valvonta-arkkitehtuurissa.

Suomen rahoitusmarkkinat ovat toistaiseksi selvinneet kriisistä suhteellisen vähällä. Silti rahoitusmarkkinoiden vakauden entistä tehokkaampi varmistaminen kaikissa olosuhteissa on tehtävä, johon on tartuttava myös meillä. Kevään eduskuntavaalien jälkeen muodostetun uuden hallituksen ohjelman mukaan Finanssivalvonnalle tuleekin varmistaa toimivaltuudet makrovakauseriskikomitean instrumenttien käyttöön muun muassa yritysten ja kotitalouksien liiallisen velkaantumisen hillitsemiseksi. Työ näiden valtuuksien ja instrumenttien kehittämiseksi on parhaillaan menossa. On tärkeää, että Suomi tässä suhteessa täyttää parhaat kansainväliset ja eurooppalaiset vaatimukset myös vastaisuudessa.

Myös Suomessa julkisen talouden alijäämä on liian suuri ja valtion velkaantumisen pysäyttäminen on tärkeä tavoite. Suomen talouden kuvaan on tullut myös uusi huolestuttava piirre, kun

kauppataseeseen alkoi vuoden 2011 aikana syntyä alijäämää. Ulkomaankaupan epäedullinen kehitys kertoo sekä Suomen kilpailukyvyyn ja teollisen rakenteen heikkenemisestä suhteessa markkinoiden vaatimuksiin että julkisen talouden alijäämän kansantalouden rahoitus- tasapainoa horjuttavasta vaikutuksesta. Pitkittyvä vaihtotaseen vaje merkitsisi kansantalouden ulkomaisen velkaantuneisuuden kääntymistä kasvuun. Se sopisi huonosti Suomen kaltaiselle ikääntyvälle kansakunnalle, jonka pitäisi mieluummin koota resursseja tulevaisuuden varalle kuin käyttää niitä etukäteen. Talouspolitiikassa onkin nyt välttämättä pyrittävä vahvistamaan Suomen kansantalouden pitkän aikavälin kasvuedellytyksiä. Valtion velkaantumisen pysäyttäminen, kotimaisen kustannustason nousun hillitseminen sekä työvoiman tarjonnan lisääminen vaativat jatkuvaa huomiota.

Suomen Pankki täytti 200 vuotta vuonna 2011. Merkkivuosi antoi pankille erinomaisen mahdollisuuden tehdä työtään ja asemaansa tunnetuksi. Pankin historiaa kuvaava kaksiosainen teos valmistui. Sen ensimmäinen nide, *Keisarin kassasta keskuspankiksi*, julkaistiin huhtikuussa 2011 ja toinen nide, nimeltään *Parlamentin pankki*, julkaistaan maaliskuussa 2012. Merkkivuoden kuluessa järjestettiin useita tapahtumia, joilla pyrittiin tekemään pankin historiaa ja toimintaa laajemmin tunnetuksi. Ilahduttavan suuren suosion saavuttivat pääkonttorissa järjestetyt avoimet taidekierrokset. Yli 13 000 vieraille tarjotun kulttuurielämyksen ohessa Suomen

Pankki halusi näin myös korostaa sitä, että eduskunnan pankkina se todella on koko kansakunnan omaisuutta.

Suomen Pankin toiminta suuntautuu kuitenkin aina tulevaisuuteen. Vuoden 2011 aikana uudistetun visiolauselmansa mukaisesti pankki haluaa tulla tunnetuksi eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä. Edellytykset tämän tavoitteen toteutumiselle luodaan työlleen omistau-

tuneen henkilöstön ja hyvän ulkoisen yhteistyön avulla. Lausunkin pankin henkilökunnalle kiitokseni haastavan, mutta menestyksellisen toimintavuoden jälkeen.

Erkki Liikanen
6. maaliskuuta 2012

EKP:n neuvoston kokous järjestettiin Helsingissä toukokuun 2011 alussa.

Kuva: Lehtikuva.

Suomen Pankki

Suomen Pankki on Suomen kansallinen keskuspankki ja samalla osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Se on julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto. Pankin asema on määritelty Suomen perustuslaissa, ja sen toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö sekä laki Suomen Pankista.

Suomen Pankki perustettiin vuonna 1811, ja se on maailman neljänneksi vanhin keskuspankki. Aluksi se toimi

setelien vaihtokonttorina, luottolaitoksena ja valtion kassanhoitajana. Keskuspankin tehtävät se sai asteittain suomalaisen raha- ja pankkijärjestelmän kehityksen myötä. Suomen Pankin nykyinen asema periytyy vuodelta 1868, jolloin pankki siirrettiin valtiopäivien alaisuuteen. Euroopan keskuspankkijärjestelmään Suomen Pankki liittyi vuonna 1998, ja yhteiseen rahapolitiikkaan euroalueella siirryttiin vuoden 1999 alusta.

Suomen Pankin ydintoimintoja ovat osallistuminen rahapolitiikan valmisteluun, rahoitusmarkkinoiden vakauden

Suomen Pankin johtokunta.

Vasemmalta lukien johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen, johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen ja johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja. Taustalla Suomen Pankin kokoelmiin vuonna 2011 hankittu Marianna Uutisen teos "Untitled".

Kuva: Peter Mickelsson.

valvonta sekä operatiiviset keskuspankkitehtävät, kuten rahapolitiikan täytäntöönpano, pankkien maksuliikkeen hoitaminen sekä käteisrahan saatavuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen Suomessa.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset päätökset tehdään keskitetysti Euroopan keskuspankin neuvostossa, ja kansalliset keskuspankit vastaavat hajautetusti rahapolitiikan toteutuksesta. Suomen Pankin pääjohtaja on Euroopan keskuspankin neuvoston jäsen ja osallistuu koko eurojärjestelmää koskevaan päätöksentekoon riippumattomana ja itsenäisenä päätöksentekijänä. Suomen Pankin asiantuntijat seuraavat ja analysoivat raha- ja reaali-talouden kehitystä pääjohtajan osallistumisen tueksi.

Rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonnassa Suomen Pankki vastaa kokonaistaloudellisesta näkökulmasta ja yksittäisiä toimijoita valvoo pankin yhteydessä itsenäisenä viranomaisena toimiva Finanssivalvonta. Suomen Pankin pääjohtaja ja Finanssivalvonnan johtaja kuuluvat Euroopan keskuspankin yhteydessä toimivaan Euroopan järjestelmäriskikomiteaan, jossa pääjohtaja on komitean äänivaltainen jäsen.

Suomen Pankin johtokunnan muodostivat vuonna 2011 puheenjohtaja Erkki Liikanen, varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen sekä Seppo Honkapohja. Pääkonttorin 6 osastolla sekä pankin 4 aluekonttorissa työskenteli vuoden lopussa kaikkiaan 421 henkeä. Finanssivalvonnalla on oma johtokuntansa, jonka puheenjohtajana toimii Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Finanssivalvonnan palveluksessa työskenteli vuoden 2011 lopussa 208 henkeä. Finanssivalvonta julkaisee oman toimintakertomuksensa.

Kehikko 1.

Suomen Pankki 200 vuotta

Joulukuussa 2011 tuli kuluneeksi 200 vuotta siitä, kun Venäjän keisari Aleksanteri I vahvisti allekirjoituksellaan Waiheutus- (Wäxeli) Laina- ja Depositioni-Contori Suomen Suuren-Ruhtinanmaasa -nimisen laitoksen perustamisen ja ohjesääntöä koskevan manifestin.

Suomen Pankin vaiheet kahden vuosisadan ajalta on kuvattu kaksiosaisessa Suomen Pankin historiategoksessa. Dosentti Antti Kuusterän ja valtiotieteiden tohtori Juha Tarkan kirjoittaman teoksen ensimmäinen osa, *Keisarin kassasta keskuspankiksi*, julkaistiin huhtikuussa 2011. Se kattaa ajanjakson pankin perustamisesta talvisodan syttymiseen saakka. Samojen kirjoittajien *Parlamentin pankki* julkaistiin maaliskuussa 2012. Siinä käsitellään pankin toimintaa sota-aikana ja sotien jälkeisinä vuosikymmeninä 1990-luvun loppuun saakka.

Suomen Pankin historiaa esiteltiin myös Frank Median tuottamassa dokumenttielokuvassa *Suomea rakentamassa – Suomen Pankki 200 vuotta*. Dokumentti esitettiin MTV3:n kanavalla toukokuussa ja joulukuussa.

Suomen Pankki avasi merkkivuotensa järjestämällä tammikuussa 2011 taidenäyttelyä, jossa esillä

olivat Suomen Pankin kokoelmiin kuuluvat keskeisimmät teokset. Taideoppaina toimivat Suomen Pankin henkilökuntaan kuuluvat asianharrastajat, jotka olivat perehtyneet pankin taiteeseen ja taiteen tekijöihin. Taidenäyttelyn suosio ylitti kaikki odotukset. Viiden päivän aikana taidenäyttelyyn kävi tutustumassa noin 7 000 kävijää.

Suuren suosion vuoksi näyttely uusittiin tammikuusta pienimuotoisempaan elokuussa. Neljän illan ja viikonlopun aikana näyttelyyn tutustui 4 300 kävijää. Keväällä ja syksyllä pankki järjesti ryhmille tilaisuuksia, joissa vierailtiin Suomen Pankin rahamuseossa, esiteltiin pankin toimintaa ja lopuksi järjestettiin opastettu taidekierros pankin päärakennuksessa. Ryhmävierailut mukaan lukien pankin taidekokoelmiin kävi vuoden aikana tutustumassa yli 13 000 henkeä. Suomen Pankin päärakennuksen arkkitehtuuriin ja taidekokoelmiin on mahdollista tutustua pankin verkkosivuilla julkaistujen virtuaalikierrosten avulla.

Euroopan keskuspankin neuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa Frankfurtin ulkopuolella. Toukokuussa 2011 oli Suomen Pankin vuoro isännöidä kokousta.

Kokous toi Helsinkiin suuren määrän kansainvälisen talouslehdistön edustajia. Heti kokouksen jälkeen Suomen Pankki järjesti kaksipäiväisen kansainvälisen konferenssin, jonka teemana oli *Monetary Policy under Resource Mobility*. Konferenssiin osallistui Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenten lisäksi suuri joukko muiden keskuspankkien pääjohtajia ja asiantuntijoita, tunnettuja ekonomisteja ja taloustoimittajia eri puolilta maailmaa.

Elokuussa järjestettiin Itämeren alueen taloushistoriaa käsitellyt yksipäiväinen symposiumi Suomen Pankin alkuperäisessä kotikaupungissa Turussa. Kotimaisten esitysten lisäksi symposiumissa kuultiin keskuspankin historiaa käsittelevät esitykset myös Ruotsista ja Venäjältä.

Huhtikuussa Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan henkilökunta perheineen kutsuttiin tutustumaan pankin tiloihin ja taiteeseen. Joulukuun 10. päivänä henkilökunnalle ja eläkeläiskerhon jäsenille järjestettiin Helsingin Musiikkitalossa konsertti, jossa esiintyi Uuden Musiikin Orkesteri UMO solisteinaan saksofonisti Jukka Perko ja vokalisti Anna-Mari Kähärä.

Merkkivuosi huipentui kutsuvierastilaisuuteen, joka järjestettiin

13. joulukuuta Helsingin Musiikkitalossa. Tilaisuudessa esitettiin Peter von Baghin tekemä elokuvaessee *Suomalaiset ja raha. Rakkaustarina*. Elokuva seurasi keskustelu, jossa toimittaja Seppo Toivonen haastatteli Suomen Pankin entistä pääjohtajaa Sirkka Hämäläistä ja pääjohtaja Erkki Liikasta. Väliajan jälkeen Helsin-

gin kaupunginorkesteri esitti Jukka-Pekka Sarasteen johdolla Lindbergin, Sibeliuksen ja Faurén sävellyksiä. Solistina oli viulutaiteilija Elina Vähälä.

Toimittaja Seppo Toivonen haastattelee Suomen Pankin entistä pääjohtajaa Sirkka Hämäläistä ja pääjohtaja Erkki Liikasta Musiikkitalossa järjestetyssä Suomen Pankin 200-vuotisjuhlassa.

Kuva: Peter Mickelsson.

Suomen Pankin strategian toteutus vuonna 2011

Suomen Pankki rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestäväää talouskasvua, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia.

Vuonna 2011 vietiin loppuun Suomen Pankin toiminta-ajatuksen ja vision uudistus sekä organisaation arvojen uudelleenmäärittely. Toiminta-ajatuksen, vision ja arvojen saattaminen osaksi pankkilaisten arkipäivää jatkuu vuonna 2012 (ks. kehikko 2).

Rahahuollossa strategiaa toteutetaan jatkamalla valmisteluja aluekontto-reiden määrän supistamiseksi neljästä kahteen vuoden 2012 loppuun mennessä.

Suomen Pankki osana suomalaista yhteiskuntaa

Suomen Pankki on vaikutusvaltainen jäsen eurojärjestelmässä ja kotimaisessa talouspoliittisessa keskustelussa.

Finanssikriisin ja valtioiden velkakriisin voimistuminen ja laajeneminen suuriin euromaihin ovat vaikuttaneet pankin strategiatyöhön. Suomen Pankki on tuonut panoksensa kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun erityisesti velkaantumisen, kasvun ja rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta. Pankin asiantuntijat ovat korostaneet sitä merkitystä, joka hintavakauden turvaavalla euroalueen yhteisellä rahapolitiikalla ja kurinalaisella finanssipolitiikalla on vakauden ja työllisyyden varmistamisessa.

Yhdessä Finanssivalvonnan kanssa Suomen Pankki osallistuu hallitusohjelman mukaisen kansallisen makrovaka-

valvonnan järjestämisestä vastaavan erillisen työryhmän työskentelyyn. Pankki pyrkii turvaamaan rahoitusmarkkinoiden vakauden ja tehokkuuden ajantasaisen vakausanalyysin avulla sekä ylläpitämällä kriisinhallintavalmiuksiaan.

Suomen Pankki osana eurojärjestelmää

Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenenä euroalueen rahapolitiittiseen päätöksentekoon. EKP:n kokouksissa arvioidaan raha- ja reaalitalouden kehitystä, rahapolitiikan ohjausjärjestelmää, maksujärjestelmää ja muita keskuspankkitoiminnan alueita sekä tehdään niitä koskevat päätökset. Pankin asiantuntijat osallistuvat laajasti valmisteluun.

Suomen Pankin tavoitteena on lisätä kansainvälistä yhteistyötä finanssimarkkinoiden valvonnassa ja tehostaa kotimaista viranomaisyhteistyötä.

Suomen Pankki on osallistunut aktiivisesti uuden Euroopan järjestelmäriskikomitean (European Systemic Risk Board, ESRB) työhön. Komitea aloitti toimintansa vuoden 2011 alussa. Yhteistyö Suomen Pankin yhteydessä toimivan Finanssivalvonnan kanssa rahoitusjärjestelmän vakauskysymyksissä ja Euroopan järjestelmäriskikomiteassa on tiivistynyt ja työnjako selkeytynyt. Keskeisessä asemassa ovat järjestelmäriskien ehkäisy ja lieventäminen sekä vakausuhkien seuranta.

Strategisia painopisteitä vuonna 2011 olivat Suomen Pankin taseeseen kohdistuvien riskien arviointi ja riskeihin varautuminen huolehtimalla taseen vah-

vuudesta. Suomen Pankki osallistuu euroalueen pankkijärjestelmän likviditeetin hallintaan rahapolitiikan valmistelun sekä markkinaoperaatioiden toteuttamisen kautta. Markkinaoperaatioista aiheutuvat riskit ovat osa pankin kokonaisriskkejä.

Strategiansa mukaisesti Suomen Pankki on mukana maksujärjestelmien kehittämisessä ja valvonnassa sekä kansallisen että kansainvälisen viranomaisyhteistyön kautta. Suomen Pankin

kehittämän maksujärjestelmäsimulaattorin käyttöönottoa eurojärjestelmän maksujärjestelmien yleisvalvonnan työkaluna on jatkettu.

Suomen Pankin strategia tarkistetaan ja mittaristo uudistetaan toiminta-ajatuksen ja arvojen pohjalta vuoden 2012 aikana. Pankin tavoitteena on olla EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.

Suomen Pankki järjesti merkivuotensa kunniaksi kaikille avoimen taidenäyttelyn päärakennuksessaan.

Kuva: Peter Mickelsson.

Kehikko 2.

Suomen Pankin toiminta-ajatus, visiot ja arvot

Suomen Pankin toiminta-ajatus, visio ja arvot tarkistettiin vuoden 2011 aikana. Koko organisaatio oli mukana kommentoimassa toiminta-ajatusta ja työstämässä yhteisiä arvoja ja visioita.

Toiminta-ajatus

Suomen Pankki rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestäväää talouskasvua, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia.

Toiminta-ajatus kertoo organisaation olemassaolon ja toiminnan tarkoituksen. Toiminta-ajatuksen avulla kuvataan, mitä organisaatio tekee ja miksi.

Visio

Suomen Pankki tunnetaan eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä.

Visiossa korostuu Suomen Pankin tavoite olla eteenpäin katsova viranomainen, jonka toiminta ja kannanotot rakentavat Suomen kansantalouden vakautta ja pitkän aikavälin kestävyyttä. Viittaus tehokkuuteen kertoo, että pankki itse toimii tuottavuutta edistävien kannanottojensa mukaisesti.

Rakentava rooli eurojärjestelmässä edellyttää, että Suomen Pankki on aktiivisesti mukana kehittämässä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. Vaikuttavuus asettaa vaativat tavoitteet pankkilaisten ammattitaidolle ja viestintäkyvyille.

Arvot

Osaava – arvostava – vastuullinen

Arvot kuvastavat suhtautumista omaan työhön, työtovereihin ja muuhun yhteiskuntaan. Yhteinen arvopohja ohjaa pankkilaisten jokapäiväistä toimintaa ja vahvistaa yhtenäistä toimintakulttuuria. Arvojen määrittämiseen osallistuivat kaikki pankkilaiset.

Osaava

Vankka ammattitaito ja -etiikka ovat työmme perusta. Uudistamme jatkuvasti taitojamme ja työtapojamme.

Arvostava

Teemme työtä yhdessä ja yhteisten päämäärien hyväksi. Keskustelemme avoimesti ja esitämme tuoreita näkemyksiä.

Vastuullinen

Toimimme vastuullisesti ja riippumattomasti. Olemme luotettava yhteistyökumppani.

Toiminta vuonna 2011

Rahapolitiikka

EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu

Suomen Pankki rahapolitiikan valmistelussa

Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu EKP:n neuvoston jäsenenä rahapoliittiseen päätöksentekoon. Pankin asiantuntijat ovat mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja muussa taustatyössä. Suomen Pankin asiantuntijat antavat panoksensa neuvoston kokousten valmisteluun eurojärjestelmän rahapolitiikan komiteassa sekä markkinaoperaatioiden komiteassa. Suomen Pankin vaikuttamista eurojärjestelmässä tukee usealla eri osastolla toteutettava valmistelu. Vuoden 2011 aikana rahapolitiikan valmistelun pääpaino oli epätavanomaisissa rahapolitiikkatoimissa velkamarkkinoiden häiriöiden vuoksi.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset ohjauskorot säilyivät vuonna 2011 poikkeuksellisen matalina

EKP:n neuvosto tähtää rahapolitiikallaan ensisijaisesti siihen, että yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattu euroalueen inflaatiövauhti säilyy keskipitkällä aikavälillä alle 2 prosentissa, mutta kuitenkin lähellä sitä. EKP:n neuvosto seuraa ja analysoi euroalueen talousnäkyviä ja asettaa ohjauskorkonsa tasolle, joka parhaiten tukee hintavakautta keskipitkällä aikavälillä.

Vuonna 2011 eurojärjestelmän rahapoliittiset ohjauskorot säilyivät poikkeuksellisen matalina (kuvio 1). Vuoden jälkipuoliskolla eräiden euroalueen valtioiden velkaongelmat kärjistyivät, mistä seurasi

vakavia jännitteitä rahoitusmarkkinoilla. Kokonaistaloudellinen toimintaympäristö oli haastava, kun erityisesti Kreikan ongelmat kärjistyivät ja Italian julkisen talouden näkymät huolestuttivat markkinoita. Rahoitusmarkkinoiden häiriöistä johtuneet ongelmat rahapolitiikan välittymisessä olivat keskeisellä sijalla EKP:n neuvoston päätöksissä vuoden 2011 jälkipuoliskolla. Neuvosto korosti toistuvasti koko vuoden ajan, että kaikki epätavanomaiset toimet, joita on toteutettu rahoitusmarkkinoiden vakavien jännitteiden aikana, ovat luonteeltaan tilapäisiä. Näitä keskuspankkien normaalikäytännöstä poikkeavia toimia käsitellään tarkemmin seuraavassa osiossa (Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa).

Vuonna 2011 toteutunut inflaatio oli euroalueella melko nopeaa eli 2,7 % yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattuna. Vuoden 2010 inflaatiövauhti oli 1,6 %. Vuoden 2011 alkupuolella nousevien talouksien voimakas kasvu kiihdytti erityisesti energian ja raaka-aineiden hintojen kohoamista. Energian hinta säilyi koko vuoden kalliina myös Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän poliittisten jännitteiden vuoksi. Maalikesäkuussa yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattu inflaatio oli noin 2,7 %. Inflaatio jatkui nopeana myös vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, jolloin inflaatiövauhti kiihtyi 3 prosenttiin syys-marraskuussa. Syynä loppuvuoden inflaation nopeuteen olivat kalliina säilyneiden energian ja raaka-aineiden hintojen lisäksi välillisten verojen ja hallinnollisesti säänneltyjen hintojen korotukset useassa maassa.

Vuoden 2011 alussa EKP:n perusrahoitusoperaatioiden korko oli 1 prosentissa, johon se oli laskettu jo touku-kuussa 2009. Inflaatoriskien arvioinnin pohjalta EKP:n neuvosto nosti ohjauskorkojaan 0,25 prosenttiyksikköä huhti- ja heinäkuussa, minkä jälkeen perusrahoitusoperaatioiden ohjauskorko oli 1,5 % (kuvio 1). Euroalueen taloudessa vallitsi myönteinen elpymisvire, vaikka epävarmuus olikin yhä suurta. Näidenkin korkopäätösten jälkeen rahapolitiikan mitoitus pysyi elvyttävänä, huomattavas- ti talouskasvua ja uusien työpaikkojen luomista tukevana. Taloudellisesta ana-lyysistä saadut tiedot viittasivat kuiten-kin huhtikuussa hintavakautta uhkaaviin inflaation kiihtymisen riskeihin. Likvidi-teen suuren määrän katsottiin voivan edistää hintapaineiden välittymistä. Inflaatio-odotusten ankkuroiminen on edellytys sille, että rahapolitiikalla voi-

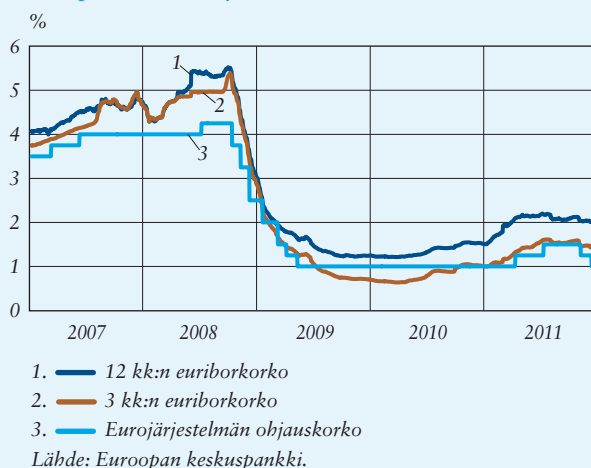
daan tukea euroalueen talouskasvua. Heinäkuussa elvyttävän rahapolitiikan mitoituksen lisätarkistaminen oli perus- teltua hintavakautta uhkaavien riskien takia.

Syksyllä 2011 euroalueen talous- näkymät heikentyivät merkittävästi. Rahoitusmarkkinoiden jännitteiden jat- kumisella oli epäsuotuisa vaikutus rahoit- usoloihin ja luottamukseen. Näiden jännitteiden arvioitiin vaimentavan edel- leen euroalueen taloudellista toimeliai- suutta. Talousnäkyymiin liittyvän epä- varmuuden sekä kasvun hidastumisen riskien lisääntymisen odotettiin vaimen- tavan euroalueen hinta-, kustannus- ja palkkapaineita, ja näiden paineiden arvioitiin pysyvän vähäisinä rahapoliti- kan kannalta olennaisella aikavälillä. Inflaatio oli jatkunut nopeana, ja sen arvioitiin pysyvän yli 2 prosentissa todennäköisesti usean kuukauden ajan ennen kuin se hidastuu alle 2 prosentin. Näiden poikkeuksellisen nopeasti muut- tuneiden syiden takia EKP:n neuvosto laski loppuvuonna ohjauskorkojaan kaksi kertaa 0,25 prosenttiyksikön ver- ran, ensin marras- ja sitten joulukuussa. Joulukuussa perusrahoitusoperaatioiden korko oli laskettu takaisin 1 prosenttiin.

Inflaatoriski kasvoi vuoden alkupuoliskolla

Vuoden alkupuoliskolla talouskasvu elpyi ja inflaatoriski alkoi kasvaa ener- gian ja elintarvikkeiden hintojen nousun takia (kuvio 2). Maaliskuussa EKP:n neuvosto muutti arviotaan vuosien 2011 ja 2012 inflaatiosta ja talouskasvusta aiemmin ennustamaansa voimakkaam-

Kuvio 1.
Rahapolitiikan välittymismekanismi

man kehityksen suuntaan. Lisäksi EKP:n neuvosto arvioi hintakehitysnäkymiin liittyvien riskien painottuvan arvioitua nopeamman inflaation suuntaan. Neuvosto ilmaisi huolensa siitä, että hinta- ja palkkapäätökset eivät saisi johtaa raaka-aineiden hintojen nousun aiheuttamiin laaja-alaisiin kerrannaisvaikutuksiin. Inflaatoriskien painottuessa ennustettua nopeamman hintojennousun suuntaan EKP:n neuvosto päätti huhtikuussa nostaa ohjauskorkojaan 0,25 prosenttiyksiköä. Perusrahoitusoperaatioiden korko nousi 1,25 prosenttiin. Ennen tätä koronostoa ohjauskorot olivat olleet muuttumattomina lähes kaksi vuotta eli toukokuusta 2009 lähtien. EKP:n neuvosto totesi rahapolitiikan mitoituksen säilyvän koronaston jälkeen elvyttävänä ja tukevan yhä huomattavasti talouskasvua sekä uusien työpaikkojen luomista.

Euroalueen valtioiden velkaongelmat näkyivät vuoden alkupuoliskolla yksittäisten pienten euroalueen maiden velkakirjojen korkojen nousuna. EKP:n neuvosto arvioi huhtikuussa, että rahoitusmarkkinoiden osa-alueiden jännitteiden jatkuminen ja niiden mahdolliset vaikutukset euroalueen reaalitalouteen aiheuttavat odotettua hitaamman kasvun riskejä. Kasvuriskien arvioitiin maaliskuussa olevan kutakuinkin tasapainossa.

Euroopan keskuspankki oli Japanin luonnon- ja ydinkatastrofin takia maaliskuussa mukana valuuttakurssi-interventiossa jenin kurssivaihtelun hillitsemiseksi. Interventioon osallistuivat myös Yhdysvaltain, Ison-Britannian ja Kanadan keskuspankit sekä Japanin keskus-

pankki. Vielä toukokuussa EKP:n neuvosto arvioi, että Japania maaliskuussa kohdanneen luonnon- ja ydinkatastrofin taloudellisiin vaikutuksiin euroalueella ja muualla maailmassa voi liittyä riskejä.

Portugalin valtionpaperimarkkinoiden tilanne heikkeni vuoden 2011 alkupuoliskolla, ja maasta tuli huhtikuussa, Kreikan ja Irlannin ohella, kolmas euroalueen maa, joka joutui EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) tukiohjelman piiriin ja ulkopuolisesta rahoituksesta riippuvaiseksi. Toukokuussa EKP:n neuvosto ilmaisi tukensa Portugalin hallituksen hyväksymälle EU:n ja IMF:n talouden sopeutusohjelmalle, jonka arvioitiin sisältävän tarvittavat tekijät Portugalin talouden vakauttamiseksi kestävällä tavalla. Kreikassa ja Irlannissa julkisen talouden velkaongelmat olivat kärjistyneet jo vuoden 2010 aikana, jolloin eurojärjestelmä osallistui aktiivisesti Euroopan komission ja valuuttarahaston kanssa myös näiden maiden tukipakettien

Kuvio 2.
Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Lähde: Eurostat.

valmisteluun. EKP:n neuvosto korosti vuoden aikana toistuvasti, että rahoitusmarkkinoiden luottamuksen lujittaminen ja valtionlainojen korkojen riskilisien pientäminen vaativat velkaongelma- maissa välitöntä ja uskottavaa monivuotista julkisen talouden vahvistamista.

Velkaongelmien voimistuminen ja valtionlainojen korkojen nousu lisäsivät jännitteitä pankkien välisillä rahamarkki- noilla jo vuoden 2011 alkupuoliskolla. EKP:n neuvosto korosti toistuvasti tam- mikuusta lähtien, että pankkien tulisi parantaa luottojen saatavuutta turvautu- malla tarvittaessa tulorahoitukseen, tukeutumalla markkinoihin vahvistaak- seen pääomapohjiaan tai hyödyntämällä täysimääräisesti hallitusten tukitoimet pääomituksen suhteen. EKP:n neuvosto huolehti koko vuoden pankkien maksu- valmiudesta muun muassa jatkamalla pankkien rahoitusoperaatioissa loka- kuussa 2008 aloitettua täyden jaon ja kiinteän koron huutokauppanettelyä. Tämä tarkoittaa lupausta täyttää pank- kien likviditeetinkysyntä etukäteen pää- tetyllä kiinteällä korolla täysimääräisesti, kunhan pankit toimittavat riittävät vakuudet luottojen katteeksi. EKP:n neuvosto korosti niin ikään toistuvasti varmistavansa, että likviditeettipula ei rajoita vakavaraisten pankkien toimin- taa. Vuoden 2011 alkupuoliskolla euro- järjestelmän tase suhteessa bruttokansan- tuotteeseen pysyi kuitenkin lähes muut- tumattomana.

Maalis-toukokuussa EKP:n neuvos- to arvioi, että hintakehitysnäkymiin liit- tyä keskipitkällä aikavälillä ennakoitua nopeamman inflaation riskejä. Inflaatio-

riskejä koskeneissa arvioissaan neuvosto totesi keväällä ja alkukesästä seuraavasti: Inflaatio voi olla odotettua nopeampaa varsinkin, jos energian hinta nousee ole- tettua enemmän esimerkiksi Pohjois- Afrikan ja Lähi-idän poliittisten jännittei- den vuoksi. Energiaraaka-aineiden hinto- ja voi korottaa myös nousevien talouk- sien vahva talouskasvu, jota tukee maail- mantalouden runsas likviditeetti. Lisäksi välillisten verojen ja hallinnollisesti sään- neltyjen hintojen korotukset saattavat olla oletettua suurempia, sillä julkista taloutta on tulevina vuosina vakautetta- va. EKP:n neuvosto totesi lisäksi, että myös kotimaiset hintapaineet voivat olla odotettua voimakkaampia talouden elpy- misen jatkuessa. Helsingissä pidetyssä toukokuun kokouksessaan EKP:n neu- vosto painotti ennustettua nopeamman inflaation riskien lisäksi, että toiminta- ympäristöön liittyy tavanomaista suu- rempi epävarmuus.

Vuoden alkupuoliskon koronnostoilla pienennettiin inflaatoriskiä

Kesäkuussa EKP:n neuvosto muutti arviotaan vuoden 2011 inflaatiosta ja talouskasvusta aiemmin ennustamaansa voimakkaamman kehityksen suuntaan. Heinäkuussa EKP:n neuvosto nosti ohjauskorkojaan vuoden alun jälkeen jo toisen kerran 0,25 prosenttiyksikön ver- ran hintavakautta uhkaavien riskien takia. Perusrahoitusoperaatioiden korko nousi 1,5 prosenttiin, mikä EKP:n neu- voston arvion mukaan oli edelleen kas- vua tukeva. Perusteluissaan EKP:n neu- vosto korosti olevan kaiken kaikkiaan olennaista, että vuoden alkupuoliskon

ripeä hintakehitys ei aiheuta laaja-alaisia inflaatiopaineita keskipitkällä aikavälillä. Neuvosto painotti, että päätös auttaa osaltaan pitämään euroalueen inflaatio-odotukset tavoitteen mukaisina, eli että inflaatio on keskipitkällä aikavälillä alle 2 %, mutta lähellä sitä.

Heinäkuussa euroalueella oli yhä myönteinen elpymisvire. Kreikan tilanne oli kuitenkin osoittautunut ennakoitua vaikeammaksi, ja heinäkuussa 2011 EU-maiden valtionpäämiehet sopivat Kreikan uuden tukipaketin periaatteista.

Irlannin ja Portugalin taloustilanne säilyi EU:n ja IMF:n arvioiden mukaan vuonna 2011 suunnilleen EU:n ja IMF:n sopeutusohjelman mukaisena. Erityisesti Irlannin tilanne koheni loppuvuonna, ja sen valtionlainojen korkokehitys eriytyi selvästi Kreikan ja Portugalin kehityksestä. Näiden kahden maan valtionlainojen korkoero Saksan vastaavaan korkoon kasvoi koko vuoden.

EKP:n neuvosto on kehottanut toistuvasti euroalueen maiden hallituksia ryhtymään finanssipoliittisiin toimiin ja

Euroalueen keskuspankkien pääjohtajat osallistuivat EKP:n neuvoston kokoukseen Helsingissä toukokuussa 2011.

Kuva: Lehtikuva.

rakennemuutoksiin. Maaliskuussa EKP:n neuvosto korosti euroalueen valtioiden velkakriisin tuoneen entistä selkeämmin esille, että euroalueen talouden ohjauksjärjestelmää on uudistettava kunnianhimoisesti. Huhtikuussa EKP:n neuvosto katsoi, että euroalueen talouden ohjauksjärjestelmää koskeva kuuden säädehdotuksen paketti, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi kokouksessaan 24.–25.3., parantaa jonkin verran talouden ja julkisen talouden valvontaa euroalueella. EKP:n neuvosto esitti kuitenkin tarpeen aiempaa tiukempiin vaatimuksiin, vieläkin suurempaan toimenpiteiden automaatiikkaan ja ennalta ehkäisevien toimien entistä selkeämpään keskittymiseen huonoimmassa asemassa oleviin ja kilpailukyvyltään heikentyneisiin maihin. Kesäkuussa EKP:n neuvosto painotti, että kun otetaan huomioon rahoitusmarkkinoiden paineet, on ratkaisevan tärkeää panna täytäntöön uskottavia julkisen talouden sopeuttamisohjelmia. Heinäkuussa EKP:n neuvosto totesi olevansa tyytyväinen talouspolitiikan eurooppalaisen ohjauksjakson (European Semester) käyttöönottoon samoin kuin maiden hiljattain toimittamiin kansallisiin uudistusohjelmiin, joihin sisältyvät uuden euroa koskevan kilpailukykysovimuksen (Euro Plus Pact) velvoitteet.

EKP:n neuvosto lisäsi epätavanomaisia rahapoliittisia toimia vuoden toisella puoliskolla

Vielä elokuun alussa EKP:n neuvosto arvioi inflaatoriskien painottuvan ennustettua nopeamman inflaation suuntaan ja kasvuriskien olevan kutakuinkin tasapai-

nossa. Neuvosto kuitenkin painotti, että toimintaympäristö on erityisen epävarma. Kesän aikana talousnäkökymät olivat alkaneet heikentyä sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Samalla markkinoiden kokemaa epävarmuus poliittisesta päätöksentekokyvystä voimistui Euroopan kriisinhallintaan liittyneiden ongelmien sekä Yhdysvaltain vaikeiden velkakattoneuvottelujen takia. Taloustilanteen heikkeneminen johti siihen, että syyskuussa EKP:n neuvosto muutti arviotaan vuosien 2011 ja 2012 talouskasvusta aiemmin ennustamaansa heikomman kasvun suuntaan. Lisäksi neuvosto ennakoiti talouskasvuun liittyvien riskien painottuvan ennustettua hitaamman kasvun suuntaan toimintaympäristön epävarmuuden ja rahoitusmarkkinoiden jännitteiden takia. Inflaatoriskien ei enää arvioitu painottuvan ennustettua nopeamman hintojennousun suuntaan, vaan olevan tasapainossa. EKP:n neuvosto myös arvioi rahoitusolojen tiukentuneen.

Vuoden 2011 jälkimmäisellä puoliskolla eräiden euroalueen valtioiden velkaongelmat voimistuivat ja rahoitusmarkkinoilla esiintyi häiriöitä. EKP:n neuvosto joutui vastaamaan epävarmuuden poikkeukselliseen kasvuun epätavanomaisin rahapoliittisin toimin. Euroalueen valtionpaperimarkkinoiden tilanne heikkeni heinäkuun loppupuolelta alkaen nopeasti ja loi levottomuutta koko euroalueen rahoitusmarkkinoilla. Talousnäkökymien heikkeneminen voimisti markkinoiden huolta erityisesti Italian ja Espanjan julkisen talouden kestävydestä heinä-elokuussa, jolloin näiden maiden

valtionvelkapapereiden korot alkoivat nousta (kuvio 3).

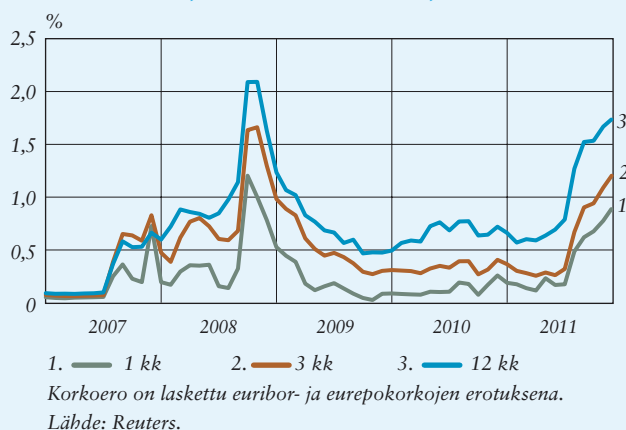
Rahoitusmarkkinoiden levottomuus näkyi rahoitussektorilla, ja pankkien varainhankinnassa alkoi syksyllä olla havaittavissa ongelmia. Eurojärjestelmä vastasi loppuvuonna markkinoiden kokeman epävarmuuden kasvuun mm. pidentämällä pankeille myönnettyjen luottojen juoksuaikaa. Jo elokuussa EKP:n neuvosto päätti toteuttaa ylimääräisen likviditeettiä lisäävän pitempi-aikaisen noin 6 kuukauden rahoitusoperaation. Lisäksi neuvosto laajensi toukokuussa 2010 käynnistämäänsä arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (Securities Markets Programme, SMP). Tämän ohjelman avulla eurojärjestelmä voi ostaa yksityisiä ja julkisia arvopapereita sellaisilta markkinasegmenteil-
tä, joiden toimintakyky on häiriintynyt ja jotka ovat rahapolitiikan välittymismekanismin toimintakyvyn kannalta keskeisessä asemassa. Eurojärjestelmä toteutti ohjelman kautta rahapoliittisia suoria arvopapereiden ostoja elo-joulukuussa yhteensä noin 138 mrd. eurolla. Näiden ostojen likviditeetti-vaikutukset neutraloitiin vastakkaisilla operaatioilla. EKP:n neuvosto on toistuvasti korostanut, että rahoitusmarkkinoiden vakavien jännitteiden yhteydessä toteutetut epätavanomaiset toimet ovat luonteeltaan tilapäisiä.

Lokakuussa EKP:n neuvosto arvioi kasvun hidastumisen riskien yhä lisääntyneen ja korosti talousnäkyvien poikkeuksellisen suurta epävarmuutta. Neuvosto näki rahoitusmarkkinoiden jännitteiden jatkumisen ja epäsuotuisten vaikutusten rahoitusoloihin hidastavan euro-

alueen talouden kasvuvauhtia vuoden 2011 loppupuolella. Lisäksi neuvosto korosti, että pankkisektorin tilanteeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Pankkisektorin ongelmat näkyivät pankkien välisillä rahamarkkinoilla mm. vakuudellisten ja vakuudettomien korkojen eron kasvuna vuoden 2011 loppupuolella (kuvio 4). Tukeakseen rahoitussektorin toimintakykyä EKP:n neuvosto ilmoitti lokakuussa jatkavansa kiinteän koron ja täyden jaon likviditeetinjakomenetelmää kaikissa operaatioissaan ainakin vuoden 2012 puoliväliin asti. Lisäksi neuvosto päätti toteuttaa kaksi uutta ylimääräistä likviditeettiä lisäävää pitempiaikaista, juoksuajaltaan noin vuoden operaatiota. EKP:n neuvosto ilmoitti myös uudesta 40 mrd. euron katettujen joukkolainojen osto-ohjelmasta. Aiempi katettujen jouk-

Kuvio 4.
Vakuudellisten ja vakuudettomien korkojen ero euroalueella

kolainojen osto-ohjelma oli käynnistetty kesällä 2009. Tämän ohjelman kautta eurojärjestelmä voi toteuttaa rahapolitiikkaa pankkisektorin välityksellä, sillä katetut joukkolainat ovat pankkien liikkeeseen laskemia velkapapereita.

Loppuvuonna heikentyneet talousnäkömät johtivat koronlaskuihin

Marraskuussa EKP:n neuvosto laski perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikköä. EKP toimi marraskuussa pääjohtaja Draghin johdolla pääjohtaja Trichet'n kauden päätyttyä lokakuun lopussa. EKP:n neuvosto arvioi, että koska rahoitusmarkkinoiden jännitteiden jatkumisella on epäsuotuisia vaikutuksia rahoitusoloihin ja luottamukseen, nämä jännitteet todennäköisesti vaimentavat euroalueen talouden kasvuvauhtia vuoden 2011 toisella puoliskolla ja sen jälkeenkin. Päätöksessään EKP:n neuvosto otti huomioon, että tässä tilan-

teessa myös euroalueen hinta-, kustannus- ja palkkاپaineiden odotetaan vai-menevan. Marraskuussa neuvosto arvioi keskipitkän aikavälin hintakehitykseen liittyvien riskien olevan edelleen jokseenkin tasapainossa. Neuvosto totesi marraskuussa, että talousnäkömiä leimaavat edelleen poikkeuksellisen suuri epävarmuus ja kasvun hidastumisen riskien lisääntyminen.

Marraskuun alun kokouksessaan EKP:n neuvosto kehotti euroalueen kansallisia viranomaisia hyväksymään ja panemaan pikaisesti täytäntöön 26.10. pidetyn euroalueen huippukokouksen julkilausumassa ilmoitetut ja suositellut toimet. Lokakuun lopun huippukokouksessa pyrittiin luomaan suunnitelma, jolla euroalueen velkaongelmien eteneminen pysäytetään ja tilanne vakautetaan. Taustalla oli kasvanut huoli Euroopan pankkisektorin tilasta ja rahoitusoloista sekä erityisesti Italian valtionlainojen korkojen nousun vaikutuksista. Huippukokouksen keskeiset päätökset liittyivät Kreikan entisestään vaikeutuneen tilanteen ratkaisuun, pyrkimykseen kasvattaa Euroopan rahoitusvakausvälineen kapasiteettia sekä pankkien pääomittamiseen. EKP:n neuvosto ilmoitti suhtautuvansa myönteisesti Eurooppa-neuvoston päätökseen, jonka mukaan pankkien rajoituksettomien ensisijaisten omien varojen (ns. Core Tier 1) vähimmäisvaatimus korotetaan 9 prosenttiin kesäkuun 2012 loppuun mennessä. Neuvosto ilmoitti myös tukevansa vaatimusta, jonka mukaan kansallisten valvontaviranomaisten on varmistettava, että pankkien suunnitelmat vahvistaa pääomaa eivät

johda velkaantumisen liian nopeaan purkaantumiseen. EKP:n neuvosto painotti marraskuun alun kokouksensa yhteydessä, että EU:n ja IMF:n yhteisiin tukiohjelmiin kuuluvien maiden (Kreikka, Irlanti ja Portugali) sekä erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevien maiden hallitusten on oltava valmiita kaikkiin tarvittaviin lisätoimiin.

Marraskuussa rahoitusmarkkinahäiriöitä aiheutui myös Kreikan ja Italian poliittisista kriiseistä, joiden seurauksena sekä Italiaan että Kreikkaan valittiin uusi pääministeri ja uusi hallitus. Lisäksi epävarmuus euroalueen velkakriisin ratkaisusta johti marraskuussa muun muassa Ranskan ja Belgian valtionlainojen korkojen nousuun. Joulukuussa tilanne euroalueen valtionlainamarkkinoilla säilyi edelleen vaikeana, mutta rauhoittui hieman marraskuuhun verrattuna. Erityisesti Espanjan valtionlainojen korot laskevat suhteessa muihin velkakriisimaihin.

Talustilanteen heikennyttyä edelleen EKP:n neuvosto jatkoi joulukuussa koronlaskuaan ja alensi perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikön verran eli 1 prosenttiin. Neuvosto muutti joulukuussa selvästi vuoden 2012 talouskasvua koskevaa arviotaan ja totesi, että euroalueen talousnäkymiin liittyy merkittäviä kasvun heikkenemisen riskejä toimintaympäristössä, joka on erityisen epävarma. EKP:n neuvosto otti päätöksessään huomioon, että tässä tilanteessa euroalueen kustannus-, palkka- ja hintapaineiden odotetaan pysyvän vähäisinä rahapolitiikan kannalta olennaisella aikavälillä.

EKP:n neuvosto tuki toimillaan rahoitussektorin toimintakykyä

EKP:n neuvosto teki marras-joulukuussa myös useita päätöksiä, joilla se pyrki huolehtimaan pankkien maksuvalmiudesta ja helpottamaan euroalueen rahamarkkinoiden toimintaa. Näiden toimien odotettiin tukevan luotonantoa kotitalouksille ja yrityksille. Marraskuun lopussa (30.11.) maailman johtavat keskuspankit ilmoittivat uusista yhteisistä tukitoimista likviditeetin turvaamiseksi kansainvälisessä rahoitusjärjestelmässä laskemalla dollarirahoituksen hintaa 0,50 prosenttiyksikköä ja sopimalla keskinäisistä valuutanvaihtosopimuksista, joilla turvattiin myös muiden päävaluuttojen määräisen likviditeetin saanti. Operaatioon osallistuvat EKP:n lisäksi Yhdysvaltain, Ison-Britannian, Japanin, Kanadan ja Sveitsin keskuspankit. Joulukuun alun kokouksessaan EKP:n neuvosto päätti niin ikään useista merkittävistä uusista epätavanomaisista toimista pankkisektorin likviditeetin ja toiminnan parantamiseksi. Se päätti toteuttaa kaksi poikkeuksellisen pitkää eli kolmen vuoden rahoitusoperaatiota. Lisäksi se päätti pienentää pankkien vähimmäisvarantovelvoitteen 2 prosentista 1 prosenttiin sekä helpottaa vakuusvaatimuksia laajentamalla vakuudeksi kelpaavien arvopapereiden joukkoa ja laskemalla näiltä papereilta vaadittavan luottoluokituksen alarajaa.

Tässä yhteydessä EKP:n neuvosto korosti jälleen, että kaikkien euroalueen hallitusten on kiireellisesti tehtävä kaik-

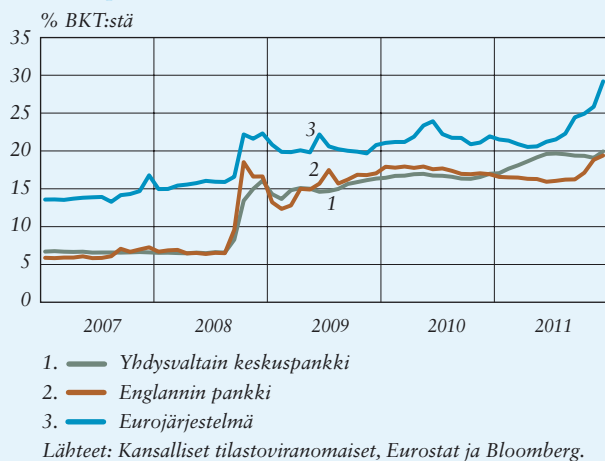
kensa koko alueen julkisen talouden kestävyden turvaamiseksi. Myös sitoutuminen merkittäviin pitkän aikavälin rakenteellisiin uudistuksiin on välttämätöntä talouskasvun ja euroalueen toiminnan tukemiseksi. Uusi julkista taloutta koskeva sopimus, joka koostuu perinpohjaisesti uudistetuista finanssipolitiikan säännöistä ja euroalueen hallitusten finanssipoliittisista sitoumuksista, on neuvoston joulukuussa esittämän näemyksen mukaan rahoitusmarkkinoiden normaalin toiminnan palauttamisen edellytys.

Erityisesti vuoden 2011 loppupuolella toteutetut epätavanomaiset toimet rahoitussektorin toimintakyvyn tukemiseksi kasvattivat eräiden muiden tekijöiden kanssa eurojärjestelmän taseen kokoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (kuvio 5). Eurojärjestelmän tase kasvoi suhteessa bruttokansantuotteeseen alku-

vuoden noin 21 prosentista lähes 30 prosenttiin joulukuussa 2011. Eurojärjestelmä osti arvopapereita rahapoliittisin perustein suoraan arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti vuonna 2011 noin 138 mrd. eurolla niin, että ohjelman kautta oli vuoden loppuun mennessä ostettu velkapapereita yhteensä noin 212 mrd. eurolla. Uuden katettujen joukkolainojen osto-ohjelman mukaisesti toteutettiin vuonna 2011 noin 3 mrd. euron suuriset ostot. Alkuperäiseen katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaan kuuluvia sijoituksia oli vuoden 2011 lopussa noin 59 mrd. euron arvosta. Myös pitempiaikaiset jälleenerahoitusoperaatiot kasvattivat eurojärjestelmän taseen loppusummaa. Pankkien näissä operaatioissa lainaama ylimääräinen raha palautui keskuspankkiin lähinnä pankkien tekeminä lyhytaikaisina talletuksina.

Eurojärjestelmän keskuspankkien yhdistetyn taseen kasvun ohella monien kansallisten keskuspankkien taseet laajenivat poikkeuksellisen paljon erityisesti eurojärjestelmän keskuspankkien keskinäisten erien suurenemisen vuoksi. Tähän vaikutti varsinkin pääoman ulosvirtaus rahoitusongelmiin joutuneista maista. Rahoitusta tulvi vahvojen maiden rahamarkkinoille ja edelleen näiden maiden keskuspankkeihin. Tämän rahoitusvirran myötä vahvojen maiden keskuspankkien saamiset ongelmamaiden keskuspankeilta kasvoivat erittäin paljon eurojärjestelmän keskuspankkien välisillä maksuliiketeillä. Tämä kehitys kasvatti myös Suomen Pankin taseen poikkeuksellisen suureksi (kehikko 7).

Kuvio 5.
Keskuspankkien taseita

Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa

Eurojärjestelmä varmisti keskuspankkirahoituksen saannin

Rahapolitiikan toteutuksella varmistetaan EKP:n neuvoston päätösten välittyminen markkinakorkoihin sekä edelleen kotitalouksien ja yritysten toimintaan ja sitä kautta hintakehitykseen. Tärkeimpiä rahapolitiikan välineitä ovat keskuspankin luotto-operaatiot, joiden hintaa, määrää, juoksuaikaa ja ajoitusta muuttamalla vaikutetaan pankkien välisten rahamarkkinoiden korkojen määrittymiseen. Pidettyään ohjaukset ennallaan lähes kaksi vuotta EKP:n neuvosto nosti huhtikuussa perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 1,25 prosenttiin inflaatoriskien kasvun johdosta. Muut luottojen ehdot säilytettiin ensimmäisellä vuosipuoliskolla pitkälti ennallaan. Korkoa nostettiin edelleen 1,5 prosenttiin heinäkuussa.

Heinä-elokuusta alkaen valtioiden velkamarkkinoiden ongelmat laajenivat euroalueella, minkä jälkeen eurojärjestelmän toukokuussa 2010 aloitettu arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma aktivoitiin. Perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin prosenttiyksikön neljänneksen verran sekä marras- että joulukuussa inflaationäkymien muuttuessa, ja se oli vuoden lopussa 1 prosentissa. Yötalletuskorko pidettiin läpi vuoden 0,75 prosenttiyksikköä ohjaukorkoa matalampana ja maksuvalmiusluoton korko vastaavasti 0,75 prosenttiyksikköä ohjaukorkoa korkeampana. Toisella

vuosipuoliskolla pankeille tarjottiin myös poikkeuksellisen pitkiä luottoja, ja joulukuussa EKP:n neuvosto ilmoitti useista epätavanomaisista toimista, joilla vahvistettiin rahapolitiikan välittymistä. Yksi näistä oli kahden juoksuajaltaan 3 vuoden operaation järjestäminen.

Pankit tarvitsevat keskuspankkirahaa erilaisiin likviditeettitarpeisiinsa mm. täyttääkseen vähimmäisvarantovelvoitteensa ja kattaakseen käteisen rahan kysynnän ostamalla seteleitä keskuspankista. Finanssikriisin alusta saakka hyvän maksuvalmiuden merkitys on korostunut, ja samanaikaisesti pankkien välisen epäluottamuksen kasvu ja pankkien luottokelpoisuuden heikentyminen ovat jakaneet rahamarkkinat kahteen osaan: osa pankeista käyttää keskuspankkiluottoja turvatakseen maksuvalmiutensa ja osa tallettaa ylimääräiset varansa muiden pankkien sijasta keskuspankkiin.

Rahapolitiikan vastapuoliksi hyväksytyt pankit saavat keskuspankkirahaa eurojärjestelmän vaatimukset täyttäviä vakuuksia vastaan osallistumalla hajautetusti toteutettavaan luotto-operaatioihin.¹ EKP:n neuvosto jatkoi syksyllä 2008 käyttöön otettua kiinteän koron ja täyden jaon politiikkaa läpi vuoden, millä selvästi vähennettiin maksuvalmiuteen liittyvää epävarmuutta markkinoilla. Pankeilla oli mahdollisuus hakea kiinteällä korolla tarvitsemansa määrä luottoa kaikissa operaatiotyypeissä eurojärjestelmän hyväksymiä vakuuksia vas-

¹ Suomessa toimivat rahapolitiikan vastapuolet osallistuvat jällenerahoitusoperaatioihin Suomen Pankissa, jossa toteutuksesta vastaa pankkitoimintaosaston markkinaoperaatioiden toimisto.

taan. Euroalueella keskuspankkiluottojen keskimääräinen juoksuaika säilyi pidempänä kuin ennen finanssikriisiä ja keskimäärin 70 % keskuspankkiluotoista oli yli viikon mittaisia. Vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla pidempiaikaisten rahoitusoperaatioiden osuus oli keskimäärin peräti 90 % pankeille myönnetystä rahoituksesta, kun taas ennen vuonna 2007 alkanutta rahamarkkinahäiriötä pääosa, 60–70 % jälleenrahoituksesta, annettiin pankeille juoksujaltaan viikon mittaisissa perusrahoitusoperaatioissa. Normaalioloissa tärkeimmän politiikkaoperaation, perusrahoitusoperaation, luottojen määrä oli vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla keskimäärin 130 mrd. euroa ja kasvoi noin 180 mrd. euroon toisella vuosipuoliskolla. Perusrahoitusoperaatit toteutettiin kerran viikossa kiinteällä korolla. Säännöllisesti kerran kuukaudessa järjestettävissä

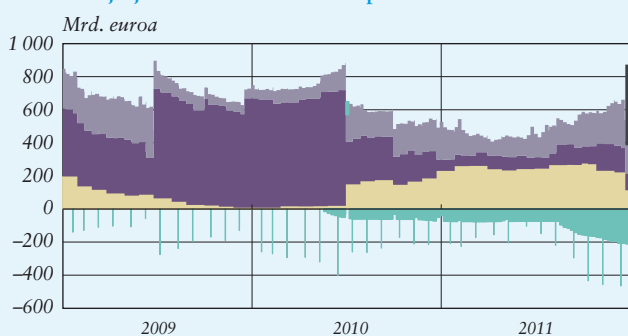
3 kuukauden operaatioissa korko on lokakuusta 2010 saakka kiinnitetty kunkin operaation juoksuajan perusrahoitusoperaatioiden keskiporkoon. Kolmen kuukauden rahoitusta oli euroalueella vuoden aikana avoimena keskimäärin 245 mrd. euroa.

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla ylimääräisen keskuspankkirahan määrä väheni

Pankit täyttävät varantovelvoitteensa tallettamalla noin kuukauden mittaisen pitoajanjakson aikana velvoitetta vastavan rahamäärän keskuspankkiin. Pankkijärjestelmässä on ylimääräistä likviditeettiä karkeasti ottaen silloin, kun pankkien talletukset keskuspankissa ovat suuremmat kuin niille asetettu vähimmäisvarantovelvoite. Kun rahamarkkinoiden toiminta on häiriintynyt ja eurojärjestelmän operaatioista on mahdollista saada täysimääräisesti rahoitusta, pankkien keskuspankkiluottojen kysyntä kasvaa keskuspankkirahan vähimmäistarvetta suuremmaksi ja keskuspankkiin tehtävien yötalletusten käyttö lisääntyy.

Pankkien keskuspankkitalletuksille maksetaan perusrahoitusoperaatioiden korkoa silloin, kun nämä talletukset täyttävät varantovelvoitetta. Kun varantovelvoite on täyttyneenä, ylimenevälle rahamäärälle ei makseta korkoa, ja pankkien kannattaa siirtää se yötalletukseksi. Ylimääräisen keskuspankkirahan tallettaminen takaisin keskuspankkiin on kuitenkin pankkijärjestelmälle kallista, sillä yötalletuskorko on 0,75 prosenttiyksikköä perusrahoitusoperaation korkoa matalampi. Näin ollen rahamarkki-

Kuvio 6.
Eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatit

1. Pitempiaikaiset operaatiot (3 kk)
 2. Ylimääräiset pitempiaikaiset operaatiot (1–12 kk)
 3. Perusrahoitusoperaatiot (1 vko)
 4. Hienosäätöoperaatiot (1–7 pv)
 5. Ylimääräiset pitempiaikaiset operaatiot (36 kk)
- Lähde: Suomen Pankki.

noiden toiminnan heikentyminen oli keskeisin ylimääräisen likviditeetin määrän kasvun selittäjä.

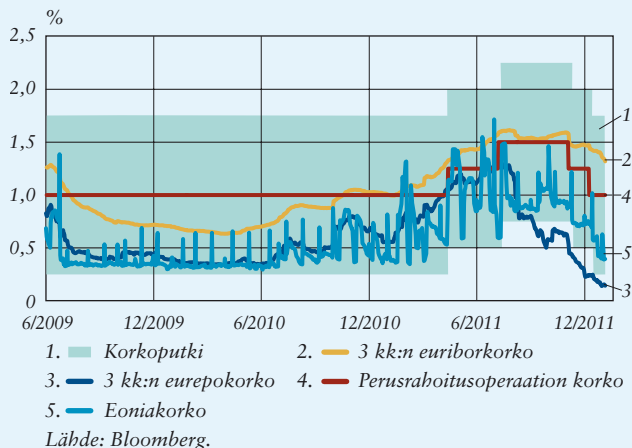
Alkuvuonna 2011 pankkien hakemien luottojen määrä jatkoi supistumistaan vuoden 2010 tilanteeseen verrattuna ja asettui 400–500 mrd. euroon euroalueella (kuvio 6). Samanaikaisesti ylimääräisen likviditeetin määrä väheni keskimäärin 25 mrd. euroon tammi-kesäkuun pitoajanjaksoilla. Vuoden 2010 lopussa erääntyneen viimeisen avoimena olleen 12 kuukauden operaation jälkeen erityisesti poikkeuksellisen pitkien luottojen kanta pieneni. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla epätavanomaisista euromääräisistä operaatioista käytössä olivat ainoastaan pitoajanjakson eli noin kuukauden mittaiset operaatiot, joita järjestettiin kerran kuussa. Pankkien välisillä rahamarkkinoilla normalisoituminen jatkui alkuvuodesta, kun pienempi ylimääräisen keskuspankkirahan määrä lisäsi pankkien tarvetta toimia markkinoilla. Eonia yli yön -koron kaupan käyntivolyyymi säilyi samalla tasolla kuin vuoden 2010 lopussa eli noin 40 mrd. eurossa. Riskilisät rahamarkkinoilla pysyttelivät niin ikään samalla tasolla kuin vuoden 2010 alussa.

Rahapolitiikan ohjausjärjestelmän tarkoituksena on yleensä vakauttaa lyhimmat rahamarkkinakorot lähelle ohjauskorkoa. Kun ylimääräisen keskuspankkirahan määrä kasvaa, pankit tekevät todennäköisemmin yötalletuksia keskuspankkiin ja maksuvalmiusluottojen käyttö vastaavasti vähenee. Näin ollen lyhimmat rahamarkkinakorot laskevat kohti yötalletuskorkoa, sillä likvi-

diteettiylimääräisten pankkien ei ole taloudellisesti järkevää maksaa pankkien välisillä markkinoilla korkeampaa korkoa kuin keskuspankki. Kun ylimääräisen likviditeetin määrä on kasvanut huomattavaksi, lyhimmat rahamarkkinakorot eivät enää reagoi muutoksiin ylimääräisen likviditeetin määrässä. Vuoden pituisten operaatioiden eräännyttyä vuonna 2010 eoniakoron vaihtelu lisäänty selvästi. Pankkijärjestelmän keskuspankkirahan rakenteellinen kysyntä ei enää täyttynyt pidempiaikaisilla operaatioilla, vaan pankkien tuli hakea rahoitusta myös perusrahoitusoperaatioista.

Vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla eoniakoron vaihtelu jatkui. Eonia oli keskimäärin korkeampi kuin vuonna 2010, kun ylimääräisen likviditeetin määrä pieneni. Lisäksi kunkin pitoajanjakson sisällä vaihtelua aiheutti pankkien etupainotteinen varantoveltoitteiden

Kuvio 7.
Ohjauskorkojen ja pankkien välisen
rahamarkkinakorkojen kehitys

täyttö, joka vähensi ylimääräisen likviditeetin määrää kunkin pitoajanjakson alussa ja edesauttoi samalla eoniakoron nousua. Ylimääräisen likviditeetin määrä oli pienimmillään toukokuun pitoajanjaksolla. Maaliskuusta kesäkuuhun rahamarkkinakorot nousivat (kuvio 7).

Valtioiden velkakriisin syveneminen lisäsi häiriöitä rahamarkkinoilla

Tilanne rahoitusmarkkinoilla heikentyi uudelleen heinä-elokuussa, kun valtioiden velkakriisi aiheutti epävarmuutta ja talousnäkymät muuttuivat maailmanlaajuisesti. Syksyn mittaan Euroopan talouskasvun arvioitiin hidastuvan ja odotettua nopeamman inflaation riskit vähenivät. Myös Yhdysvaltain julkisen talouden tilaan kiinnitettiin huomiota: luotto-luokittaja Standard & Poor's m. alensi Yhdysvaltain luottokelpoisuuden luokkaan AA+. Euroalueen valtionlainoissa tilanteen heikentyminen näkyi erityisesti Espanjan ja Italian valtionlainojen tuottojen kasvuna. Epävarmuus Kreikan lisärahoituksen ajoituksesta ja muodosta paheni erityisesti sen jälkeen, kun Kreikka ilmoitti lokakuun lopussa aikeestaan asettaa uudet sopeutustoimet kansanäänestykseen. Marraskuussa myös usean AAA-luokitellun valtion, kuten Ranskan, Hollannin ja Suomen, tuottotasot kasvoivat. Monen euroalueen valtion luotto-luokitusta heikennettiin, ja joulukuussa Standard & Poor's arvioi 15 eurovaltion luokitusten heikentyneen systeemisten riskien vuoksi.

Rahamarkkinoilla häiriöt näkyivät riskilisien kasvuna suurimmilleen sitten Lehman Brothers -pankin kaatumisen

vuoden 2008 lopussa. Markkinoiden hinnoittelemat koronlaskuodotukset painoivat vakuudellisia rahamarkkinakorkoja enemmän kuin vakuudettomia, mikä kiihdytti riskilisien kasvua. Korot, joiden vakuutena oli luottokelpoisuudeltaan parasta Saksan valtionlainaa (repo-korko), laskivat merkittävästi ja painuvat jopa alle eurojärjestelmän yötalletuskoron. Likviditeettiepävarmuuden vähentämiseksi EKP:n neuvosto päätti uusien erittäin pitkien luotto-operaatioiden järjestämisestä: elokuussa pankit hakivat noin 50 mrd. euron verran 6 kuukauden luottoa ja lokakuussa noin 57 mrd. euron verran 12 kuukauden luottoa. Syyskuusta alkaen myös maksuvalmiusluoton käyttö kasvoi ja oli keskimäärin yli 4 mrd. euroa päivässä marraskuun pitoajanjaksolla, vaikka ylimääräistä keskuspankkirahaa oli pankkijärjestelmässä runsaasti. Yötalletuksia tehtiin marraskuun pitoajanjaksolla keskimäärin jo noin 250 mrd. euroa.

EKP järjesti historiallisen suuren markkinaoperaation

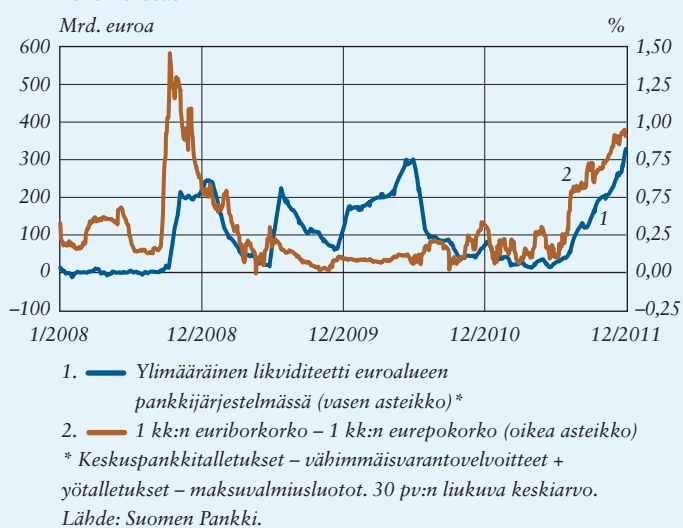
Joulukuussa euroalueen rahoitusmarkkinoiden toiminta oli huomattavasti vaikeutunut. EKP:n neuvosto päätti joulukuussa ja helmikuussa järjestettävistä, erityisen pitkistä eli kolmen vuoden (noin 36 kk) luotto-operaatioista, joiden tarkoituksena oli varmistaa rahapolitiikan välittyminen sekä helpottaa pankkien pidempiaikaista varainhankintaa. Luottojen korkona käytetään operaation juoksuajan perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Pankeille annettiin poikkeuksellisesti mahdollisuus maksaa luottoonsa

takaisin ensimmäisen vuoden jälkeen osittain tai kokonaan. Lisäksi lokakuussa 12 kuukauden jälleerahoitusta hakeneet pankit saivat halutessaan maksaa luotonsa takaisin ja valita sen sijasta joulukuun 36 kuukauden operaation.

Helpottaakseen rahamarkkinoiden toimintaa EKP:n neuvosto pienensi myös pankkien vähimmäisvarantovelvoitetta yhden prosenttiyksikön eli 1 prosenttiin, mikä vähentää rakenteellista keskuspankkirahan kysyntää ja sitä kautta pankkijärjestelmän vakuustarvetta. Täyden jaon politiikan ja suurten avoinna olevien luottojen vuoksi vähimmäisvarantojärjestelmää ei tarvita aiemmassa määrin lyhyimpien korkojen vakauttamiseen. Samasta syystä myös pitoajanjakson viimeisenä päivänä järjestettävistä hienosäätöoperaatioista luovuttiin.

Joulukuussa järjestetty 36 kuukauden operaatio oli rahamäärältään suurin koskaan euroalueella järjestetty markkinaoperaatio: siinä 523 pankkia haki 489 mrd. euroa jälleerahoitusta. Tästä 46 mrd. euroa tuli aikaisemmin järjestetyn 12 kuukauden operaation takaisinmaksuista. Ylimääräisen likviditeetin määrä kasvoi operaation jälkeen suuremmaksi kuin koskaan aiemmin eli lähes 480 mrd. euroon. Tämä oli noin 130 mrd. euroa enemmän kuin juuri ennen järjestyksessään ensimmäisen 12 kuukauden operaation erääntymistä kesäkuussa 2010 (kuvio 8). Joulukuun jälkimmäisellä puoliskolla yötalletuksia tehtiin vastaavasti keskimäärin 330 mrd. euroa. Vuoden lopussa pankeilla oli keskuspankkiluottoja noin 850 mrd. euroa ja luottojen maturiteetti oli pidentynyt huomattavasti alkuvuodesta.

Kuvio 8.
Ylimääräisen keskuspankkirahan määrä euroalueen pankkijärjestelmässä, vakuudettoman ja vakuudellisen koron erotus

Lyhimmät rahamarkkinakorot eivät kuitenkaan laskeneet yhtä lähelle yötalletuskorkoa kuin vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla, jolloin ylimääräistä likviditeettiä viimeksi oli ollut yhtä paljon. Eonia pysytteli päinvastoin noin 0,20 prosenttiyksikköä yötalletuskorkoa korkeampana, sillä pankkien välisiin talletuksiin oli hinnoiteltu aikaisempaa enemmän luottoriskiä. Osittain samasta syystä vakuudettomat euriborkorot laskivat vuoden lopussa vain hieman. Myös vuodenvaihteen läheisyys vaimensi korkojen laskua, sillä pankkien aktiivisuus yleensä vähenee tilivuoden loppua kohden.

Velkakiiri näkyi eurojärjestelmän vakuuskäytännössä

Eurojärjestelmä myöntää luottolaitoksille keskuspankkirahoitusta vain riittäviä

vakuuksia vastaan. Vakuudeksi hyväksytään tietyt ehdot täyttäviä velkainstrumentteja. Vakuudeksi hyväksyttävien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien lista julkaistaan EKP:n verkkosivulla. Vakuusarvon määrittämiseksi omaisuuserät hinnoitellaan päivittäin ja niistä vähennetään eurojärjestelmässä määriteltyjen aliarvostusprosenttien mukainen osuus. Lisäksi luottolaitosryhmien liikkeeseen laskemien kattamattomien joukkolainojen osuutta keskuspankkiluoton saajan vakuuksien kokonaismäärästä rajoitetaan.

Euroalueen valtioiden velkaongelmilla ja rahoitusmarkkinahäiriöillä oli vaikutuksia eurojärjestelmän vakuuskelpoisuusehtoihin vuonna 2011. EKP ilmoitti maaliskuussa, että Irlannin valtion liikkeeseen laskemat tai takaamat joukkolainat tullaan hyväksymään eurojärjestelmän vakuudeksi, vaikka niiden luottoluokitus heikkenisi alle normaaliksi kelpoisuusrajaksi määritellyn BBB-tason. Samanlainen ilmoitus saatiin Portugalin valtion joukkolainojen vakuuskelpoisuudesta heinäkuussa. Päätösten perusteena oli näiden valtioiden hallitusten sitoutuminen EU:n ja IMF:n tukiohjelmiin. Kreikan valtion joukkolainojen luottoluokituksen kelpoisuusrajaa oli alennettu vastaavasti jo vuonna 2010. Vuoden 2011 lopulla osa luottoluokittajista oli arvioinut Irlannin ja Portugalin luokitukset edelleen BBB-tasoisiksi. Kaikki eurojärjestelmän käyttämät luottoluokittajat olivat heikentäneet Kreikan luokituksen alle BBB-tason alkuvuoteen 2011 mennessä.

Eurojärjestelmän vakuuksien riskienhallinnassa otettiin käyttöön päivite-

tyt aliarvostusprosentit. Lisäksi aiemmin päätetty omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin sovellettava kahden hyväksyntatasoisen luottoluokituksen vakuuskelpoisuusehto tuli voimaan kaikkien kyseisen omaisuuseräluokan paperien tapauksessa niiden liikkeeseenlaskuajankohdasta riippumatta. Syyskuussa EKP ilmoitti, että vuoden 2012 alusta lähtien luottolaitosten liikkeeseen laskemat joukkolainat, joilla käydään kauppaa EKP:n hyväksymillä ei-säännellyillä markkinoilla (ja jotka täyttävät muut vakuuskelpoisuusehdot), tulevat olemaan vakuuskelpoisia. Aiemmin vain pörssissä listatut joukkolainat hyväksyttiin vakuudeksi. Lisäksi luottolaitosryhmien liikkeeseen laskemille kattamattomille joukkolainoille asetettu 10 prosentin käyttöraja keskuspankkiluoton saajan vakuuksien kokonaismäärästä alennettiin 5 prosenttiin.

EKP ilmoitti loppuvuodesta 2011 eurojärjestelmän toimista pankkien lainanannon ja rahamarkkina-aktiivisuuden tukemiseksi. Näihin toimiin kuului myös potentiaalisen vakuusmateriaalin kasvataminen. Vakuusmateriaalia kasvatettiin laskemalla tiettyntyyppisten omaisuusvakuudellisten arvopapereiden luottoluokitusraja A-tasolle sekä antamalla kansallisille keskuspankeille mahdollisuus hyväksyä tilapäisesti vakuudeksi lainasaamia erikseen määritellyillä kelpoisuusehdoilla.

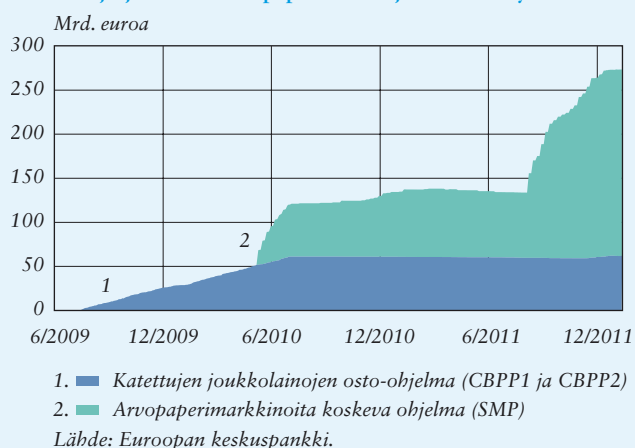
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma aktivoitiin elokuussa

Eurojärjestelmä aloitti arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (Securities

Markets Programme, SMP) toukokuussa 2010, kun rahapolitiikan välitysmekanismi oli erällä markkinoiden osa-alueilla finanssikriisin johdosta häiriintynyt. Ohjelma on poikkeuksellinen rahapolitiikan toimenpide, jota jatketaan niin kauan kuin ostoihin katsotaan olevan tarvetta. Ohjelman kautta voidaan ostaa jälki-markkinoilla sekä yksityisiä että julkisia velkakirjoja, ja ostojen likviditeetti-vaikutus neutraloidaan viikoittain määräaikaistalletuksia keräämällä. Ostoilla ei siten ole vaikutusta rahapolitiikan mitoitukseen. Suomen Pankissa eurojärjestelmän rahapolitiikan osto-ohjelmien toteutuksesta vastaa pankkitoimintaosaston sijoitustoimisto. Ostot toteutetaan eurojärjestelmän rahapolitiikan ja sijoitustoiminnan vastapuolten kanssa.

Käytännössä arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa ei käytetty vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla, jonka lopussa ohjelman koko oli lähes samansuuruinen kuin vuoden 2011 alussa eli 74 mrd. euroa. Kun rahoitusmarkkinoiden tilanne huononi heinä-elokuussa ja rahapolitiikan välittyminen heikkeni selvästi, ohjelma aktivoitiin euroalueen valtionlainamarkkinoiden vakauttamiseksi. Elokuun 7. päivänä EKP:n pääjohtaja ilmoitti eurojärjestelmän toteuttavan aktiivisesti ostoja, ja 2.9. mennessä ohjelman koko kasvoi nettomääräisesti 55 mrd. euroa 129 mrd. euroon. Tämän jälkeen ostetut nettomäärät pienenevät hivenen eli 32 mrd. euroon syyskuussa ja noin 20 mrd. euroon sekä loka- että marraskuussa. Vuoden lopussa ohjelman mukaisesti oli ostettu velkakirjoja 211,5 mrd. euron arvosta (kuvio 9).

Kuvio 9.
Eurojärjestelmän arvopaperiosto-ohjelmien kehitys

Pankeilla on Euroopassa suuri merkitys rahoituksen välityksessä, ja katetut joukkolainat ovat keskeinen pankkien pidempiaikaisten varojen lähde. Lokakuussa EKP:n neuvosto päätti käynnistää järjestyksessään toisen ohjelman (Covered Bond Purchase Programme), jossa eurojärjestelmä ostaa ensi- ja jälki-markkinoilla euroalueella liikkeeseen laskettuja euromääräisiä katettuja joukkolainoja. Ensimmäinen tällainen osto-ohjelma oli päättynyt kesäkuussa 2010, kun tavoitteena ollut 60 mrd. euron määrä oli tullut täyteen. Uuden ohjelman mukaiset 40 mrd. euron ostot aloitettiin marraskuussa, ja ne on määrä saattaa loppuun lokakuuhun 2012 mennessä. Vuoden 2011 loppuun mennessä ohjelmassa oli ostettu katettuja joukkolainoja noin 3 mrd. euron arvosta. Ohjelma

paransi pankkien varainhankinnan edellytyksiä pienentämällä katettujen joukkolainojen riskilisiä ja lisäämällä erityisesti ohjelman alkuvaiheessa liikkeeseenlaskuja ensimarkkinoilla. Suomen Pankki osallistuu ohjelmiin ns. pääoma-avaintaan vastaavalla osuudella, ja ostetut joukkolainat sisältyvät pankin taseeseen.

Eurojärjestelmä turvasi myös pankkien dollarirahoituksen saannin

EKP:n valuutanvaihtosopimus Yhdysvaltain keskuspankin kanssa mahdollisti dollarirahoituksen tarjoamisen läpi vuoden euroalueen pankeille eurojärjestelmän hyväksymiä vakuuksia vastaan. EKP:n ja Yhdysvaltain keskuspankin valuutanvaihtosopimuksen voimassaolo päätettiin kesäkuussa pidentää elokuuhun 2012 saakka ja loppuvuodesta vielä helmikuuhun 2013 saakka. Juoksuajal-

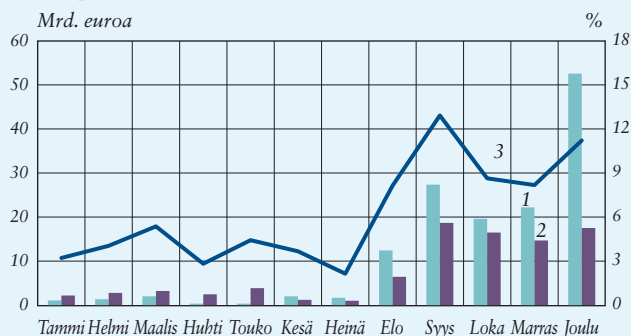
taan 7 päivän mittaista dollarirahoitusta tarjottiin läpi vuoden ns. täyden jaon periaatetta noudattaen, mutta ennen syyskuuta pankit eivät hakeneet sitä. Syyskuussa EKP:n neuvosto teki poikkeuksellisesti päätöksen järjestää kolme kolmen kuukauden mittaista dollarioperaatiota.

Marraskuun lopussa päätettiin edelleen, yhteistyössä Yhdysvaltain, Japanin, Iso-Britannian, Sveitsin ja Kanadan keskuspankkien kanssa, valtuuttaa keskinäisten valuutanvaihtosopimusten käyttö 1.2.2013 saakka. Tällä mahdollistettiin, että euroalueen pankit saisivat tarvittaessa myös muun ulkomaanvaluutan kuin dollarin määräistä rahoitusta. Lisäksi sovittiin, että dollarinvaihtosopimuksen korkoa lasketaan 0,5 prosenttiyksikköä 0,5 prosenttiin lisätynä dollarimääräisellä rahamarkkinakorolla. Samanaikaisesti EKP:n neuvosto päätti, että dollarimääräisten luottojen vakuuksien alkumarginaalia pienennetään ja arvostuksen tarkistusväli lyhennetään viikoksi. Joulukuussa pankit hakivat yli 50 mrd. dollaria kolmen kuukauden rahoitusta uudella alhaisemmalla korolla. Vuoden viimeisessä, vuodenvaihteen yli ulottuneessa kahden viikon operaatioissa haettiin rahoitusta 33 mrd. dollaria ja operaatioon osallistui euroalueella 34 pankkia. Kokonaisuudessaan dollarimääräistä keskuspankkirahaa oli vuoden lopussa noin 85 mrd. dollaria.

Suomessa toimivat pankit kasvattivat rahapoliittisiin operaatioihin liittyviä talletuksiaan ja yötalletuksiaan

Suomessa toimivat pankit tekivät runsaasti rahapoliittisiin operaatioihin liitty-

Kuvio 10.
Suomalaisten vastapuolten osuus eurojärjestelmän rahapoliittian talletuksista vuonna 2011

1. Yötalletukset Suomen Pankissa
2. Määräaikaistalletukset Suomen Pankissa
3. Osuus eurojärjestelmän talletuksista (oikea asteikko)*

* Sisältää sekä yö- että määräaikaistalletukset.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

viä määräaikaistalletuksia sekä yötalletuksia, mikä osaltaan kertoo pankkien hyvästä maksuvalmiudesta. EKP järjesti 80 jälleerahoitusoperaatiota vuonna 2011, mutta Suomessa toimivat pankit hakivat luottoja vain 10 operaatiosta. Joulukuussa Suomen Pankin vastapuolilla oli perusrahoitusoperaatioista haettuja luottoja 0,01 mrd. euroa ja pitempiaikaisista operaatioista haettuja noin 2,3 mrd. euroa. Yhteensä tämä oli vain 0,3 % kaikista eurojärjestelmän avoimena olevista luotoista. Määräaikaistalletuksia oli mahdollista tehdä arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman likviditeettiä kiristävissä operaatioissa ja pitoajanjakson viimeisen päivän operaatioissa, joita järjestettiin yhteensä 64. Suomen Pankin 16 vastapuolesta näihin operaatioihin osallistui keskimäärin 4.

Suomessa toimivien pankkien tekemien määräaikaistalletusten määrä kasvoi toisella vuosipuoliskolla huomattavasti eli kesäkuun 1,2 mrd. eurosta 17,5 mrd. euroon joulukuun lopussa (kuvio 10). Myös näiden talletusten suhteellinen osuus kaikista eurojärjestelmän talletuksista suureni. Kun ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2–5 % talletuksista tehtiin Suomessa, syyskuussa osuus kasvoi 12 prosenttiin, ja joulukuun lopussa se oli 8 % eli moninkertainen Suomen Pankin ns. pääoma-avaimeen nähden. Määräaikaistalletusten lisäksi yötalletusten määrä kasvoi Suomessa toisella vuosipuoliskolla kesäkuun lopun 2 mrd. eurosta noin 52,5 mrd. euroon joulukuussa, mikä oli 13 % kaikista yötalletuksista ja 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden alussa. Rahapoliittisiin ope-

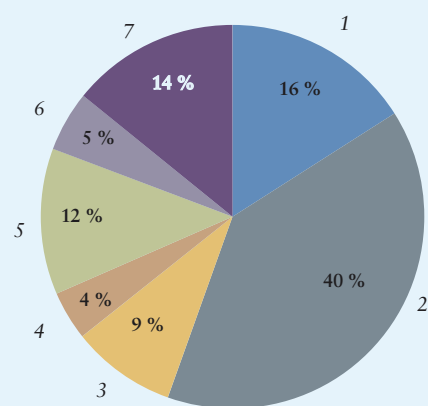
raatioihin liittyvien talletusten ja yötalletusten määrän kasvu selitti lähes yksinomaan Suomen Pankin taseen kasvun kesäkuun 32 mrd. eurosta lähes 98 mrd. euroon joulukuussa.

Suomen Pankin vastapuolilla ei pulaa vakuuksista

Suomen Pankin vastapuolet tarvitsevat riittävät vakuudet sekä rahapoliittisiin operaatioihin liittyviä luottoja että maksuliiketarpeita varten. Koska pankkien osallistuminen eurojärjestelmän jälleerahoitusoperaatioihin oli vuoden 2011 aikana hyvin vähäistä, aiheutti TARGET2-järjestelmän päivänsisäinen luotto suurimman osan niiden vakuustarpeista. Lisäksi vastapuolten keskuspankkiin toimittamien vakuuksien ylijäämä oli mittava. Keskimäärin vakuuksien kokonaismäärä pysyi edellisvuotiseen verrattuna melko ennallaan 23 mrd. euron tuntumassa. Tästä määrästä noin puolet oli vakuusyliäämää.

Vakuuslajeittain tarkasteltuna vastapuolilla oli koko vuoden ajan eniten käytössään pankkien liikkeeseen laskemia katettuja joukkovelkakirjoja, joita oli keskimäärin 40 % kaikista vakuuksista (kuvio 11). Valtion ja julkisen sektorin liikkeeseen laskemien velkakirjojen osuus oli toiseksi suurin (16 %). Seuraavaksi eniten vakuudeksi tuotiin omaisuusvakuudellisia arvopapereita ja likviditeettiä vähentävien hienosäätöoperaatioiden kautta tehtyjä määräaikaistalletuksia, joiden kummankin keskimääräinen osuus oli yli 10 %. Näistä ensimmäisen vakuuslajin määrä supistui selvästi vuoden aikana, kun taas jälkimmäisen kasvoi. Laina-

Kuvio 11.
Suomen Pankin vastapuolten vakuuksien käyttö vakuuslajeittain
(osuudet keskimäärin vuoden 2011 aikana)

1. Valtion ja julkisen sektorin velkakirjat
 2. Pankkien katetut velkakirjat
 3. Pankkien kattamattomat velkakirjat
 4. Yritysten yms. velkakirjat
 5. Omaisuuksivakuudelliset arvopaperit
 6. Lainasaamiset
 7. Määräaikaistalletukset
- Lähde: Suomen Pankki.

saamisen ja yritysten yms. liikkeeseen laskemien velkakirjojen käyttö vakuutena oli vähäistä samoin kuin pankkien kattamattomien velkakirjojen, joiden osuutta rajoittavat niille asetetut liikkeenlaskijakohtaiset limiitit.

Suomen Pankin vastapuolet suosivat ulkomaisia vakuuksia edellisvuosien tapaan, sillä yli kolme neljäsosaa kaikista ja miltei 95 % jälkimarkkinakelpoisista vakuuksista oli toimitettu vakuuskäyttöä varten kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin (correspondent central banking model, CCBM) kautta. Tässä järjestelyssä eurojärjestelmän keskuspankit toimi-

vat säilyttäjäpankkeina toistensa lukuun ulkomaille liikkeeseen laskettuja arvopapereita varten. Kotimaisista arvopapereista pankit toivat vakuudeksi vain valtion velkakirjoja.

Vastaavasti Suomen Pankki säilytti kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin kautta vakuuksia muiden keskuspankkien lukuun keskimäärin vajaan 600 milj. euron arvosta vuoden 2011 aikana.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen kokonaistuotanto kasvoi vuonna 2011, kun talous jatkoi elpymistään vuosina 2008 ja 2009 koetusta taantumasta. Kasvu jäi kuitenkin hitaammaksi kuin vuonna 2010, ja vuoden 2011 mittaan näkymät muuttuivat aiempaa epävarmimmiksi. Suomen Pankki tarkistikin joulukuussa 2011 ennusteitaan vuosien 2011 ja 2012 talouskasvusta heikomman kasvun suuntaan aiempiin ennusteisiinsa verrattuna.

Alkuvuoteen 2011 asti jatkuneen suotuisan jakson jälkeen maailmantalouden ja kansainvälisen kaupan kehityksen heikkeneminen, Euroopan talousvaikeudet sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuuden ongelmat alkoivat vaimentaa Suomen vientiä. Se ei tätä ennen ollut ehtinyt kasvaa vuosien 2008 ja 2009 taantumaa edeltäneelle tasolle, kun Suomen viennille tärkeä investointihyödykkeiden kysyntä kehittyneissä talouksissa ei ollut elpynyt merkittävästi. Vientikehityksen vaimouden seurauksena teollisuuden osuus kokonaistuotannosta jäi vuonna 2011 selvästi pienemmäksi kuin taantumaa edeltäneinä vuosina.

Kotimainen investointi- ja kulutus- kysyntä kehittyi vientiä suotuisammin vuonna 2011. Tuotannolliset investoinnit kasvoivat sekä rakennusinvestointien että kone- ja laiteinvestointien osalta, kun ne olivat vielä edellisenä vuonna supistuneet. Matala korkotaso ja työllisyyden paraneminen tukivat kotitalouksien kysyntää. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkui tasaisena. Myös asuinrakennusinvestoinnit lisääntyivät, joskin niiden kasvu maltillistui edellisen vuoden poikkeuksellisen vauhdin jälkeen.

Viennin vaikeudet sekä vientihintojen pitkään jatkunut lasku suhteessa tuontihintoihin johtivat Suomen vaihtotaseen ylijäämän sulamiseen. Vaihtotase oli vuonna 2011 alijäämäinen oltuaan sitä ennen ylijäämäinen 1990-luvun puolivälistä lähtien.

Vuoden 2011 jälkipuoliskolla etenkin viennin ja investointien näkymät heikkenivät, kun kansainväliseen talouskehitykseen ja Euroopan rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvät epävarmuudet kasvoivat. Yksityisen kulutuksen näkymät pysyivät Suomen Pankin joulukuussa 2011 julkaiseman ennusteen mukaan vakaampina.

Työttömyys väheni selvästi vuonna 2011. Työllisyystilanne oli alkanut parantua jo edellisenä vuonna heikennytyään tuntuvasti taantumana aikana vuonna 2009. Työttömyysaste pysyi silti edelleen selvästi taantumaa edeltänyttä korkeampana. Taantumana aikana voimakkaimmin vähentyneet teollisuuden työpaikat eivät vuosina 2010 ja 2011 juuri lisääntyneet. Vuonna 2011 työpaikkojen määrä kasvoi eniten palveluissa, erityises-

ti koulutuksessa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Talouden näkymien heikentyessä nousi uhka työttömyyden lisääntymisestä uudelleen. Suomen Pankki korosti, että tällä olisi pitkäkestoisia vaikutuksia, kun töitä vaille jäävien osaaminen heikentyisi ja työelämästä syrjäytyvien määrä kasvaisi. Erityisen huolestuttavaa olisi nuori- ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Suomen Pankki arvioi, että tilanteeseen voitiin vaikuttaa työnteon taloudellisten kannustimien varmistamisella sekä työkykyä ylläpitävillä julkisilla tukitoimilla.

Etenkin teollisuudessa monet yritykset eivät olleet vuonna 2011 täysin toipuneet vuosien 2008 ja 2009 taantumasta, ja näkymien heikkeneminen vuoden 2011 jälkipuoliskolla muodosti uhan niiden toimintaedellytyksille. Globaalien kysyntä- ja tuotantorakenteiden muuttumiseen liittyvä Suomen talouden rakennemuutos näyttikin jatkuvan nopeana. Suomen Pankki tähdensi, että rakennemuutosten toteutuminen mahdollisimman pienin vaurioin edellyttää taloudelta sopeutumiskykyä. Tässä sopeutuksessa tehokkaasti toimivalla rahoitusjärjestelmällä on keskeinen merkitys, samoin kuin palkanmuodostuksen joustavuudella yritys- ja toimialatasolla.

Inflaatio kiihtyi Suomessa vuonna 2011. Yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattuna hinnat nousivat 3,3 % edellisestä vuodesta. Kuluttajahintojen nousua vauhdittivat etenkin energian ja muiden raaka-aineiden hintojen nousu maailmanmarkkinoilla sekä välillisten verojen muutokset. Inflaatio oli Suomessa nopeampaa kuin euro-

alueella keskimäärin jo neljättä vuotta peräkkäin, kun tarkastellaan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin muutosten vuosikeskiarvoja.

Suomen valtiontalouden alijäämä pysyi tuntuvana vuonna 2011, ja myös koko julkinen talous oli edelleen alijäämäinen. Alijäämät kuitenkin supistuivat edellisvuotisesta talouden elpymisen ja finanssipolitiikan kiristymisen myötä. Vuoden 2011 jälkipuoliskolla talousnäkömien heikkeneminen ja valtioiden velkaongelmat asettivat Suomenkin julkisen talouden näkymät jälleen uuteen valoon.

Suomen Pankki korosti julkisen talouden kestävyyttä merkittävästi kohentavien toimenpiteiden tarvetta, jotta julkisen talouden näkymät saataisiin kestäväälle pohjalle väestön ikääntymisestä huolimatta. Tämä nähtiin mah-

dolliseksi erityisesti työuria pidentävillä toimilla sekä uudistuksilla, jotka kasvattavat työn tuottavuutta julkisissa peruspalveluissa. Suomen Pankki painotti, että näihin toimiin on ryhdyttävä ajoissa.

Muuten oli riskinä ajautua tilanteeseen, jossa alijäämää joudutaan pienentämään nopeassa aikataulussa silloin, kun talouskehitys on muutenkin heikkenemässä.

Vuoden 2011 aikana Suomen Pankki julkaisi kolme Suomen kokonaistaloudellista kehitystä koskevaa ennustetta: ensimmäisen maaliskuussa, toisen kesäkuussa ja kolmannen joulukuussa. Suomen Pankki osallistui monin eri tavoin sekä maailmantalouden että Suomen talouskehityksen analyysiin ja talouspoliittiseen keskusteluun. Suomen Pankin pääjohtaja ja pankin asiantuntijat olivat usein kuultavana eduskunnassa ja muissa kotimaisissa instituutioissa.

Kehikko 3.

Asuntojen hinnat ja kotitalouksien velkaantuminen Pohjoismaissa

Asuntojen hinnat nousivat Pohjoismaissa finanssikriisiä edeltävän kymmenen vuoden aikana poikkeuksellisen paljon aikaisempaan verrattuna, ja samalla kotitalouksien velkaantuminen kasvoi tuntuvasti. Suotuisa talouskehitys, matalat reaalkorot, mahdollisuus saada entistä enemmän lainaa joustavammilla ehoilla ja kotitalouksien tulojen kasvu selittävät suurelta osin asuntojen hintojen nousua. Kotitalouksien velat ja niihin liittyvät riskit ovat tämän kehityksen seurauksena kasvaneet. Tärkeitä maakohtaisia eroja on kuitenkin havaittavissa, ja Suomessa asuntojen hinnat ja kotitalouksien velat ovat kehittyneet maltillisemmin kuin muissa Pohjoismaissa keskimäärin.

Viimeisen 30 vuoden aikana asuntojen hinnat ovat reaalisesti (eli suhteessa kuluttajahintojen keskimääräiseen kehitykseen) nousseet melkein kaikissa kehittyneissä maissa. Vuosina 1978–2008 vuotuista nousua oli Tanskassa keskimäärin 1,7 %, Suomessa 2,1 %, Norjassa 2,5 % ja Ruotsissa 1,2 %. Vastaavat luvut Yhdysvalloissa ovat 1,1 % ja Isossa-Britanniassa 4,1 %. Suurin osa pitkäaikaisesta asuntojen hintojen noususta selittyy reaalkorkojen alenemisen, makrotaloudellisen kehityksen vakaantumisen, urbanisaation sekä väestön ja tulojen kasvun kautta. Keskimää-

rin asuntojen hinnat ovat nousseet eniten sellaisilla alueilla, missä asutaan tiheästi ja rakennuskelpoinen maa on vähissä.

Finanssikriisiä edeltävänä vuosikymmenenä asuntojen hintojen nousu kiihtyi Pohjoismaissa niin kuin monissa muissakin maissa. Vuosina 1997–2007 asuntojen reaaliset hinnat nousivat eniten Ruotsissa (113 %), toiseksi eniten Norjassa (105 %), kolmanneksi eniten Tanskassa (86 %) ja vähiten Suomessa (58 %). Nousu oli siis kaikissa maissa poikkeuksellisen voimakasta aikaisempaan verrattuna.

Yhteinen piirre Ruotsin, Norjan ja Suomen kehityksessä on ollut, että finanssikriisin vaikutukset asuntojen hintoihin ovat ainakin toistaiseksi jääneet pieniksi. Asuntojen hinnat kääntyivät nopeasti nousuun lyhyen lievän laskun jälkeen. Toisaalta Tanskassa asuntojen hinnat ovat jo laskeneet 24 % huipustaan.

Suomen, Ruotsin ja Norjan asuntojen hintojen viime vuosien suhteellisen vahvan kehityksen selitykset löytyvät ainakin osittain siitä, että korot ovat olleet matalat ja työllisyystilanne ei ole heikentynyt voimakkaasti. Kotitalouksien ostovoima on pysynyt hyvänä, eikä asuntojen hintojen nousuun ole liittynyt ylläkkäistä. Etenkin Ruotsissa mutta jossain määrin myös Suomessa asuntojen tar-

jonnassa ei ole pystytty vastamaan kysynnän kasvuun, vaikka Suomessa asuntoja rakennettiinkin korkeasuhdanteen aikana poikkeuksellisen paljon.

Asuntojen hintojen nopeaan nousuun on liittynyt kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu. Kaikissa Pohjoismaissa velkaantuneisuuden trendinomainen kasvu oli finanssikriisiä edeltävänä vuosikymmenenä hyvin samanlaista, vaikka lähtötasossa oli maakohtaisia eroja. Tanskan kotitalouksien velka on kansainvälisessä vertailussa erittäin suuri, kun taas Suomessa se on ollut pienempi kuin muissa Pohjoismaissa ja samalla lähellä euroalueen keskitasoa.

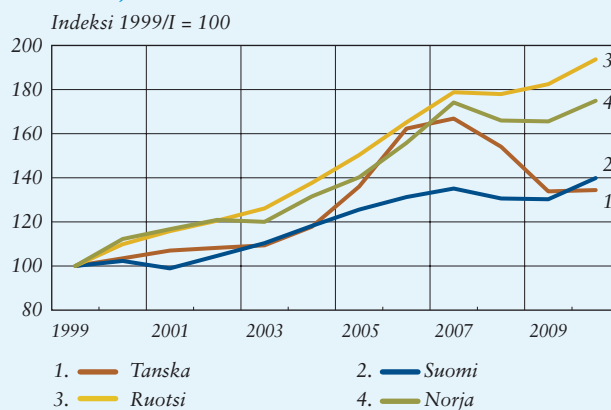
Reaalikorkojen alenemisen lisäksi keskeinen tekijä kotitalouksien voimakkaan velkaantumisen kasvun taustalla on ollut asuntorahoituksen muuttuminen. Lainajat ovat pidentyneet, ja lainat ovat samalla kasvaneet suuremmiksi suhteessa tuloihin ja vakuuksiin kaikissa Pohjoismaissa. Suomessa asuntolaina on kuitenkin yleensä sekä pienempi että takaisinmaksuajaltaan lyhyempi kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Suomessa asuntolainan pituus on tyyppillisesti 20–25 vuotta, kun se Tanskassa on 30 vuotta ja Ruotsissa 30–50 vuotta. Erittäin pitkiä ja suuria lainoja, jopa 60 vuoden pituisia, on myös Suomessa, mutta niiden suosio on pysynyt vähäi-

senä. Finanssivalvonta on antanut suosituksen, että laina-ajan pituuden tulisi maksimissaan olla 25 vuotta.

Pohjoismaissa lainamuoto, jossa lainaa ei lyhennetä lainkaan, on noussut erittäin suosituksi. Euroopan komission sekä Norjan ja Ruotsin valvontaviranomaisten selvitysten mukaan Tanskassa yli puolet lainoista on tällaisia, Norjassa noin 1/6 ja Ruotsissa 1/5, suurissa kaupungeissa jopa 1/3. Tämä lainamuoto kasvattaa kotitalouksien taloudellisia riskejä, jotka voivat toteutua etenkin, jos asuntojen hinnat laskevat voimakkaasti ja työttömyys kasvaa. Suomessa tällainen lainamuoto ei ainakaan vielä ole saavuttanut suosiota.

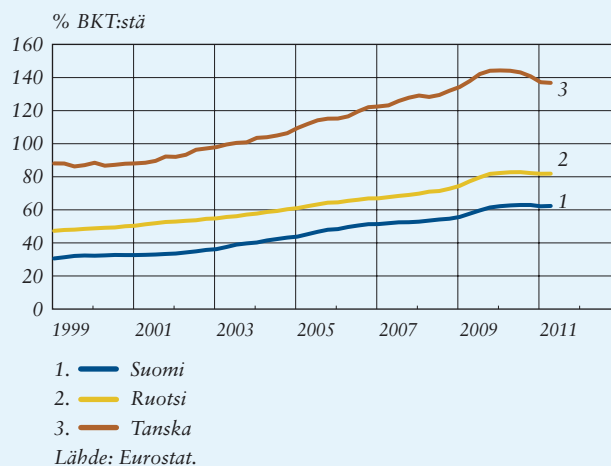
Vaikka tämänhetkisen arvion perusteella näyttää siltä, että ainakin suurin osa pohjoismaisista kotitalouksista pystyy hoitamaan velkojaan ilman suuria ongelmia, kotitalouksien riskit ovat velkaantumisen myötä kasvaneet tuntuvasti. Lainataakan suureneminen on tehnyt kotitalouksien taloudellisen tilanteen aiempaa haavoittuvammaksi, ja samalla se on merkinnyt häiriöherkkyyden kasvua koko kansantalouden tasolla. Asuntojen hintojen ja kotitalouksien velan kehitys näyttää huolestuttavammalta muissa Pohjoismaissa kuin Suomessa, mutta selvää on, että Suomessakin kotitalouksien riskit ovat kasvaneet.

Kuvio A.
Asuntojen reaali hinnat

Asuntojen nimelliset hinnat on deflatoitu.
Lähteet: Maiden tilastoviranomaiset ja Suomen Pankki.

Kuvio B.
Kotitalouksien velka suhteessa BKT:hen

Lähde: Eurostat.

Rahoitusjärjestelmä

Rahoitusjärjestelmän vakaus

Valtioiden velkakriisi voimistui, ja pankkien varainhankinta vaikeutui – Eurooppa järjestelmäkriisin partaalla

Valtioiden velkakriisin voimistuessa ja laajentuessa suuriin euromaihin pankkien ja valtioiden välisen kohtalon-yhteyden haitalliset piirteet kävivät yhä selvemmiksi. Valtioiden velkakriisi vaikuttanut ensisijaisesti kriisimaiden pankkeihin sekä niihin pankkeihin, joilla oli merkittäviä sijoituksia kriisivaltioiden velkakirjoihin. Valtioriskien kasvaessa markkinoiden luottamus näihin pankkeihin heikkeni, ja tämä vaikeutti näiden pankkien varainhankintaa.

Alkuvuodesta 2011 pitkäaikaisen rahoituksen saanti kohtuulliseen hintaan tuotti ongelmia etenkin kriisimaiden pankeille. Euroalueella monen pankin toiminta tuli riippuvaiseksi EKP:n rahapolitiikan operaatioiden kautta saatavasta jälleenrahoituksesta. Loppuvuonna velkakriisiin liittyvä epävarmuuden kasvu pienensi selvästi markkinoiden riskinottohalua ja sijoittajat suhtautuivat epäluuloisesti lähes koko pankkitoimialaan. Eurooppalaisten pankkien varainhankinta hankaloitui laajemmin: pitkäaikainen vakuudeton varainhankinta rahoitusmarkkinoilta lähes pysähtyi loppukesästä 2011 ja keskinäinen luotonanto tyrehtyi laajalti.

Tarve vahvistaa pankkien pääomarakenteita luottamuksen palauttamiseksi kasvoi. Heikon pankin pääomittaminen yksityisin varoin vallitsevassa markkinatilanteessa on kuitenkin haastavaa. Samalla monen Euroopan velkaongelman

valtion mahdollisuudet tukea ongelmapankkeja pääomasijoituksin tai takauksin ovat rajallisia. Finanssikriisin alkuvaiheessa rahoitusjärjestelmän tukemiseen käytettiin laajasti julkisia varoja. Tämä heikensi valtioiden taloudellista tilannetta samalla, kun talouden elvytystoimet rasittivat julkista taloutta ja verotulot supistivat heikon talouskehityksen myötä.

Velkakriisin ja siihen liittyvä varainhankinnan tyrehtymisen keskinäinen paheneva kierre johti rahoitusmarkkinoiden toiminnan vakaviin häiriöihin.

Suomen rahoitusjärjestelmä pysyi vakaana

Suomen Pankki julkistaa kahdesti vuodessa arvionsa kotimaisen ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän vakaudesta. Arviot on tarkoitettu kaikille rahoitussektorin toimijoille, muille viranomaisille ja yleisölle informaatioksi ja vakauriskeihin liittyvän keskustelun edistäjäksi. Toukokuussa ja joulukuussa 2011 ilmestyneiden Suomen Pankki vakauservioiden mukaan Suomen rahoitusjärjestelmän vakauteen kohdistuvat suurimmat uhat tulevat edelleen maamme rajojen ulkopuolelta. Suomalaisten pankkien rahoitusvaje, eli yleisöluottojen ja -talletusten välinen erotus, on suuri monien muiden Euroopan maiden vastaavaan vajeeseen verrattuna. Pankit kattavat tämän vajeen pääosin ulkomailta saatavalla markkinarahoituksella. Kriisitilanteessa sijoittajilla on taipumus vetäytyä reuna-alueilta, kuten Suomesta, joten kansainväliset markkinahäiriöt voivat Suomessa heikentää rahoituksen saatavuutta äkillisesti.

Suomen rahoitusjärjestelmä on toiminut velkakriisin syvyyteen nähden hyvin. Suomalaiset pankit eivät näyttäisi rajoittaneen luotonantoaan suomalaisille yrityksille, eikä Suomessa ole ollut merkkejä luottolamasta toisin kuin joissakin muissa euromaissa. Merkittävä syy rahoitusjärjestelmän vakauteen on, että suomalaisten pankkien vakavaraisuus on pysynyt erittäin vahvana. Pankkisektorin rajoituksettomien ensisijaisten omien varojen (ns. Core Tier 1) suhde riskipainotettuihin saamisiin oli syyskuun 2011 lopussa 12,8 %. Tämä ylittää selvästi nykyisen vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksen sekä Euroopan pankkiviranomaisen suurilta eurooppalaisilta pankeilta kesäkuun 2012 loppuun mennessä edellyttämän 9 prosentin tilapäisen vakavaraisuusvaatimuksen. Finanssivalvonnan keväällä 2011 tekemien stressitestien perusteella Suomen pankkisektori kestäisi vakavaraisuuden vaarantumatta skenaarion, jossa bruttokansantuotteen kasvu olisi negatiivinen vuosina 2011–2012 ja varallisuusarvojen heikkenemisen lisäksi lyhyet korot laskisivat erittäin mataliksi.

Suomalaisten pankkien vahva vakavaraisuus on osaltaan helpottanut niiden varainhankintaa. Suomalaiset pankit olivat kattaneet suuren osan vuoden 2011 rahoitustarpeistaan jo ennen velkakriisin kärjistymistä. Pankit ovat varautuneet epävarmuuden lisääntymiseen kasvattamalla maksuvalmiuspuskureitaan ja pidentämällä varainhankinnan keskimääräistä maturiteettia. Myös suomalaiset pankit ovat turvautuneet pitkäaikaisessa markkinarahoituksessaan

entistä enemmän katettuihin joukkolainoihin. Syksyn 2011 aikana voimistuneet rahoitusmarkkinoiden häiriöt vaikeuttivat kuitenkin suomalaistenkin pankkien varainhankintaa kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta.

Suomalaiset yritykset ovat varautuneet mahdollisiin rahoitusmarkkinahäiriöihin vähentämällä velkaantuneisuuttaan, pidentämällä lainaohjelmiaan ja lisäämällä kassavarojaan. Suomalaisen yritysten velkaantuneisuus suhteessa BKT:hen on jo ennestään ollut pienempi kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Toisaalta kotitalouksien velkaantuminen on jatkunut, mikä heikentää sekä kotitalouksien että kansantalouden kykyä sopeutua taloudellisiin häiriöihin. Poikkeuksellisen matala korkotasoa ja kohtuullisena säilynyt työllisyystilanne ovat ylläpitäneet erityisesti asuntolainojen kysyntää. Toukokuussa 2011 julkaisussa vakausarviossaan Suomen Pankki ilmaisi huolensa kotitalouksien velkaantumisesta ja suositteli, että kotitaloudet mitoittaisivat lainojensa määrän maksukykynsä mukaan ja etteivät pankit myöntäisi kotitalouksille vakuuksiin ja velanhoitokykyyn nähden liian suuria lainoja.

Euroopan pankkeja vaadittiin vahvistamaan taseitaan rahoitusjärjestelmän vakauttamiseksi

Uusi Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) sai vuoden alussa tehtäväksi koordinoida EU:n laajuisia stressitestejä, joiden avulla arvioitiin 90 eurooppalaisen pankin häiriönsietokyky. Stressitestien tärkein teh-

tävä oli lisätä pankkien taloudellisen tilanteen arvioimisen avoimuutta ja antaa viranomaisille tietoja pankkien pääomitustarpeista. Kahdeksan pankkia jäi stressiskenaariossa alle vaadittavan 5 prosentin pääomakynnyksen. Suomen Pankki oli yhdessä Finanssivalvonnan kanssa mukana valmistelemassa stressitestejä Suomen osalta.

Kriisin kärjistyessä tuli välttämättömäksi vahvistaa Euroopan pankkien vakavaraisuutta yli stressitesteissä määritetyn tason niiden varainhankinnan ja luotonantokyvyn varmistamiseksi. Markkinaosapuolten pankeilta vaatima vakavaraisuus oli selvästi lakisääteistä vähittäisvaatimusta tiukempi, koska epävarmuus pankkien todellisista riskeistä oli suuri. EU:n huippukokouksessa lokakuussa 2011 sovittiin, että Euroopan suurten pankkien rajoituksettomien ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhteen tulee olla vähintään 9 % kesäkuun 2012 loppuun mennessä. Euroopan pankkiviranomaisen ja kansallisten valvojen pankeilta edellyttämät laskelmat osoittivat, että 31 suuren eurooppalaisen pankin tulee vahvistaa omia varojaan päästäkseen tähän tavoitteeseen. Pankkien yhteenlaskettu pääomavaje oli – Kreikan pankkisektorille myönnetty IMF:n ja EU:n 30 mrd. euron tuki mukaan lukien – noin 115 mrd. euroa.

Pankkien luotonantokyvyn vahvistamisessa on olennaista, että pankit hankkivat uutta pääomaa ensisijaisesti yksityisistä lähteistä, kerryttävät pääomia tulorahoituksen avulla tai vähentävät voitonjakoaan. Yksi Suomen Pankin toukokuun 2011 vakausarviossa esitetty

toimenpidesuositus olikin, että EU-alueen pankkien taseita tulee vahvistaa siten, että pankit kykenevät tukemaan talouskasvun elpymistä. Stressitestien pohjalta suositeltiin ryhdyttävän määrätietoisiin toimiin heikkojen mutta elinkelpoisten pankkien pääomien vahvistamiseksi ensisijaisesti yksityisen sektorin ratkaisuin.

Rahoitusmarkkinoiden sääntelyuudistus jatkui vuonna 2011

Samalla kun akuutti kriisi vaati yhä enemmän huomiota, työ pitkäjänteisen rahoitussääntelyn ja valvonnan kehittämiseksi jatkui. Uudistusten tavoitteena on varmistaa, että uusia rahoituskriisejä syntyy mahdollisimman harvoin ja että mahdollisten kriisien vaikutukset rahoitusmarkkinoiden toimintaan ja reaalityöelämään jäisivät pieniksi. Useista uudistushankkeista tärkeimpiä ovat ns. Basel III -uudistus, systemaattisesti merkittävien rahoituslaitosten tiukennettu sääntely- ja valvontajärjestelmä sekä EU-tason kriisinhallintamenetelmät (EU:n sääntelyhankkeista ja niiden täytäntöönpanosta Suomessa, ks. liite Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2011).

Basel III -uudistuksen toimeenpano EU:n lainsäädännössä on edennyt vuoden aikana ripeästi. Euroopan komissio julkisti ehdotuksensa pankkien vakavaraisuusdirektiiviksi ja -asetukseksi (ns. CRD IV) heinäkuussa 2011. Komission ehdotus poikkeaa Basel III -säännöksistä joiltakin osin. Baselin komitean suositukset määrittelevät kansainväliset minimivaatimukset pankkien vakavaraisuudelle, maksuvalmiudelle ja omavaraisuusasteel-

le. Sen sijaan komission ehdotuksen mukaan EU:n jäsenmaat eivät voisi poiketa suuresta osasta vaatimuksia sen paremmin lievempään kuin tiukempaan suuntaan. Neuvottelut uudesta vakavaraisuusdirektiivistä ja -asetuksesta saataneen päätökseen vuoden 2012 kuluessa. Suomen Pankki osallistui vuonna 2011 EU:n rahoitussääntelyn kehittämiseen EU:n talous- ja rahoituskomitean ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän kautta ja kansallista täytäntöönpanoa tukevaan valmistelutyöhön yhdessä valtiovarainministeriön ja Finanssi- valvonnan kanssa.

Osana kansainvälistä rahoitusmarkkinauudistusta systemisesti merkittävillä pankeilla määritetään tiukemmat vakavaraisuusvaatimukset kuin muille. Lista globaalilla tasolla systemisesti merkittävistä pankeista julkistettiin syksyllä 2011. Tiukkojen vakavaraisuusvaatimusten lisäksi viranomaisvastuita, -valtuuksia ja yhteistyöjärjestelyjä määriteltiin niin, että näiden pankkien liiketoimintaa voitaisiin kriisitilanteessa järjestellä uudelleen ilman, että siitä koituu kustannuksia veronmaksajille. Lisäksi näiden pankkien valvontaa tehostetaan. Muutamat maat, esimerkiksi Iso-Britannia, Sveitsi ja Ruotsi, ovat ilmoittaneet aikeistaan asettaa maansa systemisesti merkittävillä pankeilla vielä kireämmät vakavaraisuusvaatimukset, koska näissä maissa pankkisektori on keskittynyt ja suuri suhteessa talouden kokoon.

Tavanomaisiin yrityksiin sovellettava konkurssilainsäädäntö ei toimi hyvin rahoituslaitosten ajautuessa maksukyvyttömiksi. Sen vuoksi rahoituslaitosten

uudelleenjärjestelyjä koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan ja yhdenmukaistetaan. Euroopan komission asiaa koskevaa direktiiviehdotusta valmisteltiin vuoden aikana. Keväällä komissio järjesti julkisen kuulemisen uudistusehdotuksesta. Myös Suomen Pankki antoi ehdotuksesta lausunnon, ja asiaa koskevan direktiiviehdotuksen julkaisua odotetaan keväällä 2012. Ehdotus EU:n laajuiseksi kriisinhallintajärjestelyksi sisältää uusia ajatuksia varsinkin ennalta ehkäisevistä viranomaistoinenpiteistä ja ns. varhaisesta väliintulosta. Suomen Pankki huomautti vakauserviössään toukokuussa 2011, että myös Suomen viranomaisille tulee varmistaa riittävän tehokkaat valtuudet puuttua vaikeuksissa olevien rahoituslaitosten toimintaan aikaisessa vaiheessa ja tarvittaessa järjestellä uudelleen tai lopettaa näiden toiminta. Kriisinhallintatoimia suunnitellaan rahoitettavan ns. kansallista vakausrahastoista. Rahastoihin kerätäisiin varoja rahoituslaitoksilta erityisellä vakausmaksulla, joka on eräänlainen pankkivero.

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri koostuu maksujärjestelmistä sekä arvopaperien kaupankäynti-, selvitys- ja toimitusjärjestelmistä. Näiden luotettava ja tehokas toiminta on ensiarvoisen tärkeää rahoitusmarkkinoille ja koko kansantaloudelle, sillä mahdolliset häiriöt tai ongelmat näissä talouden perusrakenteissa voivat pahimmillaan lamaannuttaa koko talouden toiminnan.

Toteuttaessaan lakisäätteistä yleisvalvontatehtäväänsä Suomen Pankki

pyrkii osaltaan varmistamaan rahoitusjärjestelmän infrastruktuurin moitteettoman toiminnan. Suomen Pankki tekee yleisvalvontatyötään seuraamalla ja arvioimalla järjestelmien toimintaa ja riskejä sekä tarpeen vaatiessa edellyttämällä niihin muutoksia. Yhteistyö kotija ulkomaisten viranomaisten sekä markkinaosapuolten kanssa on osa tätä työtä.

Finanssikriisinkin aikana rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri on toiminut luotettavasti, mikä on tukenut rahoitusmarkkinoiden toimintaa. EU-alueen keskuspankkien ylläpitämä TARGET2-järjestelmä on pääosin toiminut hyvin. Vähittäismaksamisessa siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen (Single Euro Payments Area, SEPA) on suuri hanke, jossa Suomi on ollut edelläkävijä. Kertomusvuoden aikana SEPA-tilisiirto korvasi kotimaisen tilisiirron. Siirtyminen SEPA-tilisiirtojen käyttöön merkitsi samalla siirtymistä kotimaisesta pankkien välisestä maksuliikennejärjestelmästä eurooppalaiseen STEP2-järjestelmään, jota ylläpitää EBA Clearing. Siirtyminen ei sujunut täysin ongelmitta, ja eri syistä johtuneita maksujen viivästyksiä esiintyi vuoden 2011 aikana suhteellisen paljon. Suomen Pankki on edellyttänyt pankeilta toimenpiteitä maksujen sujuvan prosessin varmistamiseksi, ja Finanssialan Keskusliiton johdolla on aloitettu työ tilanteen korjaamiseksi.

Suomen arvopaperimarkkinoille palveluita tarjoavat pörssi, keskusvastaapuoli ja arvopaperikeskus ovat kokonaisuutena toimineet luotettavasti. Markkinarakenteiden muutokset sekä sääntelyn ja valvonnan yhdenmukaistaminen ovat

viemässä kohti yhä yhtenäisempiä eurooppalaisia arvopaperimarkkinoita. TARGET2-Securities (T2S) on eurojärjestelmän rakenteilla oleva keskitetty arvopaperikauppojen selvitysalusta, jonka on tarkoitus aloittaa toimintansa vuonna 2015. Vuoden 2011 aikana Suomen Pankki on jatkanut aktiivista toimintaansa TARGET2-Securities-hankkeessa: markkinoiden kehittäjän roolissaan pankki on koordinoinut kansallista valmistelua ja politiikkanäkemyksiä, vienyt Suomen markkinoiden näkemyksiä Euroopan tasolle sekä välittänyt tietoa suomalaisille toimijoille T2S-projektin etenemisestä.

Keskeinen kotimainen sääntelyhanke on ollut arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus, jota pohtinut työryhmä luovutti raporttinsa helmikuussa 2011. Suomen Pankki osallistui työryhmän ja sen alatyöryhmien työskentelyyn. Tavoitteena oli mm. arvopaperimarkkinalainsäädännön selkeyden ja ymmärrettävyyden parantaminen ja yhdenmukaistaminen suhteessa muuhun EU-sääntelyyn. Kokonaisuudistus on Suomen arvopaperimarkkinoiden toimivuuden ja kilpailukyvyn kannalta tärkeä, ja siihen kuuluvia lakiesityksiä on tarkoitus tuoda eduskuntaan vuoden 2012 aikana.

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuurin kehittäjänä Suomen Pankki järjesti toukokuussa 2011 maksamisen tulevaisuuteen keskittyvän maksufoorumin jo viidennen kerran. Tämänkertaisen foorumin aiheita olivat sähköisen laskutuksen jäljellä olevat haasteet sekä sähköinen tunnistaminen ja mobiilimaksaminen.

Kehikko 4.

Rahoitusvakausvalvonta

Kansainvälisen finanssikriisin puhkeaminen ja tapahtumien kulku osoittivat, ettei rahoitusjärjestelmän toimintaa kokonaisuutena uhkaavia järjestelmäriskejä otettu riittävästi huomioon viranomaisvalvonnassa ja sääntelyssä. Järjestelmäriski vahingoittaa toteutuessaan rahoitusjärjestelmän normaalia toimintaa ja aiheuttaa reaalityökaluudellisia tappioita, vaikka tämän järjestelmän yksittäiset elementit (pankit, vakuutuslaitokset jne.) olisivatkin kunnossa.

Rahoitusvakausvalvonnasta vastaavien viranomaisten tulisi tunnistaa järjestelmäriskit hyvissä ajoin ja riskien toteutumisen uhatessa päättää toimenpiteistä, joilla vähennetään niiden toteutumisen todennäköisyyttä ja lievennetään vaikutuksia rahoitusjärjestelmään ja reaalityökaluuteen. Onnistuneella rahoitusvakauspolitiikalla voidaan pienentää finanssikriisien todennäköisyyttä sekä luotonannon vaihteluiden (ns. luottosyklin) voimakkuutta ja siten osaltaan edistää pitkän aikavälin talouskasvua.

Perinteinen instituutiovalvonta – ns. mikrovakausvalvonta – eroaa rahoitusvakauden valvonnasta siinä, että se keskittyy rahoitusjärjestelmän yksittäisiin toimijoihin kohdistuviin riskeihin. Valvontalohkojen välisen yhteistyön tulee olla tiivistä tiedonvai-

don ja toimenpiteiden yhteensopivuuden varmistamiseksi. Myös rahoitusvakauden valvonnan ja hintavakauteen tähtäävän rahapolitiikan välinen yhteys tulee ottaa huomioon. Rahapolitiikka ei yksistään riitä varmistamaan rahoitusjärjestelmän vakautta. Rahoitusvakauden valvonnan toimenpitein voidaan edesauttaa rahapolitiikan menestyksellistä harjoittamista.

Rahoitusvakauden valvonnasta vastaavien viranomaisten käyttöön kehitetään uusia politiikkatyökaluja. Rahoitusjärjestelmän myötäsukulisyyttä pyritään hillitsemään esimerkiksi pakottamalla rahoituslaitokset kerryttämään pääomapuskureita hyvinä aikoina ja purkamaan niitä huonoina aikoina. Tämä ylläpitää rahoituslaitosten luotonantokapasiteettia laskusuhteudessa. Rakenteellisiin järjestelmäriskeihin (esimerkkeinä instituutioiden keskinäiset kytkennät sekä suuret, ns. systeemisesti merkittävät rahoituslaitokset) kohdistuvat politiikkatoimet suhteutetaan instituution tai toiminnon aiheuttaman järjestelmäriskin mukaan.

EU:n tasolla rahoitusvakauden valvonnasta vastaa vuoden 2011 alussa toimintansa aloittanut Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB). Komitean tehtävä on tun-

nistaa rahoitusjärjestelmää uhkaavat riskit EU-tasolla, ehkäistä niiden kasvu ja varmistaa rahoitusjärjestelmän häiriönsietokyky järjestelmäriskin toteutuessa.

Komitea voi antaa koko Euroopan unionia, yksittäistä jäsenvaltiota tai jäsenvaltioiden ryhmää, Euroopan rahoitusvalvontaviranomaisia taikka kansallisia valvojia koskevia riskivaroituksia ja toimenpidesuosituksia. Komitea antoi ensimmäisen julkisen suosituksen lokakuussa 2011. Tätä valuuttaluotonannon riskeihin kohdistuvaa suositusta tulee noudattaa tai siitä kieltäytymistä tulee perustella järjestelmäriskikomitealle (comply or explain -periaate).

Euroopan järjestelmäriskikomitean päättävä elin, hallinto-neuvosto, kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Käsiteltäviä asioita olivat komitean toiminnan käynnistäminen, rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaavien riskien arvioiminen ja rahoitusvakauden turvaamistoimista päättäminen. Järjestelmäriskikomitean osana toimiva neuvoa-antava tekninen komitea (Advisory Technical Committee, ATC) seuraa rahoitusjärjestelmän vakautta, tunnistaa järjestelmäriskit ja kehittää rahoitusvakauden valvonnan politiikkatoimia. Neuvoa-antava tieteellinen komitea (Advisory Scientific Committee, ASC) taas tukee ana-

lyysityökalujen ja politiikkatoimien kehittämisessä. EKP:n tiloissa toimiva järjestelmäriskikomitean sihteeristö vastaa käytännön järjestelyistä, koordinoi analyysityötä ja ylläpitää kontakteja Euroopan valvontaviranomaisiin ja kansainvälisiin tahoihin. Ohjauskomitea (Steering Committee) puolestaan valmistelee hallintoneuvoston kokoukset, ohjeistaa neuvoo-antavia komiteoita ja valvoo sihteeristön työtä.

Suomen Pankin pääjohtaja kuuluu muiden EU-maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajien tavoin hallintoneuvoston äänivaltaisiin jäseniin. Kansalliset valvontaviranomaiset ovat myös mukana hallintoneuvostossa. Suomen Pankilla ja Finanssivalvonnalla on niin ikään edustaja neuvoo-antavassa teknisessä komiteassa. Osallistuminen komiteatyöhön on antanut Suomen Pankin edustajille mahdollisuuden vaikut-

taa mm. rahoitusvakaustyökalujen kehittämiseen sekä rahoitusjärjestelmän haasteisiin liittyvään analyysiin.

Järjestelmäriskikomitean päätöksenteko on verrattavissa rahapoliittiseen päätöksentekoprosessiin. Suomessa valmistelusta vastaa Suomen Pankin vakauspolitiikkaprosessi. Siihen osallistuu rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston asiantuntijoiden lisäksi laajasti myös muita pankin ja Finanssivalvonnan asiantuntijoita. Valmisteluprosessi on hyvä esimerkki tiivistä yhteistyöstä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan välillä.

Järjestelmäriskikomitean suositusten toteuttaminen ja kansallinen rahoitusvakauspolitiikka ovat kansallisten viranomaisten vastuulla. Useassa maassa – Suomi mukaan lukien – ei vielä ole viranomaista tai toimielintä, jolla olisi valtuudet asettaa rahoituslaitok-

sille vaatimuksia rahoitusvakaudellisiin perusteisiin. Rahoitusvakauden valvonnan kansallinen organisointi on kuitenkin kirjattu Suomen hallitusohjelmaan. Suomen Pankki pitää työryhmän perustamista tärkeänä ja tulee keskuspankkiosaamisellaan myötävaikuttamaan sen työhön.

Saadun palautteen perusteella maksufoorumin on koettu edistävän kansallista maksuliikestrategiaa.

Kertomusvuoden aikana Suomen Pankki on jatkanut maksu- ja selvitysjärjestelmien analyysityökalujen kehittämistä. Suomen Pankin BoF-PSS2-simulaattoriin pohjautuva TARGET2-simulaattori on ollut keskeinen kehityshanke, jolla pyritään kehittämään yleisvalvonnan kvantitatiivisia työkaluja Euroopan keskuspankkijärjestelmän käyttöön. Monimutkaisten järjestelmien kvantitatiivinen analyysi oli myös laajasti esillä elokuussa yhdeksännen kerran järjestetyssä kansainvälisessä simulaattoriseminaarissa. Suomen Pankin BoF-PSS2-simulaattoria hyödyntävien tutkimusten määrän odotetaan lähitulevaisuudessa edelleen kasvavan, kun vuonna 2012 tulevat voimaan uudet kansainväliset yleisvalvontastandardit, jotka

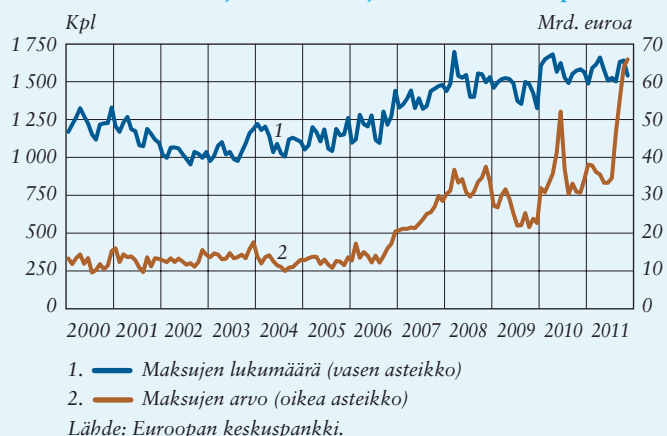
edellyttävät maksu- ja selvitysjärjestelmiltä stressi- ja likviditeettianalyysjä.

Maksujärjestelmäpalvelut

TARGET2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) on eurojärjestelmän omistama ja operoima suurten maksujen järjestelmä, jossa maksut suoritetaan reaaliaikaisesti ja bruttomääräisinä. TARGET2-järjestelmän kautta toteutetaan myös eurojärjestelmän rahapolitiikan operaatiot, ja keskeiset maksu- ja selvitysjärjestelmät siirtävät katteensa sitä käyttäen.

Vuonna 2011 TARGET2-maksujärjestelmän käytettävyys täytti jälleen sille asetetut tiukat tavoitteet. Koko vuoden aikana TARGET2-järjestelmässä kirjattiin päivittäin keskimäärin 348 505 maksua, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 2 385 mrd. euroa. Näistä TARGET2- Suomen Pankki -osajärjestelmässä kirjattiin päivittäin keskimäärin 1 571 maksua, joiden yhteenlaskettu arvo oli 47,1 mrd. euroa. TARGET2-järjestelmässä kirjattujen maksujen arvo ja määrä kasvoivat hieman koko järjestelmän tasolla. Suomen Pankin osajärjestelmän tasolla maksujen määrä supistui hieman, mutta maksujen arvo kasvoi merkittävästi (kuvio 12). Joulukuussa 2011 TARGET2-järjestelmässä oli 987 suora osapuolta, jotka olivat liittyneet järjestelmään 24 keskuspankin osajärjestelmän kautta. Viimeisimpänä, kertomusvuoden heinäkuussa, mukaan liittyi Romanian keskuspankki. TARGET2- Suomen Pankki -osajärjestelmässä oli vuoden 2011 lopussa 23

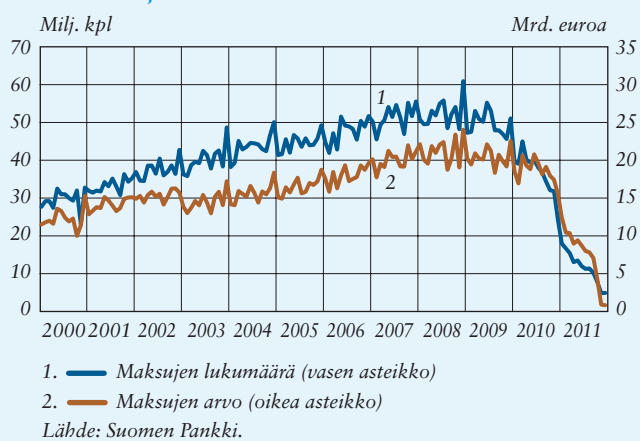
Kuvio 12.
TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmän osapuolten
TARGET-maksujen lukumäärä ja arvo keskimäärin päivässä

osapuolta, joista kolme oli liitännäisjärjestelmiä. Vuoden aikana Suomen Pankin osajärjestelmään liittyi kolme uutta osapuolta.

Pankkien maksuliikennejärjestelmän (PMJ) kautta välitettiin palkkoja, eläkeitä, tilisiirtoja ja korttimaksuja Suomessa toimivien 12 PMJ-pankin kesken eräsiirtoina. Pankkien maksuliikennejärjestelmän toimivuus oli koko vuoden erittäin hyvä. SEPA-tilisiirtojen käyttöönoton myötä toistuvaissuoritusten ja tilisiirtojen selvitys siirtyi loppuvuonna yhteiseurooppalaisten selvitysyhteisöjen ylläpitämiin maksupalveluihin ja PMJ:ssä kirjattavien maksusuoritusten lukumäärä supistui vuoden kuluessa merkittävästi (kuvio 13).

Kuvio 13.
Pankkien välisen maksuliikennejärjestelmän tapahtumien lukumäärä ja arvo

Suomen Pankin järjestämä taidenäyttely houkutteli päärakennukseen 11 300 taiteenystävää tammikuussa ja elokuussa 2011.

Kuva: Peter Mickelsson.

Varallisuuden hallinnointi

Taulukko 1.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuus

	31.12.2011 Milj. euroa	31.12.2010 Milj. euroa
Valuuttavaranto	4 428	4 135
Kulta	1 918	1 664
SDR	555	439
<i>Euromääräinen varallisuus</i>	11 682	11 296
Yhteensä	18 583	17 534

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden jakauma valuutoittain*

Valuutta	31.12.2011 %	31.12.2010 %
Yhdysvaltain dollari (USD)	16	16
Englannin punta (GBP)	4	4
Japanin jeni (JPY)	3	3
Kulta (XAU)	10	9
SDR	3	3
Euro (EUR)	64	65
Rahoitusvarallisuus yhteensä	100	100

* SDR-suojauskauppojen vaikutus on otettu huomioon.
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.
Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden tuotto vuosina 2010 ja 2011

	2011 %	2011 Milj. euroa	2010 %	2010 Milj. euroa
Korkotuotto	3,21	488,1	2,84	407,3
Valuuttakurssituotto	1,00	161,6	2,85	408,7
Kokonaistuotto	4,21	649,7	5,69	816,0

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen sijoittaminen

Suomen Pankki sijoittaa yhteensä noin 20 mrd. euron varallisuutta. Tämä varallisuus muodostuu pankin omasta rahoitusvarallisuudesta, osasta EKP:n valuuttavarantoa ja Suomen Pankin eläkerahaston varallisuudesta. Oman rahoitusvarallisuuden arvo oli vuoden 2011 lopussa 18,6 mrd. euroa, EKP:n valuuttavaranto-osuuden arvo 903 milj. euroa ja pankin eläkerahaston varallisuuden arvo 544 milj. euroa.

Rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta ja euromääräisestä varallisuudesta (taulukko 1). Valuuttavaranto koostuu Yhdysvaltain dollareista, Englannin punnista, Japanin jeneistä, kullasta sekä IMF:n erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä (Special Drawing Rights, SDR) (taulukko 2).

Sijoitustoiminnan tavoitteet ja tuotto

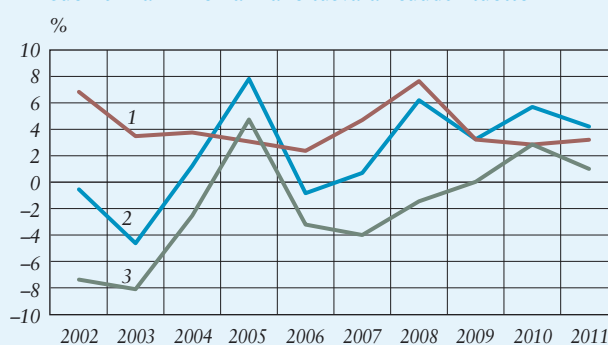
Suomen Pankin haasteena rahoitusvarallisuuden hallinnoinnissa on sovittaa yhteen keskuspankille asetetut osittain ristikkäisetkin vaatimukset varallisuuden turvallisuudesta, likvidiydestä ja tuotosta. Suomen Pankki turvaa sijoitustoiminnallaan rahoitusvarallisuutensa arvon sekä kykynsä tukea pankkijärjestelmän ja kansantalouden maksuvalmiutta tarvittaessa. Pankin on siis aina tarpeen ilmetessä kyettävä tarjoamaan likviditeettiä keskuspankkitarpeisiin, mutta toisaalta sijoitusten tuoton on oltava riskitasoon nähden hyvä, jotta taseen positiivinen kehitys pystytään turvaamaan myös tulevaisuudessa.

Osittain ristikkäisiin varallisuudenpidon tarpeisiin vastataan jakamalla varallisuuden hallinnointi kahteen erilliseen kokonaisuuteen: likvidiin varallisuuteen ja sijoitusvarallisuuteen. Likvidin varallisuuden sijoittamisessa strategisena tavoitteena on varmistaa pankin kyky tarjota likviditeettiä äkillisiin politiikkatarpeisiin kaikissa olosuhteissa. Sijoitusvarallisuuden hoidossa tavoitteena on puolestaan turvata rahoitusvarallisuuden arvo ja Suomen Pankin kyky selviytyä keskuspankkivelvoitteista myös tulevaisuudessa. Sijoituksille asetettu tavoiteallokaatio ja luottoriskille asetetut tiukat riskirajoitteet takaavat sen, että Suomen Pankin rahoitusvarallisuus on sijoitettu turvallisesti. Rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2011 oli 4,21 % eli noin 650 milj. euroa (ilman kullan ja erityisten nosto-oikeuksien vaikutusta). Kokonaistuotto jakautuu korko- ja valuuttakurssituottoon (taulukko 3). Pankin rahoitusvarallisuuden tuotto-tavoitteeksi on asetettu varallisuuden pitämisen vaihtoehtoiskustannus, joka on kunkin sijoitusvaluutan keskuspankkikorko. Vuonna 2011 rahoitusvarallisuus tuotti keskimäärin 2,24 % yli keskuspankkikoron. Viiden vuoden liukuva keskiarvo oli 2,25 % yli keskuspankkikoron.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus on sijoitettu merkittävilta osin valtionlainoihin. Valtionlainojen sisällä sijoitukset painottuvat luottoluokitukseltaan parhaisiin valtioihin. Korkojen merkittävä lasku vuoden toisella puoliskolla johti näiden sijoitusten arvon nousuun, mikä näkyy tuloksessa hyvinä korkotuottoina.

Pieni osa valtionlainoista on sijoitettu rahoitusongelmiin joutuneiden euroalueen maiden lainoihin. Näiden lainojen arvot ovat laskeneet vuoden aikana. Sijoitukset ovat kuitenkin olleet suhteellisen pieniä, joten ne eivät ole merkittävästi heikentäneet hyvää kokonaiskorkotuottoa. Valuuttavarannon valuuttakurssimuutos oli euron heikennyttyä toisella vuosipuoliskolla myös positiivinen. Vuoden aikana euron arvo Yhdysvaltain dollariin nähden vaihteli välillä 1,29–1,48, joten valuuttakurssituoton suhteellinen pienuus johtuu enemmänkin tarkasteluhetkestä kuin siitä, että valuuttakurssiriski olisi pienentynyt. Kun pankin varallisuuden riskejä tarkastellaan pitkällä aikavälillä, valuuttakurssiriskin vaikutus tulokseen on määräävämpi kuin muiden riskilähteiden vaikutus (kuvio 14).

Kuvio 14.
Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden tuotto

1. — Korkotuotto
 2. — Kokonaistuotto (pl. kulta ja erityisten nosto-oikeuksien [SDR] määräiset erät)
 3. — Valuuttakurssituotto
- Lähde: Suomen Pankki.

Rahoitusvarallisuudesta saatavaan korkotuottoon vaikuttavat pääosin sijoitusten strateginen allokaatio ja duraatio. Strategisen duraation oltua noin 2,5 vaikutti yleismaailmallinen lyhyiden korkojen lasku pankin sijoitustoiminnan tuottoihin positiivisesti. Suhteessa valuutta-allokaation kokoon parhaimmat korkotuotot saatiin Ison-Britannian puntamarkkinoilta (4,8 %). Yhdysvaltain dollarimarkkinoilta (3,1 %) ja euro-markkinoilta (3,4 %) saadut korkotuotot olivat myös hyvät, erityisesti vuoden-takaisiin odotuksiin nähden. Japanin jenin määräiset tuotot jäivät 0,6 prosenttiin, mikä johtui Japanin pitkään hyvin alhaisena pysyneestä korkotasosta.

Strategisesta allokaatiosta voidaan pankin sijoitustoiminnan päätöksin poiketa riskirajoitteiden mukaisesti aktiivisilla kannanotoilla. Kannanottoja tehdään allokaatio-osuuksien painojen

suhteen, korkotason ja korkokäyrän muodon suhteen sekä yksittäisten arvopaperien suhteellisten arvojen suhteen. Poikkeaman käyttö tarvittaessa mahdollistaa sijoitustoiminnan strategista allokaatiota nopeamman reagoinnin talouden tulevan tilan odotusten muuttuessa. Aktiivisilla kannanotoilla on tavoitteena saavuttaa lisätuottoa strategisen allokaation yli. Aktiivisille kannanotoille on asetettu suhteellinen tuotto-tavoite strategiseen allokaatioon nähden laskettuna liukuvana keskiarvona kolmen edellisen vuoden tuotoista. Kertomusvuonna aktiiviset kannanotot tuottivat 8,9 milj. euron negatiivisen tuloksen. Kolmen vuoden liukuva keskiarvolisätuotto oli 0,07 %.

Sijoituskohteet

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus on sijoitettu valtion velkakirjoihin, valtioidonnanisiin velkakirjoihin, katettuihin velkakirjoihin ja yritysten liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin valittujen valuuttojen mukaisilla markkinoilla. Likvidin varallisuuden sijoitukset koostuvat pelkästään Yhdysvaltain dollarin määräisistä valtionvelkakirjoista, millä varmistetaan, että Suomen Pankki kykenee tarvittaessa tarjoamaan hyvin nopeasti valuuttamääräistä keskuspankkirahoitusta. Sijoitusvarallisuuden strateginen allokaatio (taulukko 4) koostuu kaikista sallituista sijoitusluokista.

Sijoitusten hajauttamisella pyritään pienentämään yksittäisiin sijoituksiin kohdistuvia riskejä ja saamaan lisätuottoja sekä parantamaan sijoitusten tuotto-riskisuhdetta. Luottoriskin hallinnassa

Taulukko 4.

Suomen Pankin sijoitusten strateginen ja vuoden lopun allokaatio

<i>Likvidivarallisuus</i>	<i>Strateginen allokaatio (%)</i>	<i>Allokaatio vuoden lopussa (%)</i>
<i>Valtioiden JVK:t</i>	100	100
<i>Sijoitusvarallisuus</i>	<i>Strateginen allokaatio (%)</i>	<i>Allokaatio vuoden lopussa (%)</i>
<i>Valtioiden JVK:t</i>	70	61
<i>Valtioidonnanaiset JVK:t</i>	16	17
<i>Katetut JVK:t</i>	5	7
<i>Yritysten JVK:t</i>	5	11
<i>Käteinen</i>	4	4
<i>Yhteensä</i>	100	100

Lähde: Suomen Pankki.

keskeisimpiä periaatteita ovat liikkeeseenlaskijoilta edellytetyn luottoluokituksen alarajan määrittäminen sekä tehokas hajautus maantieteellisesti, sektoreittain ja luottoluokittain. Sijoitusten jakautuminen eri luottoluokituksiin ja maantieteellisesti on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Markkinakehityksen pääpiirteet

Korkomarkkinoita hallitsi vuonna 2011 ja etenkin sen jälkipuoliskolla yksi pääteema: euroalueen reunamaiden velkakriisi. Kriisin vaikutukset näkyivät myös Yhdysvaltain ja Ison-Britannian valtionlainakorkomarkkinoilla vuoden jälkipuoliskolla reippaana korkojen laskuna, kun taas korkokehitys oli euroalueen eri maissa epäyhtenäistä ja joidenkin maiden riskilisät kasvoivat selvästi. Vuoden ensimmäinen puolikas sujui markkinoilla vielä kohtalaisen rauhallisissa tunnelmissa, mutta kesän aikana markkinoiden huolet alkoivat yhä enemmän kohdistua Kreikan, Irlannin ja Portugalin velk ongelmien sijasta Italian ja Espanjan kykyyn selvittää velkataakastaan. Loppukesästä Italian ja Espanjan korot alkoivat nousta jyrkästi. Syksyn mittaan korot alkoivat nousta myös vahvoina pidetyissä maissa, kun sijoittajien huoli euroalueen vahvimpienkin maiden velkataan kasvusta sekä epävarmuus velkakriisin ratkaisun aikaansaamisesta vähensivät korkopapereiden houkuttelevuutta. Turvallisimpina pidettyjen euroalueen valtioiden, kuten Saksan ja Suomen, valtionlainojen korot laskivat kuitenkin kokonaisuudessaan vuoden aikana, mutta rahoitusongelmiin joutu-neissa euroalueen maissa korot olivat

vuoden lopussa selvästi alkuvuotista korkeammalla.

Korkomarkkinoiden kehitykseen vaikuttivat vuonna 2011 myös keskuspankkien ennätyskallisen alhaiset rahapolitiikkakorot ja epätavanomaiset elvytystoimet. Yhdysvaltain keskuspankki Federal Reserve (Fed) ilmoitti syyskuussa ns. twist-operaatiosta, jolla se pyrki laskemaan pitkiä korkoja sekä parantamaan talouden elpymistä ja sitä kautta työllisyyttä ostamalla kesäkuuhun 2012 mennessä 400 mrd. dollarin edestä Yhdysvaltain pitkiä valtionlainoja ja myymällä vastaavan määrä lyhyitä valtionlainoja. Odotukset tästä operaatiosta käänsivät Yhdysvaltain valtionlainojen korot laskuun jo vuoden ensimmäisellä puoliskolla, ja loppuvuotta kohden koronlasku jyrkkeni euroalueen velkakriisin vuoksi.

Sijoitustoiminnan uudistaminen ja toteuttaminen

Vuoden 2011 aikana Suomen Pankki jatkoi vuonna 2010 aloittamaansa sijoitustoiminnan uudistusta. Uudistuksen päätavoitteena on siirtää toiminnan huomio kokonaisuuden tarkasteluun ja pyrkiä toimimaan markkinastandardien mukaisesti keskuspankkilähtöisyyttä unohtamatta. Merkittävänä osana uudistustyötä vuoden 2011 aikana saatiin päätökseen likvidin varallisuuden eriyttämiseen liittynyt projekti. Muutoinkin uudistus edistyi hyvin aikataulussa.

Vuoden 2011 aikana pankki-toimintaosaston sijoitustoimistossa hoidettiin EKP:n rahapolitiikan toteutukseen liittyviä arvopaperimarkkinoita

koskevaa ohjelmaa (Securities Markets Programme, SMP) ja marraskuussa käynnistettyä toista katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa (Covered Bond Purchase Programme, CBPP2). Suomen Pankin sisäpiirisäännösten mukaisesti sijoittamisessa pidättäytytään toimimasta samoilla markkinoilla rahapolitiikan toimeenpanon kanssa. Näin ollen osto-ohjelmien olemassaolo ja toimeenpano sijoitustoiminnassa ovat merkinneet sijoitustoiminnan kannalta huomattavasti normaalia rajoittuneempaa omaa sijoittamista.

EKP:n valuuttavaranto-osuus

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto on jaettu eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille hallinnoitavaksi ns. pääoma-avaimen mukaisin osuuksin. EKP:n puolesta hallinnoitavat varannot koostuvat Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määräisistä saamisista sekä kullasta ja IMF:n erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä. Valuuttavarannon hoidon lähtökohta on, että kukin kansallinen keskuspankki hoitaa yhtä salkkua. Suomen Pankki hallinnoi osaa EKP:n jenimääräisestä varannosta. EKP:n valuuttavaranto on luonteeltaan interventiovaranto, joten sen sijoittamisessa korostuvat turvallisuus- ja likvidiystavoitteet.

Euroopan keskuspankin valuuttavarannon arvo oli vuoden 2011 lopussa noin 65,6 mrd. euroa. Suomen Pankki hallinnoi vuoden 2011 alusta lähtien Suomen ja Viron yhdistetyistä valuuttavaranto-osuuksista koostuvaa jenimääräistä varanto-osuutta, jonka arvo oli vuoden 2011 lopussa noin 903 milj.

euroa. Lisätietoa EKP:n valuuttavarannon hoidosta on saatavissa EKP:n vuosikertomuksesta.

Suomen Pankin eläkerahaston varallisuus

Suomen Pankin eläkerahaston tavoitteena on kehittää eläkevastuun katteena olevan omaisuuden hoitoa yleisten eläkevarojen hoitamista koskevien periaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet voivat poiketa keskuspankin rahoitusvarallisuuden sijoittamisen periaatteista. Eläkerahaston varallisuuden arvo 31.12.2011 oli 544 milj. euroa ja eläkevastuu 544 milj. euroa. Varallisuuden kokonaistuotto vuonna 2011 oli 1 %. Lisätietoa eläkerahaston sijoitustoiminnasta on saatavissa sen omasta vuosikertomuksesta.

Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Sijoitustoiminnan riskit

Suomen Pankin sijoitustoimintaan kohdistuvat riskit voidaan jakaa markkina-, luotto-, likvidiys- ja operatiivisiin riskeihin.

Markkinariskeistä Suomen Pankki altistuu lähinnä valuuttakurssi- ja korkoriskille sekä kullin hintariskille. Markkinariskeissä kyse on riskistä, että Suomen Pankin varallisuuden nettoarvo alenee joko valuuttakurssien, korkojen tai kullin hinnan muutosten johdosta. Suurin Suomen Pankin toimintaan kohdistuva markkinariski on valuuttakurssiriski, joka johtuu tarpeesta pitää valuuttavarantoa.

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luotokelpoisuus muuttuu ja äärimmäisessä

tapauksessa vastapuoli tai liikkeeseenlaskija saattaa ajautua maksukyvyttömyystilaan. Pääosa Suomen Pankin omasta rahoitusvarallisuudesta on sijoitettu valtioiden ja muiden liikkeeseenlaskijoiden korkoinstrumentteihin sekä pankkitalletuksiin. Jos näiden liikkeeseenlaskijoiden tai vastapuolien luottokelpisuus muuttuu tai ne ajautuvat maksukyvyttömyyteen, saattaa siitä aiheutua Suomen Pankille taloudellisia menetyksiä.

Likvidiysriskillä tarkoitetaan riskiä, että varoja ei voida tarpeen syntyessä ottaa käyttöön tai niiden muuttaminen rahaksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia. Keskuspankkitoiminnassa ei voida varmuudella tietää kaikkia maksutarpeita. Pankkien pankkina toimiessa näitä tarpeita voi tulla hyvinkin yllättäen.

Operatiivisia riskejä voi syntyä riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Nämä voivat aiheuttaa pankille ylimääräisiä kustannuksia tai tappioita.

Sijoitustoiminnan riskien hallinta

Riskienhallinnalla pyritään tunnistamaan, mittaamaan ja rajoittamaan toiminnan riskejä. Suomen Pankissa käytetään riskienhallinnassa yleisesti käytössä olevia menetelmiä, kuten Value-at-Risk- eli VaR-menetelmää sekä stressi- ja skenaarioanalyysyjä. Keskeinen osa Suomen Pankin riskienhallintaa on myös riskienhallintamenetelmien kehittäminen.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus sijoitetaan kansainvälisten vastuiden ja kriisinhallintavalmiuden tarpeiden mukaan. Näihin tarkoituksiin Suomen

Pankilla on valuuttavarantoa. Valuuttavaranto koostuu valuuttamääräisistä sijoituksista ja muista saamisista, joita ei erikseen suojata. Siten Suomen Pankin toiminnassa on aina valuuttakurssiriskiä. Suomen Pankin valuuttakurssiriskin kannalta keskeinen merkitys on valuuttavarannon kokoa ja valuuttajakaumaa koskevilla päätöksillä.

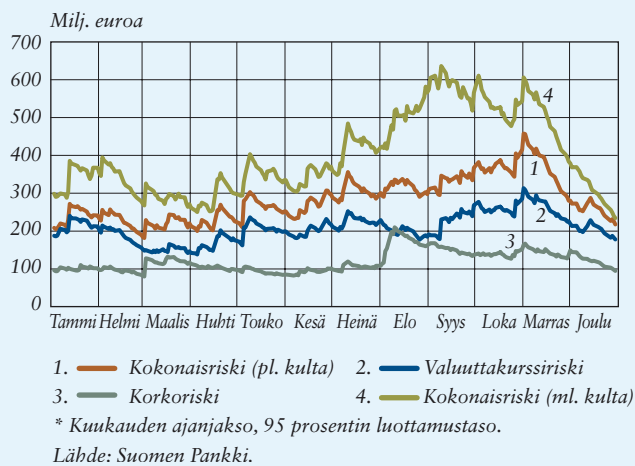
Valuuttavarannon tavoitekoko ja koostumus arvioidaan Suomen Pankissa lähtökohtaisesti kolmen vuoden välein. Viimeksi arvio tehtiin vuoden 2009 lopussa ja seuraava arvio tehdään vuoden 2012 aikana seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Suomen Pankki jatkoi vuoden 2011 aikana SDR-valuuttakurssiriskin osittaista suojaamista edellisvuotiseen tapaan myymällä muita SDR-komponenttivaluuttoja (Yhdysvaltain dollari, Englannin punta ja Japanin jeni) euroja vastaan.

Korkoriskin hallinnassa Suomen Pankki käyttää ensisijaisesti apunaan ns. modifioitua duraatiota, joka kuvaa sijoitusten arvon muutosta, kun markkinakorkotaso muuttuu. Vuoden 2011 lopussa oman rahoitusvarallisuuden keskimääräinen duraatio oli noin 2,5. Rahoitusvarallisuuteen liittyvää korkoriskiä pyritään hallitsemaan lisäksi hajauttamalla sekä valuutta- että euromääräiset sijoitukset useisiin eripituisiin velkakirjoihin.

Kokonaismarkkinariskin, valuuttakurssiriskin ja korkoriskin määrää mitataan päivittäin VaR-luvun avulla (kuvio 15). Lisäksi aktiiviselle sijoitustoiminnalle on asetettu VaR-lukuun perustuva korkoriskin rajoite.

Yhtenä osana rahoitusvarallisuuden hallinnon uudistusta Suomen Pankin

Kuvio 15.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden markkinariskin VaR-luvut vuonna 2011*

johtokunta vahvisti loppuvuodesta 2011 luottoriskin hallintakehikon ja luottoriskirajoitteet. Uusien päätösten myötä luottoriskin ohjausmekanismi tehostui ja valtioihin liittyvä luottoriski otetaan entistä paremmin huomioon. Loppuvuodesta 2011 johtokunta täsmensi myös kotimaisen sijoitustoiminnan tavoitteita, periaatteita ja rajoitteita.

Arvopapereiden liikkeeseenlaskijoista ja talletuksien vastapuolista aiheutuva luottoriskiä mitataan ja rajoitetaan päivittäin erillisen luottoriski-VaR-menetelmän avulla. VaR-rajoitteet on asetettu kolmelle eri luottamustasolle (95 %, 99 % ja 99,9 %). Suomen Pankki vaatii sijoituskohteena olevilta liikkeeseenlaskijoilta ja vastapuolilta riittävän hyvää luottokelpoisuutta. Tämä varmistetaan määrittämällä alimmat sallitut julkiset luottoluokitukset. Rajoitetussa määrin voidaan sijoittaa myös kotimaisiin liik-

keeseenlaskijoihin, joilla ei ole julkista luottoluokitusta. Näitä tarkastellaan erikseen rajojen asettamiseksi. Luottoriskiä hallitaan lisäksi tehokkaalla sijoitusten hajautuksella. Limiitit on asetettu kaikille liikkeeseenlaskijoille, vastapuolille sekä velkainstrumenteille.

Likvidiysriskiä hallitaan siten, että tietty vähimmäisosuus rahoitusvarallisuudesta pidetään vaivattomasti ja helposti käteiseksi muutettavissa sijoituskohteissa. Suomen Pankissa on tästä syystä määritelty rahoitusvarallisuuden osuus, jonka täytyy olla hyvin likvidiä, myytävissä lyhyessä ajassa ja pienin kustannuksin. Suomen Pankin johtokunta päättää vuosittain likvidin varallisuuden suuruuden. Myös muussa rahoitusvarallisuudessa kiinnitetään huomiota likvidiysominaisuuksiin. Tältä osin vaatimukset eivät ole niin tiukkoja kuin likvidin varallisuuden puolella. Rajoituksia on asetettu sijoitusinstrumenttien maturiteetille sekä Suomen Pankin osuudelle yksittäisestä joukkovelkakirjaemissiosta tai liikkeeseenlaskijan velan kokonaismäärästä. Lisäksi arvopapereiden lainausta ja lyhyeksimyntiä säädellään tarkasti.

Operatiivista riskiä hallitaan luotettavilla ja hyvin dokumentoiduilla työskuluilla. Lisäksi on tärkeää varmistaa riittävä ja asiantunteva henkilöstö. Tietojärjestelmien luotettavuuteen kiinnitetään huomiota, ja niillä on riittävät varajärjestelyt, joita testataan säännömukaisesti.

Setelit ja kolikot

Suomen Pankin tehtävät rahahuollossa on rajattu ensisijaisesti käteisen tukkujakeluun sekä käteismaksuvälineiden kunnosta ja aitoudesta huolehtimiseen. Suomen Pankki tarjoaa eurojärjestelmän muiden keskuspankkien tavoin eurosetelien ja -kolikoiden käyttörahat tukkupakkauksissa rahahuollon ammattimaisille osapuolille, jotka jakavat ne edelleen käteismaksamiseen yleisölle sekä kaupan vaihtorahoiksi ja muihin käteisen käyttötarpeisiin. Rahahuollon yksityiset osapuolet (pankit, rahahuollon sopimusosapuolet sekä arvokuljettajat) vastaavat seteleiden ja kolikoiden toimittamisesta tiliasiakkaidensa käteismaksutarpeisiin sekä käteisen takaisinkeräyksestä, lajittelusta ja kierrätyksestä. Osa tästä käteisestä palautetaan takaisin keskuspankkiin aitous- ja kuntotarkastukseen.

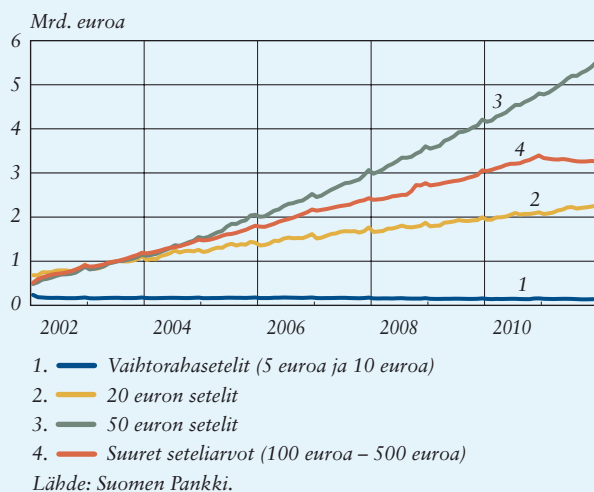
Käteis- ja korttimaksut ovat yleisölle erilaisia tapoja käyttää pankkitilille kerättyä ostovoimaa. Käteisen kotimaisen käytön vähennyttyä ja sähköisten maksutapojen osuuden kasvettua vähittäiskaupassa Suomen Pankin suunnittelu- ja seuranta-vastuu kotimaisessa rahahuollossa on korostunut. Suomen Pankilla on vastuu suomalaisen rahahuollon tukkupalvelujen organisoinnista sekä viranomaisvastuu kotimaisen rahakierron pitämisestä toimivana, kilpailullisena ja kustannuksiltaan tehokkaana. Viimeisen vuosikymmenen aikana kortilla maksamisesta on tullut kuluttajien keskuudessa hallitseva vähittäismaksutapa. Pankit ovat viime vuosina myös aktiivisesti rajoittaneet käteispalveluja esimerkiksi käteisen konttorijakelun suhteen. Käteisen automaattijakelun saatavuus ja palvelutaso ovat sen sijaan pysyneet likimain entisellään.

Viime vuosina Suomen Pankki on keskittynyt rahahuoltouudistusten suunnitteluun ja toteutukseen. Rahahuollossa viranomaiset tekevät yhteistyötä yksityisten sopimusosapuolien (Automatia ja Rekla) kanssa, jotta käteismaksuvälineiden saatavuus ja edullisuus yleisölle pysytään turvaamaan. Viime kädessä käteisen konttori- ja automaattijakelu on kuitenkin pankkien yksityistä liiketoimintaa, jossa palvelutaso määräytyy kysynnän perusteella. Rahahuollossa yhteistyötä on helpottanut se, että Suomessa yksityinen rahahuolto on ollut poikkeuksellisen keskitettyä. Vuoden 2011 aikana rahahuollon yksityisille osapuolille on selvitetty neuvotteluiden jälkeen Suomen Pankin uusia ohjaavia päätöksiä keskuspankin rahahuoltopalvelujen muutosten ja niiden aikataulutuksen suhteen hyvissä ajoin ennen muutosten voimaantuloa. Vuoden 2012 loppuun mennessä Suomen Pankki sulkee Tampereen ja Kuopion aluekonttorinsa. Samanaikaisesti yksityisten rahahuollon osapuolten mahdollisuutta käteisen säilytysvarastointiin laajennetaan ja säilytysvarastoinnin järjestelmä muutetaan samantyyppiseksi kuin muissa euromaissa, joissa yksityisen osapuolen yön yli varastoima käteinen kirjataan keskuspankin taseeseen.

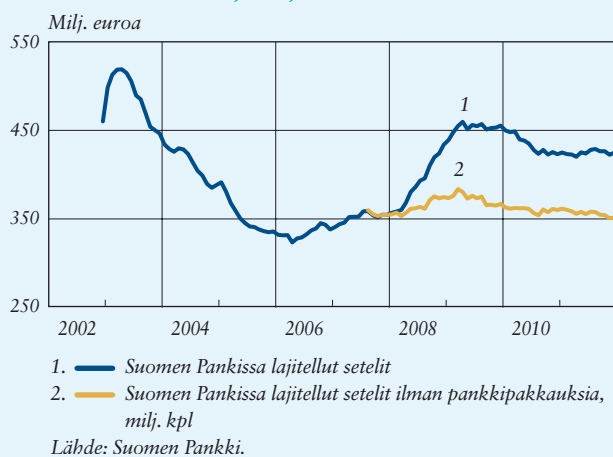
Eurosetelistön liikkeeseenlaskun kasvu hidastui 500 euron seteleiden kysynnän vähetessä

Eurosetelistön liikkeeseenlaskun kasvu jatkui myös vuonna 2011 automaattisetelien tapauksessa, mutta vuoden alusta lähtien 500 euron seteleiden kysyntä heikkeni merkittävästi (kuvio 16). Tähän on

Kuvio 16.
Euroseteleiden liikkeeseenlasku Suomessa

Kuvio 17.
Suomen Pankissa lajiteltujen seteleiden liukuva vuosisumma

keskeisesti vaikuttanut Viron liittyminen euroalueeseen, minkä myötä suurimpia euroseteleitä ei ole enää välitetty Suomesta Viroon entisen kaltaisia määriä. Myös 100 euron seteleiden nettoliikkeeseenlasku Suomen Pankista väheni entistä selvemmin negatiiviseksi, koska 100 euron seteleitä tulee Suomeen turismin kautta runsaammin kuin suomalaiset niitä itse

nostavat pankkikonttoreista. Suomalaiset nostavat edelleen 50 euron seteleitä runsaasti myös matkailukäyttöön. Pienimpien vaihtorahojen tarve säilyi ennallaan, eikä käteisen käyttö maksuvälineenä tämän perusteella suuresti muuttunut. Euroseteleiden jakelu automaateista ja konttoreista Suomessa supistui vain lievästi edellisvuosien tapaan. Pankit sen sijaan vähensivät käteispalvelujen saatavuutta pankkikonttoreista sulkemalla sekä käteispalveluja tarjoavia konttoreita että rajoittamalla käteispalvelupisteiden aukioloaikoja konttoreissa. Setelistön vuotuisen nettoliikkeeseenlaskun euroääräinen kasvu hidastui vuoden 2011 kuluessa 700 milj. euroon.

Suomen Pankkiin palautettujen euroseteleiden määrä ja lajittelu pysyivät myös suunnilleen vuoden 2010 loppupuolen tasolla, vaikka joulukuussa 2010 Suomen Pankin tarjoamaa seteleiden säilytysvarastointia kasvatettiin 14 milj. eurolla 46 milj. euroon (kuvio 17). Myös Rekla alkoi hyödyntää säilytysvarastointimahdollisuutta omissa laskentakeskuksissaan vuoden 2011 alusta. Säilytysvarastoinnin kasvattaminen ja laajentaminen eivät vähentäneet seteleiden palautuksia keskuspankkiin, kuten säilytyksen laajentamisen tavoitteisiin oli kuulunut.

Rahahuollon säilytysjärjestelmän uudistamisesta ja konttoriverkoston supistamisesta informoitiin

Kesäkuussa 2011 Suomen Pankin johtokunta päätti muuttaa nykyisen korkohyvitykseen pohjautuvan keskuspankin ulkopuolisia koskevan käteisen säilytysjärjestelmän samankaltaiseksi kuin muissa

euromaissa käytössä olevat järjestelmät. Uudessakin vaihtoehdossa rahahuollon sopimusosapuolet välttyvät yön yli säilytettävän käteisen korkokustannukselta. Menettelyn tarkoituksena on vähentää käteisen logistisesti tarpeetonta palautusta keskuspankkiin ja näin vähentää tarvetta käteisen kuljetuksiin, lisätä käteisen paikallista kierrätystä sekä kattaa paremmin käteisen hallussapidon korkorasitusta.

Suomen Pankki keskittää rahahuollon operatiiviset toimintansa vastedes Vantaan ja Oulun konttoriin, ja Tampereen ja Kuopion aluekonttorit suljetaan vuoden 2012 loppuun mennessä. Tarkoituksena on muokata suomalaista rahahuoltoa siten, että käteisen paikallinen kierto kasvaisi ja Suomen Pankin oma setelinlajittelu vähenisi. Suomen Pankin omaa setelinlajittelua on syytä rajoittaa, sillä Suomen Pankin lajittelussa keskeisten automaattisetelien hylkäysasteet ovat selvästi alle 10 %, mikä tarkoittaa käytännössä, että hyväkuntoisia seteleitä lajitellaan valtaosin tarpeettomasti Suomen Pankissa (lukuun ottamatta aitoustarkastusta). Myös ns. vaihtorahasetelien hylkäysasteet keskuspankin lajittelussa ovat vain reilut 20 %. Yhteiskunnallisesti turhan päällekkäisen työn karsiminen on perusteltua ja kustannustehokasta.

Suomen Pankin tarjoamien rahahuoltopalveluiden ehtoja tarkennetaan vuoden 2012 kuluessa muun muassa aukioloaikojen ja palautuvan rahan käsittelyehtojen osalta. Näidenkin toimenpiteiden tarkoituksena on vähentää seteleiden turhaa käsittelyä ja tehostaa rahakiertoa. Rahahuollon yksityiset laskentakeskukset pystyvät jo tällä hetkellä

eurojärjestelmän kierrätysäännösten toimintamallin edellyttämään setelinlajitteluun. Setelit lasketaan ja lajitellaan yleensä jo laskentakeskuksissa, joten keskuspankin setelinlajittelu on kunto- lajittelun kannalta tarpeetonta eikä tuota riittävää yhteiskunnallista lisäarvoa. Keskuspankkiin tulisi palauttaa lähinnä vain huonokuntoiset vaihtoa kaipaavat tai väärennöksiksi epäillyt setelit. Keskuspankissa kaikille vastaanotetuille seteleille suoritetaan aitous- ja kunto- tarkastus. Tätä keskuspankin ilmaista rahahuoltopalvelua käytetään kotimaisen rahakierron kannalta hyväksi jopa tarpeettoman laajasti, minkä vuoksi uudet ohjaavat toimenpiteet ovat tarpeen.

Kahden aluekonttorin sulkemisen yhteydessä Suomen Pankki muuttaa ja laajentaa merkittävästi käteisen säilytysvarastointimahdollisuuksia arvokuljettajien laskentakeskuksissa. Tämän menettelyn myötä rahahuollon yksityisten osapuolten on mahdollista saavuttaa kustannussäästöjä. Entistä laajempi säilytysvarastointi mahdollistaa käteisen ns. runkokuljetusten vähentämisen, viikonpäivittäisen setelinlajittelun tasoittamisen ja laskentakeskusten henkilöstön tehokkaamman käytön. Säilytysvarastoinnin hyvityskorko nousee yhden kuukauden euriborista pankkien käteisen hallussapidon vaihtoehtoiskorkoon, vaikka teknisesti se vaihtuu suorasta tulosta laskennalliseksi tuotoksi.

Markkojen palautukset kiihtyvät loppuvuodesta ennen lunastusajan loppua

Siirtyminen käteisen euron käyttöön vuosikymmen sitten sujui Suomessa

ripesti, ja suurin osa markkoista vaihdettiin euroiksi jo reilun parin viikon aikana vaihdon aloittamisesta. Markka- ja eurokäteisen rinnakkaisen maksuvälinekäytön päättyessä helmikuun 2002 lopussa jo lähes 90 % lunastuskelpoisesta markkasetelikannasta oli poistettu liikkeestä. Tämän jälkeen markkaseteleiden vuosipalautukset Suomen Pankkiin vähenivät vuosi vuodelta ja olivat jo alle 10 milj. markan.

Hyvissä ajoin ennen 10 vuotta kestäneen lunastusajan päättymistä Suomen Pankki käynnisti markkapalautuksista tiedotuskampanjan, ja sen ansiosta palautukset lisääntyivät jo kertomusvuoden syksyllä. Tiedotuskampanjan tarkoituksena on ollut varmistaa, etteivät kan-

salaiset jättäisi huomaamattaan palauttamatta markkoja. Kokemuksesta tiedetään myös, että osa markkojen haltijoista palauttaa niitä vielä viime tingassa. Markkoja näyttäisi kuitenkin myös jään lunastamatta runsaasti, sillä markkajan loppuun verrattuna markkoja oli vuoden 2011 lopussa vielä palauttamatta arvomääräisesti 8,5 %. Kyselyn perusteella valtaosa näistä markkoja hallussa pitävistä kuluttajista ei näyttäisi haluavan palauttaa markkojaan keskuspankkiin. Osassa markoista numismaattinen arvo ylittääkin niiden nimellisarvon.

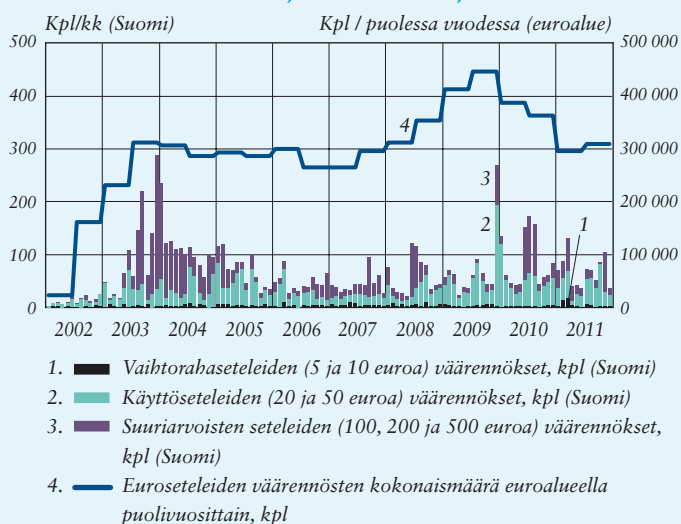
Seteliväärennösten määrä supistui hieman edellisvuotisesta mutta tasaantui loppuvuotta kohden

Seteliväärennösten lukumäärä väheni euroalueella viimeisen parin vuoden aikana eli vuoden 2009 lopun huipputasolta tasaisesti, kunnes vuoden 2011 lopulla kierrosta tavattujen väärennösten määrä alkoi taas hienoisesti kasvaa (kuvio 18). Edellisinä vuosina nähty väärennösten väheneminen johtui eräiden keskeisten väärennössarjojen levityksen hiipumisesta.

Vuoden 2011 alkupuolella Suomessa tavattiin taas useita suuriarvoisten yleisten euroseteliväärennösten levittäjiä, ja sama toistui vielä marraskuussa. Väärennösten kokonaismäärä vuonna 2011 jäi kuitenkin lopulta hieman pienemmäksi kuin edellisena vuonna. Kierrosta tavattujen euroseteliväärennösten määrä jäi Suomessa 827 väärennöksen, mikä oli 225 väärennöstä vähemmän kuin vuonna 2010.

Kuvio 18.

Euroseteliväärennökset lajeittain Suomessa ja euroalueella

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen keskusrikospoliisi.

Kehikko 5.

Käteisen säilytys- ja varastointijärjestelmät euroalueella

Käteisen säilytysjärjestelmällä tarkoitetaan keskuspankin ja rahahuollon ammattimaisen osapuolen välistä järjestelyä, jossa osapuolella on oikeus säilyttää käteistä ilman käteisen hallussapidosta aiheutuvaa korkokustannusta. Jos keskuspankin tarjoamaa mahdollisuutta säilytysvarastointiin ei olisi, käteinen palautettaisiin iltaisin takaisin keskuspankkiin, jotta sen hallussapidon vaihtoehtoiskustannukselta välttyttäisiin. Sujuva käteishuolto edellyttää kuitenkin, että käteistä on heti aamusta valmiina toimitettavaksi rahahuollon vähittäisasiakkaiden tarpeisiin, kuten pankkiautomaatteihin, pankkikonttoreihin tai kaupan vaihtorahaksi.

Euroalueella on käytössä kahdentyyppisiä säilytysjärjestelmiä. Suomessa ja muissa Pohjoismaissa tällä hetkellä käytössä olevassa säilytysjärjestelmässä käteinen on yksityisen osapuolen hallussa olevaa liikkeeseen laskettua rahaa. Keskuspankki maksaa tälle käteiselle korkohyvitystä. Tämä käteinen voi kustannuksetta odottaa yön yli yksityisten laskentakeskusten holveissa kuljetusta seuraavana aamuna käteisen

loppukäyttäjille. Tähän käteiseen liittyvä vaaranvastuu säilyy käteisen hallussapitäjällä, ja arvokuljetajilla on tähän vakuutus. Liikkeeseen laskettu setelistö on keskuspankin nollakorkoista velkaa yleisölle, ja tätä vastaan keskuspankilla on taas pääomatuloa tuottavia varoja. Rahoitustulon liikkeeseenlaskusta saa tavallisesti liikkeeseen laskeva keskuspankki, mutta eurojärjestelmässä setelistöstä saatava rahoitustulo laskeetaan ensin yhteen koko alueen laajuisesti ja jaetaan sitten kansallisten keskuspankkien kesken ns. pääoma-avaimen avulla.

Useissa euromaissa on käytössä toisentyyppinen keskuspankin sallima säilytysvarastointijärjestelmä, ns. NHTO-järjestelmä. Tässä järjestelyssä käteinen hyväksytään keskuspankin taseeseen, vaikka se on arvokuljettajien laskentakeskuksissa. Tämä setelistö ei ole liikkeeseen laskettua rahaa, eikä se näin ollen tuota rahoitustuloa, mutta toisaalta keskuspankin omistama käteinen ei rasita korkomenon kautta yksityisiä osapuolia. Keskuspankit edellyttävät yleensä, että sen omistaman käteisen turvallisuus on var-

mistettu sekä vakuutettu vaaranvastuun varalta tai turvattu likvideillä vakuuksilla. Suomessa ollaan nyt siirtymässä NHTO-tyyppiseen säilytysjärjestelmään.

Euromaista NHTO-järjestelmä on käytössä Espanjassa, Alankomaissa, Irlannissa, Kreikassa, Maltassa, Kyproksessa ja Sloveniassa. Kreikassa järjestelmä otettiin käyttöön jo 1930-luvulla hankalien saaristokuljetusten välttämiseksi. Irlannissa taas raharyöstöt johtivat säilytysjärjestelmän käyttöönottoon 1970-luvun alussa. Säilytysjärjestelmien käyttöönottoa on euromaissa perusteltu sillä, että niiden avulla voidaan vähentää rahakuljetuksia ja edistää käteisen alueelliseen uudelleenkierrätykseen perustuvaa jake-lua sekä korvata keskuspankin aluekonttoreita ja siten tehostaa rahahuoltoa. Euroalueen seteleiden säilytysvarastoinnin yhteis-summa oli vuoden 2009 lopussa yli 3,5 mrd. euroa, mikä vastaa kuitenkin vain 0,4:ää prosenttia eurojärjestelmän liikkeeseen laske-masta setelistöstä. Setelistöstä valtaosa on yleisön hallussa.

Muu toiminta

Tutkimus

Suomen Pankin taloudellinen tutkimus tukee pankin politiikkavalmistelua, oman toiminnan kehittämistä ja pankin ulkoista vaikuttavuutta. Tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa kansainvälinen huipputaso pankin kannalta keskeisillä tutkimusalueilla. Näin pankki voi antaa vahvan panoksen rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoiden kehittämisestä käytävään keskusteluun sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Suomen Pankin tutkimustoiminnan kehittäminen jatkui vuonna 2011 uudistetun tutkimusorganisaation muodostamisella. Tutkimusyksikkö rekrytoi vuoden aikana useita ekonomisteja tohtoritason tutkijaekonomistin määräaikaisiin 3–5 vuoden pituisiin tehtäviin. Kotimaassa tehtyjen rekrytointien lisäksi pankki osallistui ensimmäistä kertaa American Economic Associationin (AEA) vuosikokouksen yhteydessä järjestettävään nuorten taloustieteiden tohtoreiden kansainväliseen rekrytointitapahtumaan Denverissä Yhdysvalloissa. Kansainvälisiä rekrytointeja on tarkoitus jatkaa myös tulevaisuudessa.

Rahataloudellinen tutkimus

Rahataloudellinen tutkimus on Suomen Pankissa keskitetty rahapolitiikka- ja tutkimusosaston tutkimusyksikköön. Organisatoristen muutosten lisäksi myös tutkimuksen painopisteitä tarkistettiin, kun pankin tutkimustoimintaa alettiin uudistaa vuonna 2010. Uudet tutkimuspoliittiset linjaukset korostavat rahoitusmarkkinoiden ja reaalitalouden vakautta ja vuorovaikutusta. Tutkimusyksikkö

alkoi vuonna 2011 toteuttaa tutkimustoiminnan ohjausta uusien painotusten mukaisesti.

Globaalia finanssikriisiä ja kansainvälisen talouden taantumaa seurannut valtioiden velkakriisi on tuonut lisähaasteita taloustutkimukselle. Kokonaistaloudellisiin kysymyksiin keskittyvä kansainvälinen tutkimusyhteisö on suhteellisen nopeassa tahdissa tuottanut tutkimustuloksia julkistalouden kestävyysproblematiikasta, julkisen velkaantumisen rajoista, valtioiden luottoriskin kokonaistaloudellisista vaikutuksista sekä raha- ja finanssipolitiikan vuorovaikutuksesta talouden kriisitalanteissa ja kestävästi velkaantuvan julkistalouden tapauksessa. Näiden akuuttien kysymysasettelujen lisäksi kritiikki kokonaistaloudellisen tutkimuksen valtavirtaa kohtaan jatkui – tosin selvästi vaimentuneena – kun kansainvälinen tutkijayhteisö kritisoinnin sijaan panosti aiempaa enemmän vaihtoehtoisten tutkimusotteiden ja analyysitekniikoiden kehittämiseen. Yksi selkeä johtopäätös tutkijoiden käymästä keskustelusta on, että rahoitusmarkkinoiden käyttäytymistä ja toiminnallisia puutteita käsittelevä tutkimus tulisi kriisin opetuksen perusteella aikaisempaa selvemmin integroida osaksi kokonaistaloudellista analyysia.

Kansainvälisen tutkimuksen painotukset välittyivät myös pankin vuoden 2011 tutkimuspainotuksiin. Suomen Pankin tutkimusyksikön tutkimusprojektit ja -julkaisut keskittyivät vuoden 2011 aikana 1) rahoitustekijöiden ja oppimisen makrotaloudelliseen merkitykseen, 2) reaaliaikaisen aineiston käyttöön

euroalueen finanssipolitiikan muutosten analysoimiseksi, 3) työmarkkinoiden etsintäkitkojen, talouspolitiikan ja suhdannedynamiikan keskinäisiin riippuvuuksiin, 4) yrityskuolemien ja uusien yritysten syntymisen merkitykseen työtömyyden suhdannedynamiikan kannalta sekä 5) yritysten kontrolli- ja hallintorakenteiden merkitykseen yritysten riskinoton, innovaatioiden ja kasvun kannalta. Näistä tutkimusprojekteista syntyi vuonna 2011 noin 25 keskustelualoitetta.

Tutkimusprojekteissa saatujen tulosten mukaan rahoitustekijöillä näyttäisi olevan suhteellisen kiistaton merkitys kokonaistaloudellisen suhdannedynamiikan kannalta, ja ne selittävät hyvin esimerkiksi Suomen talouden investointi- ja suhdannedynamiikkaa viimeisten viiden toista vuoden aikana. Toisaalta kasvun ja tulevan taloudellisen toimeliaisuuden tukeminen ovat muokanneet kriisiajan päätösperäisen finanssipolitiikan luonnetta euroalueella. Lisäksi saatujen tutkimustulosten mukaan finanssipolitiikan rahoitusvaihtoehtoilla on keskeinen merkitys elvytyksen kannalta taloudessa, jossa etsintäkitkat vaikuttavat työmarkkinoiden sopeutumiskykyyn ja -nopeuteen. Tulokset viittaavat myös siihen, että julkisten menojen kasvulla on haitallisia pitkän aikavälin kokonaistaloudellisia vaikutuksia, vaikka nämä menot ovatkin tehokkaita lyhyen aikavälin elvytysvälineitä. Odotustenmuodostusmekanismi muokkaa oppimisen merkitystä käsittelevän tutkimuksen mukaan keskeisesti talouspolitiikan suoria, lyhyen aikavälin vaikutuksia. Lisäksi selvästi erottuvat keskeisten kokonaistaloudellisten muut-

tujen vaihtelut ovat luonteenomaista oppimisen synnyttämälle dynamiikalle.

Vähimmäisomavaraisuusaste on Basel III -säännöksiin sisältyvä lisävaatimus, joka täydentää riskiperusteisia pääomavaatimuksia. Vähimmäisomavaraisuusasteen vaikutuksia luottojen kohdentumiseen ja pankkien vakautteen selvitelteen tutkimuksen mukaan tämänhetkinen 3 prosentin vähimmäisomavaraisuusaste voi jopa heikentää pankkien vakautta, jos vähäisen riskin luottoihin sisältyy riittävän suuri malliriski, kuten yleiseksi rahoituskriisiksi puhjenneessa subprimekriisissä. Tämä on vastoin Baselin komitean tavoitteita. Vähimmäisomavaraisuusasteen aiheuttama pankkien luotto-salkkujen samankaltaistuminen voi tällöin toimia pikemminkin epävakauden ja häiriöiden välityskanavana kuin riskien hajauttajana. Nykyistä 3:a prosenttia selvästi korkeampi vähimmäisomavaraisuusaste voisi lisätä pankkien vakautta myös malliriskin tapauksessa. Toisaalta osakemarkkinoiden osallistumisasteen – tietynlaisen rahoitusmarkkinaepätäydellisyyden – merkitystä rahapolitiikan kannalta tarkastelevassa tutkimuksessa esitetään, että optimaalinen rahapolitiikan strategia ei riipu kriittisellä tavalla rahoitusmarkkinoiden osallistumisasteesta. Lisäksi pankin empiirisissä tutkimuksissa saatujen estimointitulosten mukaan yritysten velkaantuminen vaikuttaa haitallisesti nimenomaan niiden yritysten kasvuun, joiden hallinto- ja kontrollijärjestelmien toiminnassa on puutteita. Tulosten mukaan velkaantumisen haitalliset kasvuaikutukset näyttäivät kuitenkin häviävän, kun johtajien varallisuuden

tuleva arvo riippuu myös yritysjohton optioihin perustuvan palkitsemisjärjestelmän tuotoista. Tulosta voidaan pitää merkittävänä, koska siitä seuraa, että velka ei enää sitoua yritysjohtoa, kun sen kannusteita muokataan optioihin perustuvalla palkitsemisjärjestelmällä.

Tieteelliset kokoukset

Suomen Pankki järjesti vuonna 2011 kansainvälisiä tieteellisiä kokouksia tutkimustoimintaansa liittyvistä asioista.

Toukokuussa pankki järjesti osana 200-vuotisjuhliaan Helsingissä korkeatasoisen kansainvälisen konferenssin ”Monetary Policy under Resource Mobility”. Konferenssiin kutsuttiin joukko kansainvälisesti nimekkäitä akateemisia ekonomisteja ja keskuspankkien pääjohtajia. Osallistujia konferenssissa oli runsaasti, ja se sai hyvin paljon media-näkyvyyttä.

Kokouksen teemoja olivat historiasa nähdyt taloudellisten voimasuhteiden

Joukko nimekkäitä akateemisia ekonomisteja ja keskuspankkien pääjohtajia osallistui Suomen Pankin toukokuussa 2011 järjestämään huipputason konferenssiin ”Monetary Policy under Resource Mobility”.

Kuva: Peter Mickelsson.

muutokset maailmassa, talouden resurs-sien liikkuvuuden tai liikkumattomuuden merkitys rahapolitiikan kannalta, rahoitusmarkkinakysymykset sekä rahoituksen ja talouskasvun välinen yhteys.

Yhdysvaltain keskuspankin vara-pääjohtaja Janet Yellen kutsuttiin konfe-renssin pääpuheenvuoron pitäjäksi. EKP:n pääjohtaja Jean-Claude Trichet piti illallispuheen ja Englannin pankin pääjohtaja Mervyn King lounaspuheen.

Konferenssin paneelisiin osallistui arvostettuja ja tunnettuja professoreita eri puolilta maailmaa: Barry Eichengreen (University of California, Berkeley), Carl Walsh (University of California, Santa Cruz), Philippe Aghion (Harvard University), Martin Hellwig (Max Planck Institute for Research on Collective goods) ja Bengt Holmström (Massachu-sets Institute of Technology, MIT). Kes-kuspankkien pääjohtajista Jens Weidman (Saksa) ja Christian Noyer (Ranska) toimivat istuntojen puheenjohtajina. Paneelisiin osallistuivat lisäksi Masaaki Shirakawa (Japani), Sergey Ignatiev (Venäjä), Miguel Ordoñez (Espanja), Mark Carney (Kanada), Athanasios Orphanides (Kypros), Agustin Carstens (Meksiko), Nout Wellink (Alankomaat), Yves Mersch (Luxemburg), Stefan Ingves (Ruotsi) ja Stanley Fischer (Israel). Yhdysvaltalaisen televisiokanavan CNBC:n vanhempi taloustoimittaja Steve Liesman johti puhetta kokouksen päätös-paneelissa.

Syyskuussa 2011 tutkimusyksikkö järjesti yhteistyössä CEPR:n (Centre for European Policy Research) ja SUERF:n (The European Money and Finance

Forum) kanssa tutkijakokouksen, jossa keskusteltiin riskienhallinnan tulevaisuu-desta sekä tähän liittyvistä uusimmista tutkimuksista. Kokouksen akateemiseksi yhteistyötahoksi valittiin Journal of Financial Intermediation (JFI). JFI julkai-see kokouksessa esitetyt ja lehteen lähete-tyt tutkimukset, mikäli ne läpäisevät lehden tutkimusjulkaisuille asetetut laa-tuvaatimukset. Alan kansainväliset tutki-jat lähettivät kokoukseen ehdotuksiaan hyvin aktiivisesti. Kokouksen tieteellinen komitea päätyi lopulta kahdeksaan kokouksessa esitettävään ja kommentoi-tavaan tutkimukseen kaikkiaan reilun 80 lähetetyn ehdotuksen joukosta.

Lokakuussa 2011 tutkimusyksikkö järjesti yhteistyössä kolmen ulkomaisen tutkimusyhteisön (TAMUCC, UEL ja INFER) kanssa tutkijatapaamisen, jossa keskusteltiin taajuusalueen tilastollisia menetelmiä käyttävistä makrotaloustie-teen ja rahoituksen tutkimuksista. Kan-sainväliset tutkijat lähettivät kokoukseen reilut neljäkymmentä tutkimusta, joista tieteellinen komitea valitsi 18 esitettäväk-si kokouksessa.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen (BOFIT) tutkimus on ensisijaisesti sovel-tavaa makrotaloudellista tutkimusta, jossa painottuvat raha- ja valuuttapoliit-tiset kysymykset. Ensisijaisina kohdemai-na ovat Venäjä ja Kiina, vaikka monissa tutkimusasetelmissä onkin luontevaa käyttää laajempia vertailevia aineistoja. Toisiaan tukevat tutkimus ja seuranta muodostavat perustan yksikön asiantun-tijatoiminnalle. Vuonna 2011 laitos jat-

koi suositun viikkokatsauksensa julkaisemista sekä suomeksi että englanniksi. Lisäksi järjestettiin ajankohtaisiin aiheisiin keskittyvät tietoiskut Venäjän ja Kiinan taloudesta. Yksikön tietopalvelu palvelee tutkimuksen ja seurannan tarpeita sekä myös ulkopuolisia käyttäjiä.

Tutkimukset julkaistaan ensi vaiheessa yksikön omina keskustelualoitteina, joita ilmestyi vuoden 2011 aikana 36. Omien tutkijoiden töiden ohella sarjassa julkaistaan BOFITin vieraillevien tutkijoiden artikkeleita ja yksikön seminaareissa sekä työpajoissa esiteltyjä tutkimuksia.

Vuoden 2011 aikana järjestettiin sekä yksikön 20-vuotisjuhlakonferenssi että Kiinan rahapolitiikkaa käsitelty tieteellinen kokous. Näiden lisäksi siirtymätalouksien tutkimuslaitos osallistui Itävallan keskuspankin järjestämän Conference on European Economic Integration -kokouksen (CEEI) järjestylihin. Vuonna 2011 CEEI-kokouksen erikoisaiheena olivat Venäjän ja Kiinan taloudellisen nousun vaikutukset Eurooppaan, erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan talouksiin.

Syyskuussa järjestetyn juhlakonferenssin aiheena olivat Venäjän talouden haasteet, ja aiheita käsiteltiin varsin monipuolisesti. Pääpuhujina olivat Kansainvälisen valuuttarahaston Moskovassa sijaitsevan toimiston johtaja Odd Per Brekk, moskovalaisen New Economic School -yliopiston professori David Tarr ja Troika Dialog -investointipankin pääekonomisti Jevgeni Gavrilenkov. Päivälispuhujana oli rehtori Vladimir Mau

Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration -yliopistosta. Konferenssissa käsiteltiin mm. Venäjän rahapolitiikan siirtymistä inflaatiotavoitteeseen ja Moskovan mahdollisuuksia toimia kansainvälisenä finanssikeskuksena. Vaikka Venäjän keskuspankin tavoitteena on jo vuosien ajan ollut siirtyminen vapaammin vaihtelevaan valuuttakurssiin ja inflaatiotavoitteeseen, uuden järjestelmän käyttöönotto vaatii vielä merkittäviä uudistuksia mm. rahapolitiikan instrumenttien sekä pankkien välisten rahamarkkinoiden toiminnassa. Tämän lisäksi mm. finanssipolitiikan olisi hyvä tulla aiempaa paremmin ennustettavaksi.

Venäjän rahoitusmarkkinoiden kehitys on viime vuosina ollut suhteellisen nopeaa, mutta useimpien tutkijoiden ja pankkiirien käsitys on, että Moskovasta ei ole ainakaan kovin nopeasti tulossa kansainvälistä finanssikeskusta. Idea on kuitenkin arvokas, jos sen avulla voidaan edistää rahoitusmarkkinoiden kehitystä.

Toukokuun kokous Kiinan rahapolitiikasta kokosi yhteen suuren joukon huippututkijoita mm. Kiinasta, Hongkongista ja Yhdysvalloista. Yhtenä pääpuhujista oli Robert N. McCauley Kansainvälisestä järjestelypankista (BIS). Useissa esityksissä käsiteltiin Kiinan keskuspankin yrityksiä liberalisoida rahoitusmarkkinoita ja siirtyä rahapolitiikassa entistä enemmän markkinamekanismihin perustuviin menetelmiin. Vaikka pääomanliikkeiden asteittainen vapautuminen onkin jatkunut, kansainvälisen talouskriisin aikana pankkijärjestelmää

käytettiin hyvin suoraviivaisesti talouspolitiikan instrumenttina. Tätä näkökulmaa korosti mm. Honglin Wang (Hong Kong Monetary Authority) esityksessään. Mikäli rahoituksen välityksen halutaan tehostuvan, on esimerkiksi lainapäätösten perustuttava entistä enemmän taloudelliseen harkintaan.

Aiempiä vuosina yksikön rahoitusjärjestelmiä koskeva tutkimus on keskittynyt lähinnä Venäjään, mutta vuonna 2011 myös Kiinan pankki- ja rahoitusjärjestelmä oli entistä suuremman kiinnostuksen kohteena. Kiinan pankkijärjestelmä on maan talouden kokoon verrattuna erittäin suuri, ja sen merkitys rahoituksen välittäjänä on huomattava. Koska säästämisaste on Kiinassa erittäin korkea ja pääomanliikkeet ovat edelleen säädeltyjä, kotitalouksien ja yritysten talletusten määrä on hyvin suuri. Merkittävä osa näistä talletuksista kanavoidaan edelleen valtion omistamille yrityksille. Erityisesti pienten ja keskisuurten yksityisten yritysten rahoituksensaanti on kuitenkin selvästi vaikeampaa. Vaikka Kiinan pääomamarkkinat ovatkin kehittyneet voimakkaasti viime vuosina liberalisoinnin myötä, niiden merkitys rahoituksen välityksessä on edelleen hyvin pieni. Tulevaisuudessa Kiinan pääomanliikkeiden vapauttaminen tulee merkitsemään suuria muutoksia myös rahoitusmarkkinoilla, kun kiinalaisilla yrityksillä ja kotitalouksilla on enemmän sijoitusmahdollisuuksia.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahalaitostilastojen ja muiden rahoitus- ja maksutasetilastojen Suomea koskevien

osioiden tuottamisesta ja vastaavista kansallisista tilastoista. Kertomusvuonna lakisääteiset Euroopan keskuspankkijärjestelmän tilastot tuotettiin tarvittavassa laajuudessa ja annettujen aikataulujen mukaisesti.

Rahoitustilastojen kysyntä kasvoi vuonna 2011. Velkakriisi lisäsi erityisesti maa- ja sektorikohtaisten sijoitus- ja velkatilastojen tarvetta. Näiden erittelyjen säännöllistä julkistamista lisättiin verkkosivuilla ja lisäksi tuotettiin tavalista enemmän ad hoc -tietopalvelua erityisesti arvopaperisijoitusten yksityiskohtaisista jakaumista. Syksyllä pankin internetsivustolle avattiin uusi kuviopankkiosio, joka sisältää kotimaan talouden ja rahoitusmarkkinoiden ajantasaisen kuviokokoelman. Palvelusta voi ladata kuvioita omiin esityksiin ja raportteihin tai selata sisältöä näytöllä esikatselunäkymässä.

Tilastoinnin kehittämisen painopiste oli rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysin tukemisessa, ja EKPJ:n tilastoyhteistyö laajeni tukemaan myös Euroopan järjestelmäriskikomitean aineistotarpeita. Yhteistyötä rahoitusvalvojien ja keskuspankkien tilastotoimen kesken tiivistettiin. Yhteistyön tavoitteena on päällekkäisen tiedonkeruun välttäminen ja tietojen tehokas yhteiskäyttö. Myös tilasto- ja valvontatiedonkeruiden käsitteiden ja menetelmien yhdenmukaistus jatkui.

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä on parhaillaan menossa tilastojen alueella kolme suurta euroalueen yhteishanketta. Arvopapereiden hallussapitoilastointia varten kehitetään uusi arvopaperikohtainen raportointijärjestelmä ja

rakennetaan yhteinen tietokanta, jonka avulla voidaan kattavasti analysoida arvopapereiden sektorikohtaisia omistuksia ja niiden muutoksia. Tilastoasetusta valmistellaan vuoden 2012 aikana, ja uusi raportointi käynnistyy vuonna 2013.

Toinen iso EKPJ-tason tilastohanke on rahoitussektorin kattavan instituutiorekisterin rakentaminen. Instituutiorekisteri laajentaa nykyistä luottolaitosrekisteriä niin, että se kattaa myös muut rahoitussektorin instituutiot. Suunnitelmissa on niin ikään lisätä rekisterin tietosisältöä esimerkiksi konsernirakenteiden osalta.

Yhdenmukaistetun vakuutuslaitostilastoinnin kehittäminen puolestaan eteni kustannus-hyötyanalyysivaiheeseen. Asetus valmistunee vuoden 2012 aikana.

Euroopan komissio kehitti vuoden seurantaan varten maakohtaisia makrotalouden indikaattoreita sisältävän ns. tulostaulun, jonka tarkoituksena on tarjota selkeää tietoa makrotalouden tasapainon kehityksestä jäsenmaissa. Aineistot Suomen indikaattoreita varten toimitettiin Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen yhteistyönä.

Suomen Pankissa käynnistettiin Kansainvälisen valuuttarahaston kuuden maksutasemanuaalin vaatimusten toteuttaminen. Tietovaatimusten päivitys edellyttää maksutaseen tiedonkeruu- ja laadintajärjestelmän mittavaa uudistamista, ja käynnistetty projekti jatkuu vuoden 2013 alkupuolelle saakka. Vuonna 2011 panostettiin myös tilastotietojärjestelmien infrastruktuurin päivittämiseen ja parannettiin tilastotuotannon suorituskykyä. Tavoitteena on tilastojen tehokas tuotanto ja hyvä käytettävyys.

Kansainvälinen toiminta

Suomen Pankki Euroopan keskuspankkijärjestelmässä

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja euron käyttöön ottaneiden maiden keskuspankkien pääjohtajista. Euron käyttöön ottaneita maita oli 17 vuonna 2011 Viron otettua yhteisen rahan käyttöön vuonna 2011. Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on EKP:n neuvoston jäsen, ja hänen henkilökohtaisena varajäsenenään neuvostossa toimii johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. EKP:n neuvosto kokoontuu yleensä kaksi kertaa kuukaudessa Frankfurt am Mainissa. Kuukauden ensimmäisessä kokouksessa se arvioi perusteellisesti raha- ja reaali talouden kehitystä ja tekee siihen liittyviä päätöksiä. Kuukauden toisessa kokouksessa neuvosto keskittyy EKP:n ja eurojärjestelmän muihin tehtäviin ja vastualueisiin. Vuonna 2011 kaksi kokousta pidettiin Frankfurtin ulkopuolella: yksi Suomen Pankin järjestämänä Helsingissä ja toinen Bundesbankin järjestämänä Berliinissä. Lisäksi EKP:n neuvosto on pitänyt telekonferensseja ja tehnyt päätöksiä kirjallista päätöksentekomenettelyä käyttäen.

Suomen Pankin pääjohtaja on jäsenenä myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat kaikkien EU-maiden keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja. Yleisneuvosto kokoontuu keskimäärin neljä kertaa vuodessa.

Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) työhön kaikissa valmisteluportaitaissa. Suomen Pankista oli vähintään yksi jäsen kaikissa EKPJ:n komiteoissa samoin kuin budjettikomiteassa, eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomiteassa ja henkilöstöasioiden konferenssissa sekä useimmissa komiteoiden alaisissa työryhmissä, joita oli yhteensä noin 60. Vuoden 2011 aikana EKP:ssä työskenteli 14 suomenpankkilaista eripituisissa määrällisissä asiantuntijatehtävissä.

Eurojärjestelmässä toimi myös monia korkean tason tilapäiskomiteoita mm. rahoitusmarkkinoiden ja tietotekniikan alalla. Suomen Pankin johtokunnan jäsenet tai pankin asiantuntijat osallistuivat näihin omien toimialueittensa mukaisesti.

EKP:llä on myös oma tarkastuskomitea, jonka tehtävänä on parantaa EKP:n ja eurojärjestelmän hallintoa ja valvontaa. Siihen kuuluu kolme EKP:n neuvoston jäsentä. Komitean puheenjohtajana toimii Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen.

Suomen Pankki kansainvälisessä talouspolitiikassa

Suomen Pankki osallistuu aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön useiden eri järjestöjen kautta. Suomen Pankki vastaa lain mukaan Suomen valtion yhteyksistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF). Lisäksi pankki osallistuu osakkeenomistajana Kansainvälisen järjestelypankin (Bank for International Settlements, BIS) toimintaan. Suomen Pankki on mukana myös kuuden Euroopan unionin komi-

tean sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) työskentelyssä.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen edustajana Kansainvälisen valuuttarahaston ylimmässä päätöksenteoelimestä hallintoneuvostossa toimi Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen ja varajäsenenä johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Hallintoneuvosto kokoontui vuosikokoukseen sa syyskuussa Washingtonissa.

Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui huhtikuussa ja syyskuussa. Komitean puheenjohtajana toimineen Egyptin valtiovarainministerin Youssef Boutros-Ghalin erottua virastaan puheenjohtajaksi valittiin maaliskuussa Singaporen valtiovarainministeri Tharman Shanmugaratnam. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiriä komiteassa edusti huhtikuussa Norjan valtiovarainministeri Sigbjørn Johnsen ja syyskuussa Tanskan keskuspankin pääjohtaja Nils Bernstein. Valuuttarahaston toiminnasta vastaavat 24-paikkainen johtokunta ja toimitusjohtaja, joka toimii myös johtokunnan puheenjohtajana. Toimitusjohtaja Dominique Strauss-Kahnin erottua toukuussa uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin Ranskan valtiovarainministeri Christine Lagarde, joka aloitti tehtävässään heinäkuussa.

Suomi kuuluu valuuttarahastossa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaali-

piiriin. Benny Andersen Tanskasta toimi vaalipiirin yhteisenä edustajana ja johtokunnan jäsenenä kertomusvuonna. Suomen Pankki osallistui yhdessä valtiovarainministeriön kanssa Tanskan vetämään vaalipiirin koordinaatioon, jonka avulla valuuttarahaston johtokunnassa käsiteltävistä asioista pyritään muodostamaan vaalipiirin yhteinen näkemys.¹

Pohjoismaiden ja Baltian maiden valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui valmistelemaan vaalipiirin politiikkakannanottoja ennen IMFC-komitean kevät- ja syyskokousta. Suomen Pankin edustajana komiteassa toimi johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. NBMFC-komitean työtä valmisti sijaistason komitea, joka kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa. Sijaistason komiteassa toimi Suomen Pankin edustajana kansainvälisen yksikön päällikkö Olli-Pekka Lehmissaari.

Kansainvälisellä valuuttarahastolla on merkittävä rooli vuonna 2008 puhjenneen ja edelleen jatkuvan rahoituskriisin hallinnassa, ja tämä on näkynyt valuuttarahaston jäsenmailleen myöntämien luottojen määrän nopeana kasvuna. Kertomusvuoden lopussa valuuttarahastolla oli voimassa talouden sopeuttamistoimien tueksi suunnattuja lainajärjestelyjä 25:n rahoituskriisiin ajautuneen tai kriisin uhkaan varautuneen jäsenmaan kanssa yhteensä 163,4 mrd. erityisen

nosto-oikeuden² verran. Maiden joukossa oli kolme euroalueeseen kuuluvaa maata: Kreikka, Irlanti ja Portugali. Näiden kolmen maan lainajärjestelyihin osallistuvat myös Euroopan unioni samoin kuin jotkin sen yksittäiset jäsenmaat yhteensä valuuttarahaston osuutta kaksi kertaa suuremmalla osuudella.

Valuuttarahaston luotonantoresurssit muodostuvat pääasiallisesti jäsenosuuksista koostuvasta perusrahoituksesta, jonka kokonaissumma on 238,4 mrd. erityistä nosto-oikeutta, sekä tarvittaessa jäsenmailta lainatuista varoista. Hallintoneuvosto hyväksyi vuonna 2010 jäsenosuuksien kaksinkertaistamisen 476,8 mrd. erityiseen nosto-oikeuteen sekä johtokuntaa koskevan hallintouudistuksen. Korotuksen ja uudistuksen ratifioiminen on menossa jäsenmaissa. Riittävän perusrahoituksen turvaamiseksi valuuttarahaston johto toivoo jäsenmaiden saavan ratifioinnin päätökseen vuoden 2012 vuosikokoukseen mennessä. Suomi ratifioi kiintiö- ja hallintouudistuksen kertomusvuoden joulukuussa.

Koska jäsenosuuskorotukset ovat aikaa vieviä prosesseja, valuuttarahasto päätti vuonna 2009 vahvistaa luotonantoresurssiaan myös jäsenmaiden kanssa solmittavilla kahdenvälisillä lainoilla. Suomen Pankki ja valuuttarahasto solmivat tällaisen kahdenvälisen 1,3 mrd. euron suuruisen lainasopimuksen vuonna 2010. Valuuttarahasto aloitti myös vuon-

¹ Vaalipiirin kannanottoihin voi tutustua kahdesti vuodessa julkaistavassa raportissa Recent Policy Developments in the International Monetary Fund. The Nordic-Baltic Office, IMF (http://suomenpankki.fi/en/suomen_pankki/kv_yhteistyö/imf.htm)

² Erityinen nosto-oikeus (Special Drawing Right, SDR) on valuuttarahaston luoma kansainvälinen reservivaluutta. Se muodostuu valuuttakorista, johon kuuluvat Yhdysvaltain dollari, euro, punta ja jeni. Yksi SDR oli kertomusvuoden lopussa 1,18654 euroa.

na 2009 toimet ns. NAB-järjestelyn (New Arrangements to Borrow) uudistamiseksi ja laajentamiseksi tavoitteenaan aiempaa joustavampi ja suurempi pysyvä lisärahoitusjärjestely. Uudistetun NAB-järjestelyn tultua voimaan kertomusvuoden maaliskuussa Suomen Pankki irtisanoi vuonna 2010 solmimansa kahdenvälisen lainasopimuksen ja otti hoitaakseen Suomen osuuden rahoittamisen uudistetussa NAB-järjestelyssä. Siinä Suomen enimmäisvastuu on 2,23 mrd. erityistä nosto-oikeutta.

Kertomusvuoden loppuun mennessä yhteensä 37 NAB-järjestelyyn osallistuvaa jäsentä oli sitoutunut antamaan valuuttarahastolle lisärahoitusta 366,1 mrd. erityiseen nosto-oikeuteen asti. NAB-lisärahoituksen käyttöönotto edellyttää aina järjestelyn aktivointia, mikä toteutettiin kertomusvuonna kaksi kertaa, ensin huhtikuun ja sitten lokakuun alusta alkaen kuuden kuukauden määräajaksi kerrallaan.

Kansainvälisen rahoituskriisin hallinta loi muutospaineita valuuttarahaston rahoitusinstrumenttien valikoimaan. Maksutasevaikeuksiin ajautuneelle maalle räätelöidyn, perinteisen valmiusluoton lisäksi otettiin vuonna 2009 käyttöön joustava luottojärjestely (Flexible Credit Line, FCL). Sen tavoitteena on ehkäistä ennalta kriisin leviäminen sellaisiin maihin, jotka harjoittavat hyvää talouspolitiikkaa, mutta joihin markkinat suhtautuvat epävarmasti lähinnä kriisiin ajautuneiden naapurimaiden vuoksi. Kun tämä luottojärjestely on voimassa, maa voi nostaa varoja tarvittaessa joustavasti maksutasekriisin vuoksi. Toistaiseksi kol-

me maata, Meksiko, Puola ja Kolumbia, on solminut joustavan luottojärjestelyn valuuttarahaston kanssa, mutta yksikään niistä ei ole nostanut varoja. Toinen, niin ikään vuonna 2009 alun perin käyttöön otettu varauksellinen luottojärjestely (Precautionary Credit Line, PCL), johon liittyy varojen noston yhteydessä ehtoja, uudistettiin vuoden 2011 lopulla ja järjestelyn uudeksi nimeksi annettiin samalla varauksellinen ja likviditeettijärjestely (Precautionary and Liquidity Line, PLL). Tämä järjestely suunnattiin maille, jotka harjoittavat hyvää talouspolitiikkaa, mutta joilla on todellisia tai potentiaalisia maksutasevaikeuksia. Järjestelyn tarkoituksena on tarjota likviditeettiä ja vahvistaa markkinoiden luottamusta maan kykyyn selviytyä kriisistä järkevän talouspolitiikan ansiosta.

Valuuttarahastoa on kritisoitu voimakkaasti siitä, että se ei kyennyt ajoissa varoittamaan maailmanlaajuisiksi levinneen rahoituskriisin uhasta, vaikka jäsenmaiden talouksien, maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden seuranta ja riskien arviointi kuuluvat sen perustehtäviin. Valuuttarahaston riippumaton arviointitoimisto (Independent Evaluation Office, IEO) julkaisi kertomusvuonna selvityksen seurannasta rahoituskriisiä edeltäviltä vuosilta 2004–2007. Arviointitoimisto päätyi suosituksiin, joiden mukaan valuuttarahaston pitää viestittää jäsenmaiden päättäjille aiempaa suorasanaisemmin talouspolitiikan puutteista ja olla avoimempi kriittisille kannanotoille. Erityisesti rahoitussektorin analyysi pitää arviointitoimiston mukaan integroida tiiviimmin makrotaloudelliseen arviointiin. Lisäksi

rahoitussektorin ja makrotalouden väliset yhtymäkohdat, riippuvuudet ja haavoittuvuudet pitää tunnistaa paremmin. Valuuttarahaston johto sitoutui ottamaan arviointisuositukset vastedes huomioon seurannan tehostamiseksi.

Valuuttarahaston ja G20-ryhmän yhteistyö jatkui tiiviinä edellisvuosien tapaan. Valuuttarahasto laati säännöllisesti katsauksia maailmantalouden tilasta, rahoitusmarkkinoista sekä G20-ryhmään kuuluvista maista ryhmän kokouksiin.

EU:n komiteat

Vuodenvaihteessa toimintansa aloittanut Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) on osa Euroopan finanssivalvojen järjestelmää (European System of Financial Supervision). Järjestelmäriskikomitea keskittyy rahoitusmarkkinoiden valvontaan makrotasolla. Komitean tehtävänä on tunnistaa koko rahoitusjärjestelmää uhkaavia riskejä ja ehkäistä niiden kasvu varoitusten ja suositusten avulla. Komitea koostuu hallintoneuvostosta, ohjauskomiteasta, sihteeristöstä sekä neuvoa-antavasta tieteellisestä komiteasta ja neuvoa-antavasta teknisestä komiteasta. Euroopan järjestelmäriskikomitean päätökset tekee sen hallintoneuvosto, jossa Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on äänivaltaisena jäsenenä. Toisena jäsenenä on Finanssivalvonnan johtaja Anneli Tuominen. Järjestelmäriskikomitea kokoontuu keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Suomen Pankilla on myös edustaja neuvoa-antavassa teknisessä komiteassa.

Kertomusvuonna perustettiin Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) lakautetun Euroopan pankkivalvojen komitean tilalle. Euroopan pankkiviranomaisen tehtävänä on varmistaa tehokas ja yhdenmukainen pankkien valvonta ja sääntely EU:ssa sekä lujittaa valvonnan kansainvälistä koordinoitua mm. antamalla sääntely- ja valvontastandardeja sekä sovittamalla ja ratkaisemalla toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välisiä erimielisyyksiä. Kertomusvuonna pankkiviranomainen suunnitteli ja toteutti EU-alueen suuret pankit kattaneen stressitestin sekä määritteli tälle pankkijoukolle asetettavat tilapäiset lisäpääomavaatimukset. Komiteassa ovat jäseninä EU:n jäsenmaiden pankkivalvojat ja kansallisten keskuspankkien asiantuntijat.

Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee, EFC) kokoontui 13 kertaa kertomusvuoden aikana. Komitean keskeisenä tehtävänä on valmistella EU:n talous- ja valtiovarainministereistä koostuvan ECOFIN-neuvoston kokouksia. Vuonna 2011 komitean työtä leimasivat erityisesti Euroopan velkakriisin hoito, EU-maiden taloudellisen tilanteen tiivis seuranta sekä talouspolitiikan koordinaatiotarpeen kasvu.

EU:n jäsenvaltiot voivat nimittää komiteaan enintään kaksi jäsentä, joista toinen tulee valtiovarainministeriöstä ja toinen kansallisesta keskuspankista. Jäsenillä on henkilökohtaiset sijaiset. Kokouksiin osallistuvat myös EKP:n ja Euroopan komission edustajat. Talous- ja

Kehikko 6.

Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2011

Suomen Pankki EKP:n neuvostossa

Erkki Liikanen, jäsen	Maritta Nieminen, avustaja
Pentti Hakkarainen, varajäsen	Antti Suvanto, avustaja

Suomen Pankki EKPJ:n komiteoissa, budjettikomiteassa, eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomiteassa ja henkilöstöasioiden konferenssissa

Kansainvälisten suhteiden komitea Pentti Hakkarainen Olli-Pekka Lehmussaari (31.8.2011 saakka) Janne Hukka (1.9.2011 alkaen)	Rahapolitiikan komitea Tuomas Saarenheimo Jarmo Kontulainen	Tilastokomitea Helka Jokinen (31.8.2011 saakka) Laura Vajanne (15.10.2011 alkaen) Harri Kuussaari
Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea Tuula Colliander	Rahoitusvakauskomitea Kimmo Virolainen Jouni Timonen (13.6.2011 alkaen)	Viestintäkomitea Mika Pösö Richard Brander
Kustannusmetodologiakomitea Annika Karjalainen Hanna Järvinen	Riskienhallintakomitea Antti Nurminen Kaarina Huumo	Budjettikomitea Pirkko Pohjoisaho-Aarti
Lakiasiain komitea Maritta Nieminen Eija Brusila	Setelikomitea Mauri Lehtinen Kari Takala	Eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomitea Seppo Honkapohja
Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea Marianne Palva Kirsi Ripatti	Sisäisen tarkastuksen komitea Erkki Kurikka Pertti Ukkonen	Henkilöstöasioiden konferenssi Antti Vuorinen
Markkinaoperaatioiden komitea Harri Lahdenperä Tuomas Välimäki	Tietotekniikkakomitea Armi Westin (31.3.2011 saakka) Petteri Vuolasto Raimo Parviainen (1.4.2011 alkaen)	

Suomen Pankki EU:n komiteoissa

Euroopan järjestelmäriskikomitean (EJRK) hallintoneuvosto Erkki Liikanen	Talospoliittinen komitea Veli-Matti Mattila (30.4.2011 saakka) Lauri Kajanoja (9.9.2011 alkaen)	Raha-, rahoitus- ja maksutase-tilastokomitea Helka Jokinen (31.8.2011 saakka) Laura Vajanne (15.10.2011 alkaen)
Talous- ja rahoituskomitea Pentti Hakkarainen Hannu Mäkeläinen, varajäsen (15.3.2011 saakka) Olli-Pekka Lehmussaari, varajäsen (16.3.2011 alkaen)	Euroopan pankkiviranomainen Kimmo Virolainen	Maksutasekomitea Harri Kuussaari

Suomen Pankki Kansainvälisessä järjestelypankissa (BIS), Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) ja OECD:ssä

Kansainvälisen järjestelypankin pääjohtajien kokoukset Erkki Liikanen	Kansainvälisen valuuttarahaston hallintoneuvoston jäsen Erkki Liikanen hallintoneuvoston varajäsen Pentti Hakkarainen	OECD:n talospoliittinen komitea Tuomas Saarenheimo Samu Kurri
		OECD:n rahoitusmarkkinakomitea Jyrki Haajanen

rahoituskomitea on kokoontunut sekä suppeassa että laajassa kokoonpanossa. Keskuspankkien edustajat osallistuvat näistä jälkimmäiseen.

Talous- ja rahoituskomitea on myös kokoontunut kaksi kertaa vuodessa ns. vakauspöytäkokoonpanossa (Financial Stability Board). EU:n valvojien edustajat ovat osallistuneet näihin kokouksiin ja raportoineet unionin rahoitusmarkkinoiden tilasta. Vakauspöytäkokouksissa kiinnitettiin kertomusvuonna erityistä huomiota rahoitusmarkkinoiden vakautteen, pankkien stressitesteihin sekä pankkien pääomittamiseen.

EU:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) keskittyy työssään valmistelemaan EU:n talouspolitiikan periaatteita ja rakennepoliittisia kysymyksiä mm. Lissabonin ohjelman pohjalta. Komiteassa ovat mukana jäsenmaiden valtiovarainministeriöt ja osa keskuspankeista (mm. Suomen Pankilla on edustaja) sekä Euroopan komissio ja EKP.

Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB) ovat edustettuina yhtäältä kansalliset tilastoviranomaiset ja Eurostat ja toisaalta kansalliset keskuspankit sekä EKP. Komitean tehtävänä on parantaa EKP:n ja Eurostatin välisen tilastoyhteistyön edellytyksiä ja antaa lausuntoja tilastoalueen asioista.

Eurostatin maksutasekomitean (Balance of Payments Committee) jäseniä ovat maksutasetilastoinnista vastaavat tilastoviranomaiset ja keskuspankit. Komitean tehtävänä on avustaa Euro-

statia Euroopan yhteisen maksutasetilastointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen toimeenpanossa.

Kansainvälinen järjestelypankki

Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) järjestää vuosittain kuusi säännönmukaista keskuspankkien pääjohtajatasoista tapaamista, joihin Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu. Kertomusvuonna näissä tilaisuuksissa keskusteltiin maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden ajankohtaisista aiheista sekä erityisesti kriisin tuomista haasteista, kuten velkaantumisen kasvun vaikutuksista.

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui myös säännöllisten pääjohtajatasoista tapaamisten ns. Global Economy -istuntoihin. Näissä tilaisuuksissa keskusteltiin maailmantalouden lisäksi ajankohtaisista kansainvälisen rahoitusjärjestelmän haasteista. Järjestelypankin osakkeenomistajana Suomen Pankki oli edustettuna pankin virallisessa yhtiökokouksessa kesäkuussa.

Muu kansainvälinen toiminta

Suomen Pankin johtokunnan jäsenet osallistuivat vuonna 2011 useisiin kansainvälisiin kokouksiin, seminaareihin, konferensseihin ja tilaisuuksiin.

Pohjoismainen yhteistyö jatkui perinteiden mukaan, ja tällä kertaa viiden Pohjoismaan keskuspankkien pääjohtajat asiantuntijoinen tapasivat mm. toukokuussa Skagenissa Tanskassa. Kokouksen pääteemana olivat Pohjoismaiset asuntomarkkinat. Tämän lisäksi Pohjoismaiden keskuspankkien pääjohtajat tapasivat toisensa useaan otteeseen

niin pohjoismaisten kokousten merkeissä kuin myös muissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Viestintä

Suomen Pankki pyrkii lisäämään yleisön tietämystä pankista ja eurojärjestelmästä sekä näiden toiminnasta tehokkaan ja kohdennetun viestinnän avulla. Viestinnällä välitetään tietoa rahapolitiikasta, rahoitusmarkkinoista ja maksuvälineistä sekä Suomen Pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta näillä alueilla.

Tärkeä ulkoisen viestinnän kanava ovat Suomen Pankin internetsivut. Pankki julkisti uudet internetsivut tammikuussa 2011. Sivusto uudistui niin ulkoasultaan kuin sisällöltään ja toiminnallisuuksiltaan. Uudistuksen myötä sivuston käyttö muun muassa mobiililaitteilla helpottui. Suomen Pankin verkkosivuilla vierailee kuukausittain lähes 170 000 kävijää. Pankin verkkosivujen tarkoituksena on tarjota ajankohtaista tietoa taloudesta ja rahoitusmarkkinoista sekä Suomen Pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta.

Euroopan velkakriisin kärjistyminen on näkynyt myös pankin viestinnässä. Suomen Pankin internetsivuilla avattiin maaliskuussa blogi, jossa pankin asiantuntijat julkaisevat kirjoituksia ajankohtaisista talousaiheista erityisesti keskuspankin näkökulmasta. Kriisin teemat ovat olleet mukana myös johtokunnan jäsenten, esimiesten ja pankin asiantuntijoiden muissa kirjoituksissa, puheissa ja haastatteluissa.

Suomen Pankin 200-vuotisen taipa-
leen merkkipäivä näkyi myös pankin

viestinnässä. Pankin päärakennuksessa tammikuussa ja elokuussa järjestetyt taidenäyttelyt houkuttelivat 11 300 vierasta ja saivat paljon näkyvyyttä medias-
sa. Näyttelyn yhteydessä pankin internet-sivuilla julkistettiin taidekokoelmaa ja päärakennuksen arkkitehtuuria käsittelevät virtuaalikerrokset. Vuoden 2011 aikana ilmestyi Suomen Pankin historia-teoksen ensimmäinen osa. MTV3-kanava esitti lisäksi Suomen Pankin 200-vuotiseen historiaan keskittyneen kaksiosaisen TV-dokumentin uusintoinen. Varsinaisia 200-vuotisjuhlia pankki vietti joulukuussa Musiikkitalossa järjestetyissä erillisissä tilaisuuksissa henkilökunnalle ja kotimaisille kutsuvieraille.

Toukokuussa 2011 Helsingissä järjestetty EKP:n neuvoston kokous sai merkittävää kotimaista ja kansainvälistä huomiota. EKP:n neuvoston kokous järjestetään Frankfurtin ulkopuolella yleensä kaksi kertaa vuodessa. Näillä euroalueen eri maissa järjestettävillä kokouksilla halutaan korostaa EKP:n roolia euroalueen yhteisenä keskuspankkina. Kokouksen jälkeen Suomen Pankki järjesti 200-vuotisjuhlakonferenssin, johon osallistui keskeisiä keskuspankkijohtajia Euroopasta ja muualta maailmasta sekä edustajia akateemisen maailman huipulta. Alkusyksystä järjestettiin myös Itämeren talousaluetta eri näkökulmista käsitellyt historiaseminaari Turussa.

Suomen Pankin ulkoisen viestinnän tärkein julkaisu on Euro & talous -lehti, josta ilmestyi vuoden 2011 aikana viisi numeroa. Lehden kesäkuun ja joulukuun numeroissa esiteltiin Suomen Pankin kotimaantalouden ennuste. Loppu-

keväästä ilmestyi rahoitusjärjestelmän vakautta käsittelevä numero. Maalis- ja syyskuun numeroissa esiteltiin rahapolitiikkaa ja Suomen Pankin kansainvälisen talouden ennuste. Kunkin Euro & talous-lehden ilmestymisen yhteydessä järjestettiin tiedotustilaisuus medialle. Suomen Pankki julkaisee internetsivuillaan BoF Online -sarjaa. Kertomusvuoden aikana sarjassa ilmestyi kahdeksan artikkelia.

Pankin julkaisut ovat saatavilla Suomen Pankin internetsivuilla. Osa julkaisuista ilmestyy myös painettuina. Tiedot vuoden 2011 keskeisistä julkaisuista on koottu liitteeseen (s. 136).

Taloulosaamisen edistämisen ohjelmallaan Suomen Pankki pyrkii lisäämään erityisesti nuorten taloustaitoja. Vuonna 2011 käynnistyi kaksivuotinen nuorten taloulosaamiseen keskittyvä tutkimushanke ”Toimijat, kanavat ja tavat” (TOKATA), jossa myös Suomen Pankki on mukana. Tutkimushankkeesta vastaavat Kuluttajatutkimuskeskus ja Jyväskylän yliopisto. Hankkeen ensimmäinen osaraportti julkaistiin lokakuussa.

Suomen Pankilla on opettajille ja koululaisille suunnattu Enemmän eurosta -verkkosivusto (www.euro.fi). Taloustiedon opetuksen tukena toimivalla sivustolla on erilaisia pelejä ja tehtäviä, joita opettajat voivat hyödyntää opetuksessaan. Suomen Pankki oli mukana järjestämässä opettajille myös Talous tutuksi -koulutuskieruuta, johon osallistui yhteensä noin 240 opettajaa.

Suomen Pankki järjesti lukiolaisille neljännen toista Talousguru-kilpailun yhdessä Finanssialan Keskusliiton ja Historian ja yhteiskuntaopin opettajien

liiton kanssa. Loppukilpailu järjestettiin maaliskuussa 2011. Kilpailun voittaja oli Juhana Tikkanen Resson lukiosta Helsingistä. Talousguru 2011 -kilpailun kolme parhaiten sijoittunutta olivat mukana myös Suomen Pankin ja Suomen Lukio-laisten Liiton järjestämässä Porin Suomi-Areenan yleisötilaisuudessa, joka liittyi nuorten taloulosaamiseen.

Suomen Pankin rahamuseo toimii pankin vierailukeskuksena ja esittelee rahan historiaa sekä Suomen Pankin toimintaa Euroopan keskuspankkijärjestelmässä. Kertomusvuoden aikana rahamuseossa vieraili noin 13 000 kävijää. Suomen Pankin rahamuseossa avattiin tammikuussa 2011 vaihtuva näyttely ”Kolme valuuttaa, kaksi vuosisataa, yksi Suomen Pankki”. Näyttely juhlisti Suomen Pankin 200-vuotista taivalta ja kertoi rahauudistusten vaikutuksesta suomalaisten elämään.

Rahamuseossa järjestettävä kansantaloutta ja taloushistoriaa käsittelevä Studia monetaria -luentosarja jatkui 12 luennolla, joihin osallistui lähes 700 kuulijaa. Vuonna 2010 käynnistetyssä yleisölle avoimessa Talouskirja Nyt -keskustelusarjassa järjestettiin kaksi tilaisuutta, joiden aiheena oli ajankohtainen kotimainen taloutta käsittelevä kirja. Toukokuussa tilaisuuden aiheena oli Antti Kuusterän ja Juha Tarkan kirjoittaman Suomen Pankin historiategoksen ensimmäinen osa *Keisarin kassasta keskuspankiksi*. Lokakuussa tilaisuuden aiheena oli Anders Chydeniuksen kirjoituksista koottu teos *Anticipating The Wealth of Nations. The Selected Works of Anders Chydenius (1729–1803)*.

Huhtikuussa 2011 julkaistiin Suomen Pankin historiateoksen ensimmäinen osa "Keisarin kassasta keskuspankiksi".

Kuva: Peter Mickelsson.

Johtaminen ja henkilöstö

Johtamisjärjestelmä

Suomen Pankin johtamisjärjestelmän keskeiset osat ovat strategian lisäksi tavoite- ja tuloskehikko, toiminnan-suunnittelu, henkilöstö- ja budjetti-kehykset sekä pankin riskien kokonais-valtainen arviointi. Kokonaisvaltainen riskien arviointi ja analysointi ovat osa osastojen, yksiköiden ja prosessien toiminnansuunnittelua. Henkilöstön kanssa käytävät kehitys- ja palkka-keskustelut ovat myös osa pankin johtamisjärjestelmää.

Toiminnansuunnittelu

Osastojen ja prosessien toiminnansuunnittelun aikajänne on kolme vuotta. Toiminnan tavoitteet kirjoitetaan tavoite- ja tulossopimukseksi, jonka osastopäälliköt allekirjoittavat vuosittain. Sopimuksissa kerrotaan tavoitteet, miten niitä mitataan ja mitkä ovat osastojen merkittävimmät hankkeet.

Tavoite- ja tuloskehikko

Tavoite ja tuloskehikossa sovitaan pankin strategisista tavoitteista ja mittareista, joilla tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Vastaavasti kullekin osastolle ja prosessille johdetaan pankin strategiasta sitä koskevat tavoitteet osa-alueittain. Mittariasteikolla 1–5 ilmaistuna vuoden 2011 strategiset tavoitteet saavutettiin hyvin.

Osastopäälliköt vastaavat osastojen toiminnan johtamisesta ja hallinnosta eli tavoitteiden saavuttamisesta sekä henkilöstö- ja budjettiasioista. Päätöksentekoa on pyritty delegeoimaan aiempaa enemmän edelleen toimisto- ja yksikönpäälliköille.

Palvelukyky ja vaikuttavuus

Suomen Pankki on vaikutusvaltainen jäsen eurojärjestelmässä ja kotimaisessa talouspoliittisessa keskustelussa. Palvelukykyä ja vaikuttavuutta mitataan pankin ylimmälle johdolle ja henkilökunnalle sekä pankin asiakkaille ja sidosryhmille suunnattujen asiakaskyselyjen avulla. Vaikuttavuutta kotimaisessa talouspoliittisessa keskustelussa arvioidaan pankin tavoite- ja tuloskehikossa mediaseuran- nan avulla.

Resurssien käytön taloudellisuus

Rahoitusvarallisuuden hallinnan tavoite on turvata riittävä vakavaraisuus pankille ja tasainen voitonjako valtiolle. Rahoitusvarallisuuden tuottoa seurataan neljännesvuosittain tuottoraporttien ja ennusteiden avulla.

Pankki on asettanut tavoitteet henkilöstö- ja budjettiresurssien kehitykselle. Johtokunta seuraa näiden kehitystä neljännesvuosittain. Suomen Pankki vertaa resurssien kehitystä muiden keskuspankkien vastaaviin tietoihin.

Sisäisten prosessien toimivuus

Prosessijohtaminen on otettu käyttöön pankin neljässä ydinprosessissa. Toiminta on vakiintunutta ja prosessien välinen yhteistyö sujuvaa. Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta ja Suomen Pankki allekirjoittivat yhteistoiminta-asiakirjan, jossa sovittiin keskinäisestä työn- jaosta ja tiedonvaihdosta. Asiakirjan hengen toteutumista seurataan rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston raportoinnin kautta. Etätyöskentelyn mahdollisuuksia pankissa on parannettu tietotekniikan avulla.

Uudistuminen ja työkyky

Esimiestyön tueksi on uutena työvälineenä kehitetty johtajuusindeksi. Se otettiin käyttöön vuoden 2011 alussa.

Riskienhallinta toiminnanohjauksen välineenä

Johtokunnan hyväksymien pankin riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti riskienhallinta sisältyy Suomen Pankin toiminnanohjausjärjestelmään. Vuositason tavoite- ja tulosraportointiin liitetään arviointi riskien toteutumisesta tarkastelukautena. Pankin riskit jaetaan strategisiin riskeihin, rahoitusriskeihin ja operatiivisiin riskeihin. Johtokunnalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä, johtamisesta ja riskitason määrittämisestä, mutta jokainen pankin työntekijä vastaa riskienhallinnasta oman toimenkuvansa ja tehtäviensä osalta.

Strategiset riskit

Suomen Pankin keskeiset strategiset riskit liittyvät strategiavalintoihin ja niiden pohjalla oleviin oletuksiin sekä kotimaisesta että kansainvälisestä toimintaympäristöstä ja näissä tapahtuvista muutoksista. Strategisia riskejä arvioitiin tältä pohjalta ensimmäistä kertaa vuoden 2011 strategiaseminaarissa.

Kokonaisrahoitusriskit

Taseen kokonaisrahoitusriskien seuranta ja raportointi on organisoitu hallinto-osaston riskienvalvontatoimistolle, jonka vastuulla on sijoitustoiminnan riskien arviointi, analysointi ja hallinta. Tarkka kuvaus taseen kokonaisrahoitusriskeistä on sivulla 86–87.

Operatiiviset riskit

Pankin ydintoiminnoissa operatiiviset riskit on pääasiassa arvioitu tavoitteiden ja niiden saavuttamisen näkökulmasta. Järjestelmä- ja turvallisuustoiminnoissa arvioinnissa on voitu käyttää vahinko-, tappio- ja mainenäkökulmaa.

Arvioinneissa nousevat esille riskit, joita on tunnistettu prosesseissa ja toimintatavoissa, sekä avainhenkilö- ja avainosaamisriskit. Vuoden 2011 aikana useat osastot ja ydinprosessit raportoivat, että Euroopan valtioiden velkakriisi altistaa pankin uusille riskeille. Pahimmillaan riskit voisivat kyseenalaistaa pankin uskottavuutta ja itsenäisyyttä.

Pankin riskikomitean mandaattia laajennettiin kattamaan operatiivisten riskien hallinnan laadun ja kattavuuden seuranta. Komitean tehtävänä on arvioida pankin operatiivisten riskien hallinnan tasoa sekä antaa suosituksia riskienhallinnan kehittämiseksi.

Henkilöstö

Suomen Pankin henkilöstöjohtamisessa painottuvat hyvä esimiestyö, organisaatiorajat ylittävä osaamisen hyödyntäminen, työkierron mahdollistama osaamisen laaja-alaistaminen, motivoiva ja luova työympäristö sekä asetettujen tavoitteiden mukainen suoriutuminen.

Suomen Pankin toiminta työnantajana on eettisesti kestävä, tasa-arvoista ja oikeudenmukaista ja pitää yllä edellytyksiä modernille ja viisaalle, oppivalle organisaatiolle. Johtokunta hyväksyi Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteisen tasa-arvotyöryhmän uudistaman tasa-arvosuunnitelman, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen rekrytoinneissa ja esimiesvalinnoissa.

Pankin henkilöstön työtyytyväisyyttä seurataan joka toinen vuosi tehtävällä ilmapiirikyselyllä. Vuoden 2011 kyselyssä työtyytyväisyysindeksi oli asiantuntijaorganisaatioista koostuvan vertailuryh-

män tasolla. Työtyytyväisyyttä parantaviksi tekijöiksi koettiin mm. strategisten tavoitteiden selkeys, tasa-arvoisuus ja eri henkilöstöryhmien tasapuolinen kohtelu sekä tiedonvälitys ja organisaation toimivuus. Vuosittain mitattava johtajuusindeksi oli tavoitteen mukaisesti parempi kuin asiantuntijaorganisaatioissa keskimäärin.

Vuoden 2011 lopussa Suomen Pankissa työskenteli 420 henkeä. Henkilöstöstä 57 % toimi asiantuntijatehtävissä. Paikalla olevan henkilöstön määrä pieneni kertomusvuoden aikana 4,8 %. Talous- ja rahaliittoon liittymisen jälkeen pankin toimintavahvuus on pienentynyt 44 % (kuvio 19). Pienentyminen on perustunut eläkepoistumaan ja tiukkaan rekrytointipolitiikkaan. Suomen Pankin tavoitteena on olla EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.

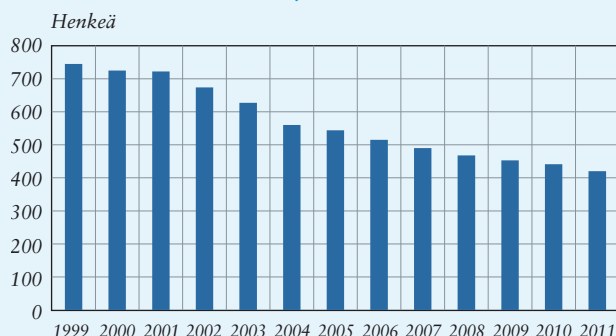
Vuonna 2011 eläkkeelle siirtyi 10 henkeä, määräaikaisuus päättyi 17 hengellä ja muihin organisaatioihin siirtyi 14 henkeä. Pankkiin rekrytoitiin 18 henkeä. Painopiste pankin avoimien tehtävien täyttämässä on ollut sisäisissä hauissa.

Finanssivalvonnan toimintavahvuus oli vuoden lopussa 208 henkeä, joista asiantuntijatehtävissä toimi 75 %.

Työmarkkina-asiat

Vuonna 2010 solmittu pankin virkaehtosopimus on voimassa 1.10.2010–29.2.2012. Vuoden 2011 yleiskorotus oli 1,2 %. Suoriutumiseen perustuva palkkakeskusteluera oli 0,9 %. Palkkauksen rakenteellisiin tarkistuksiin käytettiin 0,31 % 1.1.2011 ja 0,5 % 1.11.2011 osastojen palkkasummista.

Kuvio 19.
Toimintavahvuuden kehitys vuosina 1999–2011

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.
Henkilöstöjohtamisen keskeiset tunnusluvut¹

	2010	2011
Henkilöstömäärä		
Toimintavahvuus, Suomen Pankki	441	420
Toimintavahvuus, Finanssivalvonta	209	208
Henkilötyövuodet, Suomen Pankki	470	446
Lähtövaihtuvuus	9 %	10 %
Tulovaihtuvuus	6 %	5 %
Sisäinen liikkuvuus	11 %	8 %
Eläkkeelle siirtyneiden määrä	21	10
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä	59 v	60 v
Maksussa olevien eläkkeiden määrä ²	1 127	1 158
Henkilöstörakenne		
Henkilöstön keski-ikä	45 v	46 v
Asiantuntijoiden ja esimiesten osuus	67 %	66 %
Naisten osuus henkilöstöstä	49 %	49 %
Koulutustasoindeksi ³	5,8	5,8
Palkkaus ja palkinta		
Suhde työmarkkinapalkkatasoon ⁴	98 %	99 %
Kiinteät palkankorotukset	1 %	2,1 %
Yleiskorotus	1 %	1,2 %
Suoriutumiseen perustuva korotusvara	–	0,9 %
Bonuspalkkioiden osuus palkkasummasta	0,50 %	0,35 %
Naisten keskipalkka / miesten keskipalkka	99 %	100 %
Eläkkeet		
Maksetut eläkkeet ⁵	22 milj. euroa	23 milj. euroa
Osaaminen		
Koulutuskustannukset/palkkasumma	3,6 %	2,7 %
Koulutuspäivät/btv	3,3	3,4
Työhyvinvointi		
Sairauspoissaoloprosentti	2,7	2,9
Työtyytyväisyysindeksi	–	3,4

¹ Luvut koskevat Suomen Pankkia, ellei toisin mainita. Finanssivalvonnan tunnusluvut julkaistaan Fivan toimintakertomuksessa.

² Luku sisältää myös Finanssivalvonnan eläkkeet.

³ Koulutustasoindeksi lasketaan henkilöstön peruskoulutustasoista. Indeksien vaihteluväli on 1–8.

⁴ Suomen Pankin (ml. Finanssivalvonta) viiteryhmänä HAY-markkinapalkkavertailussa käytetään pankki- ja rahoitussektorin, julkisen sektorin sekä teollisuus- ja palvelualan organisaatioita. Suomen Pankin palkkapolitiikan tavoitetasoksi on asetettu HAY-markkinapalkkavertailun kaikkien organisaatioiden mediaanitaso (peruspalkka + edut).

⁵ Luku sisältää myös Finanssivalvonnan henkilöstölle maksetut eläkkeet.

Vuoden 2011 VES-neuvottelujen yhteydessä osapuolet perustivat työryhmän arvioimaan vakinaisten virkamiesten määräaikaisiin tehtävänimityksiin liittyviä käytäntöjä. Tämän työn perus-

teella johtokunta teki täsmennyksiä linjausten soveltamisen laajuuteen ja työntekijän asemaan määräaikaisen nimityksen päättyessä.

Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan henkilökunta kutsuttiin perheidensä ja muiden läheistensä kanssa tutustumaan pankin päärakennukseen huhtikuussa 2011. Taikuri viihdytti yleisää henkilöstöravintolassa.

Kaava: Peter Mickelsson.

Budjetti ja operatiiviset kustannukset

Suomen Pankin toiminnan kustannus-
tehokkuutta edistävät tavoitteelliset bud-
jetti- ja henkilöstökehitykset, tehokkaat
palveluiden ja tavaroiden hankinta-
menettelyt sekä toimivat seurantajärjes-
telmät. Budjettiin sisältyvät henkilöstö-,
henkilösidonnaiset, kiinteistö-, tieto-
järjestelmä- ja muut kulut. Pankin budje-
tit laadittiin syksyllä 2011 vuosiksi
2012–2014, ja näistä johtokunta vahvisti
vuoden 2012 budjetin. Vuosien 2013–
2014 budjetit vahvistetaan myöhemmin.
Hankintojen tehokkaan kilpailuttamisen
ja puitesopimuksien avulla pyritään hal-
litsemaan pankin operatiivisia kustan-
nuksia ja tukemaan budjettikehyksiin
sisältyviä toiminnan kustannustavoittei-
ta. Johtokunta seuraa budjettien toteutu-
mista kvartaaleittain ja esimiehet budjet-
tinsa toteutumista reaaliaikaisesti rapor-
tointijärjestelmän kautta. Suomen Pankin
johtokunta vahvistaa myös Finanssi-
valvonnan budjetin.

Suomen Pankin budjetti

Vuonna 2011 Suomen Pankilla oli
toimintakuluja 105,5 milj. euroa (edellise-
nä vuonna 83,1 milj. euroa). Lukuun
sisältyy 30,5 milj. euron suuruinen eläke-
rahastomaksu. Toimintakulubudjetin
tuottoja kertyi 15,4 milj. euroa. Netto-
määräisesti Suomen Pankin kulujen
loppusumma oli 90,1 milj. euroa (edellise-
nä vuonna 68,7 milj.euroa).

Investointeihin käytettiin vuonna
2011 yhteensä 8,8 milj. euroa. Kiinteistö-
jen peruskorjaukseen liittyviä investoin-
teja tehtiin 3,2 milj. eurolla. Valtaosa
kiinteistöinvestoinneista kohdistui Van-
taan kiinteistöön. Muita pitkävaikuttei-

Taulukko 6.
Suomen Pankin budjetti, milj. euroa

	Toteutunut 2011	Budjetti 2012
1. Toimintakulut ja tuotot		
<i>KULUT</i>		
<i>Henkilöstökulut</i>	33,9	34,2
<i>Eläkerahastomaksu</i>	30,5	
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	2,9	4,1
<i>Muut kulut</i>	21,7	25,2
<i>POISTOT</i>	7,9	8,2
<i>Yhteensä</i>	96,9	71,7
<i>Setelien hankinta</i>	4,0	4,5
<i>Rahahuollon säilytyskorko</i>	0,6	1,0
<i>Pankkipalvelumaksut</i>	4,0	4,7
<i>Toimintakulut yhteensä</i>	105,5	81,9
<i>TUOTOT</i>		
<i>Pankkipalvelutuotot</i>	2,8	2,9
<i>Kiinteistöjen tuotot</i>	9,4	10,3
<i>Muut tuotot</i>	0,5	0,1
<i>Palvelut Finanssivalvonnalle</i>	2,7	2,8
<i>Tuotot yhteensä</i>	15,4	16,1
<i>Netto</i>	90,1	65,8
2. Investoinnit		
<i>Kiinteistöinvestoinnit</i>	3,2	2,2
<i>Pääkonttorikiinteistöt</i>	1,0	0,8
<i>Vantaan kiinteistö</i>	1,7	1,1
<i>Muut kiinteistöt</i>	0,5	0,3
<i>IT-laitteet ja ohjelmistot</i>	4,8	5,9
<i>Rahankäsittelykoneet</i>	0,1	0,2
<i>Turvallisuuslaitteet</i>	0,6	1,2
<i>Muut</i>	0,1	0,1
<i>Investoinnit yhteensä</i>	8,8	9,6

Pyöristysien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

sia hankintoja toteutui 5,6 milj. euron
edestä.

Taulukko 7.
Suomen Pankin eläkerahaston budjetti, milj. euroa

	<i>Toteutunut 2011</i>	<i>Budjetti 2012</i>
1. Toimintakulut ja tuotot		
<i>KULUT</i>		
<i>Henkilöstökulut</i>	0,1	0,2
<i>Eläkerahastotoiminnan kulut</i>	0,5	0,6
<i>Eläkerahaston kiinteistökulut</i>	0,9	0,9
<i>POISTOT</i>	1,2	1,2
<i>ELÄKKEET</i>		
<i>Maksetut eläkkeet</i>	22,7	24,3
<i>Kulut yhteensä</i>	25,4	27,2
<i>TUOTOT</i>		
<i>Työeläkemaksut</i>	9,8	9,8
<i>Eläkerahastomaksu</i>	32,0	
<i>Vuokrat</i>	1,1	1,2
<i>Sisäiset vuokrat</i>	1,9	2,0
<i>Tuotot yhteensä</i>	44,8	13,0
<i>Netto</i>	19,4	-14,2
2. Investoinnit		
<i>Eläkerahaston kiinteistöt</i>	0,3	0,3
<i>Investoinnit yhteensä</i>	0,3	0,3

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Vuoden 2012 budjettiluvuissa merkittävimmät kustannusten lisäykset liittyvät palveluiden ostoon, käyttö- ja lisenssimaksuihin sekä kiinteistökustannuksiin. Muita merkittäviä kustannuseriä ovat markkojen lunastusvelvollisuuden päättymisestä johtuva lisääntynyt markkojen vaihto euroiksi sekä setelien hankinta. Henkilöstökulujen arvioidaan supistuvan hieman henkilöstömäärän pienentyessä. Vuonna 2012 investointeja arvioidaan olevan 9,6 milj. euron edestä, ja valtaosa niistä kohdistuu Vantaan kiinteistöön sekä IT-laitteisiin ja -ohjelmistoihin.

Eläkerahaston budjetti

Vuoden 2011 aikana eläkerahaston toteutuneet toimintakulut olivat 25,4 milj. euroa. Maksetut eläkkeet (22,7 milj. euroa) olivat tästä suurin kuluerä. Toiminnallisia tuottoja kertyi eläkerahastolle vuoden aikana 44,8 milj. euroa, mikä sisältää eläkerahastolle maksetun suorituksen, 32,0 milj. euroa.

Eläkerahaston kulujen arvioidaan kasvavan seuraavan kolmen vuoden aikana, mikä johtuu pääasiassa maksettujen eläkkeiden määrän kasvusta.

Vuonna 2011 eläkerahaston kiinteistöjen perusparannuksiin investoitiin 0,3 milj. euroa. Vuonna 2012 perusparannuksiin arvioidaan käytettävän 0,3 milj. euroa.

Eläkerahaston vuosittaisesta toiminnasta ilmestyy oma vuosikertomus.

Finanssivalvonnan budjetti

Finanssivalvonnalla oli toimintakuluja 26,1 milj. euroa vuonna 2011. Henkilöstökuluihin sisältyy 1,5 milj. euron suuruisen eläkerahastomaksu. Tuottoja kertyi yhteensä 28,7 milj. euroa. Tästä valvonta- ja toimenpidemaksujen osuus oli 24,5 milj. euroa ja Suomen Pankin rahoitusosuus 1,3 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 2,6 milj. euroa. Ylijäämä otetaan huomioon seuraavan tilikauden valvonta- ja toimenpidemaksuja määriteltäessä. Investointeja oli 0,3 milj. euron edestä.

Vuoden 2012 toimintakulut on arvioitu 27,5 milj. euroksi. Tuottoja on arvioitu kertyvän 28,9 milj. euroa, mistä Suomen Pankin rahoitusosuus on 1,4 milj. euroa. Investointeja on suunniteltu tehtävän 0,5 milj. euron edestä.

Finanssivalvonta tekee vuosittaisesta toiminnasta oman toimintakertomuksen.

Taulukko 8.
Finanssivalvonnan budjetti, milj. euroa

	Toteutunut 2011	Budjetti 2012
1. Toimintakulut ja tuotot		
<i>KULUT</i>		
<i>Henkilöstökulut</i>	18,5	19,2
<i>Henkilösidonnaiset kulut</i>	0,9	1,0
<i>Muut kulut</i>	3,9	4,1
<i>POISTOT</i>	0,1	0,4
<i>PALVELUT SUOMEN PANKILTA</i>	2,7	2,8
<i>Toimintakulut yhteensä</i>	26,1	27,5
<i>TOIMINNAN RAHOITUS</i>		
<i>Valvontamaksut</i>	23,5	23,9*
<i>Toimenpidemaksut</i>	1,0	1,0
<i>SP:n rahoitusosuus</i>	1,3	1,4
<i>Edellisen kauden yli-/alijäämä</i>	2,9	2,6
<i>Tuotot yhteensä</i>	28,7	28,9
<i>Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä</i>	2,6	1,4

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

* Valvontamaksujen määrä on täsmentynyt budjetin laatimisen jälkeen.

Ympäristö

Suomen Pankki huolehtii ympäristövastuustaan mm. parantamalla energia- ja materiaalitehokkuuttaan. Ympäristöasiat otetaan järjestelmällisesti huomioon päivittäisessä toiminnassa ns. EMAS-järjestelmän (the Eco-Management and Audit Scheme) avulla. Tämä järjestelmä on EU:n asetukseen perustuva ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä. Ympäristöjärjestelmän mukaisesti Suomen Pankissa kiinnitetään huomiota lakimääräisten vaatimusten täyttämiseen, toiminnan ympäristönäkökohtien tunnistamiseen ja ympäristövaikutusten ja -riskien torjuntaan, henkilöstön koulutukseen ja selkeästi määriteltyihin vastuisiin, toiminnan ja menettelytapojen kattavaan dokumentointiin sekä ympäristösuorituskyvyn jatkuvaan parantamiseen.

Toiminnan ympäristövaikutuksia seurataan kahdella toimintakuluihin suhteutetulla mittarilla: hiilidioksidipäästöjen suhteellinen määrä ja kokonaisjättemäärä. Tavoitteena on vähentää päästöjen ja jätteiden suhteellista määrää.

Vuonna 2011 jokaisesta toimintakulun tuhannesta eurosta syntyi 1,67 kiloa jätettä ja 72,49 kiloa hiilidioksidia. Vuonna 2010 vastaavat luvut olivat 1,77 kiloa jätettä ja 80,00 kiloa hiilidioksidia. Jätejakeista toimistokeräyspaperin määrä pieneni lähes puolella. Leudompi sää alensi lämmönkulutusta kiinteistöissä 15 %.

Merkittävin osa pankin ympäristövaikutuksista syntyy toimitilojen lämpö- ja sähköenergian kulutuksesta. Ympäristösuorituskykyä parannettiin lisäämällä läsnäolokytkimiä valaistuksen ohjaukseen. Kiinteistön lauhdutuksesta syntyvää lämpöä ohjataan lämmitysverkostoon. Ilmastointilaitteita on uudistettu ja niissä ollaan luopumassa ympäristölle haitallisen freonin käytöstä. Tietotekniikassa palvelimien virtuaalistus on pienentänyt energiankulutusta. Liikkuvan työn välineiden käyttöönotto vähensi paperinkulutusta toimistotyössä. Paperisen Euro & talous -lehden julkaisukertoja vähennettiin vuosittaisesta seitsemästä lehdestä

Taulukko 9.
Suomen Pankin ympäristövaikutukset

	2009	Määrä 2010	2011
Sähköenergian kulutus (MWh)	21 470	10 798	11 537
Lämpöenergian kulutus (MWh)	14 430	14 029	11 510
Veden kulutus (m ³)	38 680	41 412	27 334
Jättemäärä (tn)	168	164	157
Toimisto- ja julkaisupaperin kulutus (tn)	37	40	40
Lüke- ja työasiamatkojen hiilidioksidipäästö (tn)	1 810	1 948	1 912
Hiilidioksidipäästötase (tn)	9 540	7 420	6 829

Lähde: Suomen Pankki.

viiteen. Sähköisen joulukortin käyttö lisääntyi, ja paperisten joulukorttien käyttö väheni kolmannekseen. Ilmasto-vaikutusten kannalta neutraalit kirjekuljetukset ostetaan toimittajalta, mikä myös osaltaan tasoittaa syntyviä päästöjä. Kuljetusvälineistön keskimääräinen päästömäärä pienentyi, ja Suomen Pankki hankki ensimmäisen biopoltto-

ainetta käyttävän auton kuljetukseen. Pääkonttorin henkilöstöravintolassa palvelun tuottaja pysyi elintarvikkeiden päivähävikille asetetussa tiukassa tavoitteessa.

Elokuussa 2011 järjestettiin Itämeren alueen taloushistoriaa käsitellyt symposiumi Turussa.

Kuva: Peter Michelsson.

Kokonaisriskit

Keskuspankkitoiminnassa on aina riskejä. Niitä on rahoitusvarallisuuden hoitamisessa, rahapolitiikan operaatioissa ja operatiivisessa toiminnassa. Lisäksi riskejä voi ilmetä markkinoiden muutoksissa, häiriöissä ja poikkeusoloissa. Riskejä hallinnoidaan ja niihin varaudutaan, jotta keskuspankkitehtävien hoitaminen ei vaarannu missään tilanteessa.

Vuoden 2011 aikana Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen liittyvät riskit lisääntyivät valtionlainamarkkinoiden heikentymisen takia. Lisäksi EKP:n ja koko eurojärjestelmän velkakirjaostot, joilla varmistettiin rahapolitiikan välittyminen, kasvattivat Suomen Pankin riskejä. Kokonaisriskien tarkastelussa ovat mukana kaikki nämä oman rahoitusvarallisuuden ja eurojärjestelmän toimien riskit.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden hoidosta ja rahapolitiikan operaatioista koituvat riskit voidaan jakaa markkina- ja luottoriskeihin. Markkinariskeihin sisältyvät korkotason ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvat riskit. Taseen kannalta merkittävin riski aiheutuu valuuttakurssien vaihtelusta. Kullan hinnan muutokset näkyvät niin ikään markkinariskinä, mutta suuren arvomuutostilin vuoksi kullan tarkastelu on eriytetty muusta riskitarkastelusta.¹ Luottoriski pitää sisällään velallisen luottokelpoisuuden muutokseen tai maksuvaikeuksiin sisältyvät riskit.

Suomen Pankki vastaa pääsääntöisesti eurojärjestelmän rahapoliittisiin

jälleenrahoitusoperaatioihin ja rahapolitiikkaan liittyvien osto-ohjelmien² riskeistä suhteellisen osuutensa mukaisesti. Tämän vuoksi on tarkasteltava koko eurojärjestelmän tasetta, jotta nähdään operaatioiden vaikutus Suomen Pankin taseeseen.

Jälleenrahoitusoperaatioissa vastapuolilta vaaditaan riittävät ja erikseen määritellyt vakuudet, jotka arvostetaan markkinahintaan päivittäin ja joihin sovelletaan aliarvostuspuskuria. Katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa joukkovelkakirjojen luottokelpoisuusluokka on yleensä paras mahdollinen ja velkakirjoja turvaa vakuusmassa. Arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman riskeihin puolestaan varaudutaan riittävän taseen pääomapuskurein. Operaatioiden ja osto-ohjelmien suuruus vuoden 2011 lopussa ja Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen osuus vastuista on esitetty taulukossa 10.

Taseen riskejä arvioidaan vakiintuneiden markkina- ja luottoriskimallien avulla sekä erilaisten tulevaisuusskenaarioiden ja taseen simulaatioiden perusteella. Riskien arvioinnissa keskitytään huonoimpiin tapahtumiin. Vaikka mallit ovat vakiintuneita, ne eivät täysin kuvaa kokonaisaltistumaa riskeille. Malleissa käytetään standardioletuksia, ja näin ollen riskiarvioiden suuruus voi vaihdella valittujen oletusten mukaan. Mallin antamista tulevista huonoin prosentti on tarkastelun kohteena.

¹ Tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa (s. 120) kultaan liittyvät riskit on laskettu mukaan kokonaisarvioon. Liitteen esitystapa mahdollistaa vertailun vuoden 2010 vuosikertomuksen arvioon.

² Rahapolitiikan jälleenrahoitusoperaatiot, katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelmat ja arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma on esitelty tarkemmin rahapolitiikan toteutuksesta kertovassa osiossa.

Kun kaikki Suomen Pankin taseen riskit lasketaan yhteen ilman kultaa, kokonaisriskin arvioidaan olevan vuositasolla noin 2,5 mrd. euroa. Suomen Pankilla on kanta- ja vararahasto, 2,2 mrd. euroa, varauksia (ilman eläkevarausta ja varausta EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin) 2,5 mrd. euroa ja arvonneuostotilejä (ilman kullan arvonneuostotiliä) 1,3 mrd. euroa (kuvio 20). Kullan riski samalla tavoin arvioituna on vuositasolla noin 0,9 mrd. euroa, kun kullan arvonneuostotili on 1,5 mrd. euroa. Kaikki oman pääoman erät – kullan arvonneuostotili mukaan lukien – ovat yhteensä 7,5 mrd. euroa. Taseen rakennetta on selvitetty yksityiskohtaisemmin tilinpäätöstiedoissa.

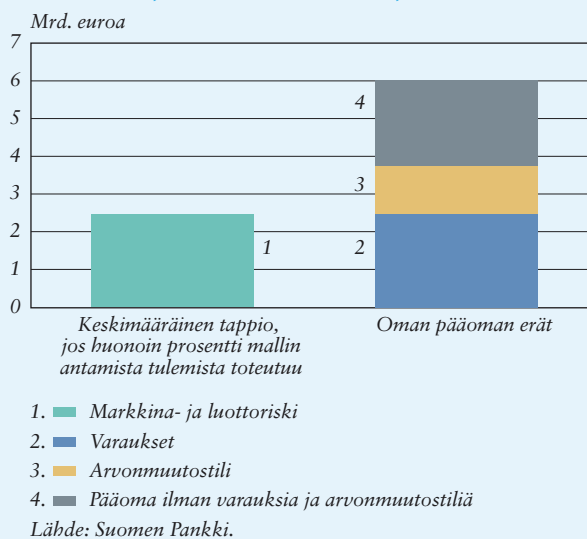
Keskuspankkitoiminnassa tappiot ovat mahdollisia turvattaessa rahoitusjärjestelmän vakautta ja toimivuutta. Tästä syystä Suomen Pankin taseeseen kohdistuviin riskeihin on varauduttava pitämällä huolta taseen vahvuudesta. Taseesta huolehditaan tarvittaessa pienentämällä rahoitusvarallisuuden riskejä sekä kartuttamalla varauksia ja pääomia. Suomen Pankin taseen riskit ovat kasvaneet finanssikriisin myötä. Taseen varaukset ja oma pääoma riittävät kattamaan tunnistetut riskit. Taseen kaikki oman pääoman erät antavat hyvän kestokyvyn myös ennakoimattomien riskien varalle.

Taulukko 10.
Rahapolitiikan operaatioiden määrät vuoden 2011 lopussa

Milj. euroa	Rahapolitiikan jälleerahoitusoperaatiot	Katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelmat	Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma
Eurojärjestelmä	863 568	61 907	211 947
Suomen Pankin osuus	15 475	1 007	3 479

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 20.
Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma ilman kullan riskiä ja kullan arvonneuostotilejä

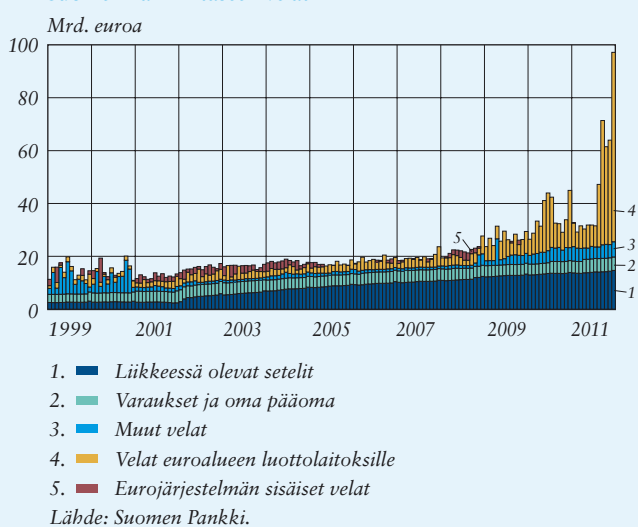
Kehikko 7.

Euroalueen keskuspankkien välisen maksuliikkeen ali- ja ylijäämät

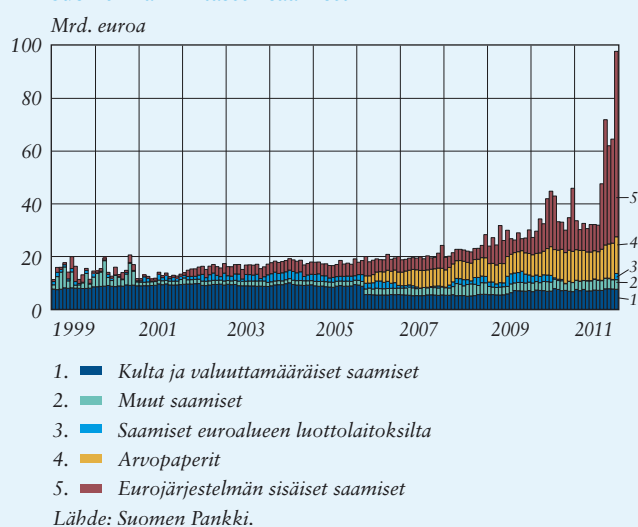
Viime vuosien kriisin aikana keskuspankkien taseisiin on maksuliikkeen kautta kertynyt suuria velka- tai saamisvarantoja. Myös Suomen Pankin taseen kehitys on ollut näiltä osin poikkeuksellinen. Kertomusvuonna 200 vuotta täyttäneen Suomen Pankin tase kasvoi syksyllä suurimmilleen pankin historian aikana. Kun taseen koko on yleensä pysytellyt 10–15 prosentissa suhteessa Suomen kokonaistuotantoon ja sota-aikoinakin 25–30 prosentissa, Suomen Pankin taseen loppusumma kasvoi joulukuussa 2011 jopa noin 50 prosenttiin suhteessa BKT:hen (kuviot A ja B).

Rahaliitossa kansalliset keskuspankit toimivat kunkin maan rahoitustoiminnan keskuksena samalla, kun ne toteuttavat yhteisen rahapolitiikan operaatioita. Näiden operaatioiden vaikutukset näkyvät normaalisti keskuspankkien taseessa. Euroalueella keskuspankeilla on lisäksi keskinäisiä eriä, mm. alueen sisäiseen maksuliikkeeseen kuuluvat erät. Keskeinen osa euroalueen toimintoja onkin euroalueen sisäisen maksuliikkeen toimiminen pääosin kansallisten keskuspankkien kautta. Tämä euromaiden välinen laaja, rutiininomainen maksuliike ei ole normaalisti merkittävä ilmiö keskuspankkitoiminnan ja siihen liittyvien riskien kannalta.

Kuvio A.
Suomen Pankin taseen velat

Kuvio B.
Suomen Pankin taseen saamiset

Tekninen maksuliikejärjestelmä, TARGET2, on EU:n laajuisen, ennen kaikkea euromaiden käyttämä automatisoitu reaaliaikainen maksujärjestelmä. Järjestelmässä syntyvät saamis- ja velkasuhteet eivät ole juridisesti kansallisten keskuspankkien välisiä, vaan vastapuoli on Euroopan keskuspankki. Keskitetty esteetön maiden välinen maksujärjestelmä on välttämätön osa rahaliiton toimintaa.

Myös eurojärjestelmän rahoitusoperaatiot vaikuttavat maksuliikkeeseen. Eurojärjestelmä ei jaa luottojaan maakohtaisesti, vaan asettaa vain niille yleiset ehdot. Rahoituksen jakauma, samoin kuin keskuspankkien välisten maksuliike-erien jakauma, riippuu kunkin maan luottolaitosten kysynnästä. Kriisin aikana eurojärjestelmä on tarjonnut ohjauskorollaan rahoitusta luottolaitoksille rajattomasti. Velkasuhteita voi kuitenkin syntyä vain, jos luotoille riittää niille määriteltyjä vakuuksia.

Euroajan alkuvuosina maksuliike-erien kehitys vastasi pääosin tavanomaisia maksutaseiden vaihteluita. Merkille pantavaa oli, että runsas pääomavirta suuntautui vaihtotaseeltaan ylijäämäisistä maista alijäämäisiin maihin. Tämän kehityksen myötä maksuliikkeen nettoerät jäivät suhteellisen pieniksi. Useat keskuspankit, mm. Suomen Pankki, olivat maksuliikkeen osalta lähellä tasapainoa.

Kriisin aikana talousongelmiin joutuneet maat ovat kokeneet voimakkaan maksujen vajauksen, kun runsas yksityinen pääomavirta maihin tyrehtyi ja osin jopa kääntyi vastakkaiseen suuntaan. Suuria lyhytaikaisia sijoituksia on liikkunut myös euroalueen rajojen yli. Samalla euroalueen vakaiden maiden rahoitusmarkkinoille on suuntautunut vahva sijoitusvirta. Pankkien välisen markkinatoiminnan häiriintymisen johdosta vakavaraiset pankit ovat saaneet lisää talletuksia ja rahalaitokset ovat parantaneet lyhytaikaisin lainoin muutoinkin maksuvalmiuttaan. Ne ovat puolestaan tallettaneet varojaan keskuspankkiin. Esimerkiksi Saksan Bundesbankin saaminen EKP:ltä on kasvanut noin 20 prosenttiin Saksan BKT:stä. Suomen Pankin saaminen on ajoittain ollut suhteellisesti jopa tätä suurempi.

Toisaalta Irlannin keskuspankin velka eurojärjestelmälle on suurentunut peräti lähelle maan vuotuista BKT:n arvoa. Kreikan ja Portugalin keskuspankkien velat ovat olleet pienempiä. Espanjan ja Italian keskuspankkien velkaerät kasvoivat vasta syksyllä 2011 maiden valtionvelkakirjamarkkinoihin kohdistuneiden spekulatioiden kiihdyttyä.

Tilanne on erikoinen sikäli, että vaikka keskuspankkien väliset rahoitussuhteet ovat eurojärjestelmän sisäisiä, ”kirjanpidollisia” rahoitussuhteita, ne kuvaavat –

EKP:n välityksellä – myös euromaiden talouksien välisiä aitoja velkasuhteita.

Yksittäisten keskuspankkien riskien kannalta on kuitenkin ratkaisevaa, että eurojärjestelmä toimii laajasti taloudellisena kokonaisuutena. Rahapolitiikan operaatioiden riskien ja tuottojen jako perustuu ns. pääoma-avaimeen eli keskuspankkien osuuteen eurojärjestelmässä. Suomen Pankin osuus on noin 1,8 % koko järjestelmän riskeistä ja tuotoista.

Poikkeukselliset maksuliikkeen ali- ja ylijäämät ovat kriisiajan ongelmallinen ilmiö. Niinpä on mm. esitetty niille vakuuksia tai niiden rajoittamista. Rajoittaminen on mahdotonta, sillä maksujen estäminen olisi ristiriidassa rahaliiton perusperiaatteen kanssa. Ainoa tapa poistaa ongelma on puuttua epätasapainon perussyihin: valtioiden velkaantumiseen, pankkien heikkoon kuntoon ja maiden kilpailukykyyn. Näiden korjaaminen on hidasta, ja siksi suuret TARGET2-erät säilyvät todennäköisesti vielä pitkään.

Tilinpäätös

Tase, milj. euroa

	31.12.2011	31.12.2010
VASTAAVAA		
1 <i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 918	1 664
2 <i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	5 886	5 223
<i>Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta</i>	1 967	1 815
<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	3 919	3 408
3 <i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	628	712
4 <i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	1 946	1 662
5 <i>Rahapolittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	2 311	50
<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	10	–
<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	2 301	50
6 <i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	40	1
7 <i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	13 889	11 668
<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	4 637	2 203
<i>Muut arvopaperit</i>	9 253	9 466
8 <i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	70 348	23 921
<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	120	99
<i>Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtaja-pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)</i>	66 008	19 686
<i>Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen</i>	3 497	3 414
9 <i>Muut saamiset</i>	1 171	1 090
<i>Euroalueen metalliraha</i>	25	22
<i>Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus</i>	165	171
<i>Muu vaihto-omaisuus</i>	569	551
<i>Muut</i>	413	346
Yhteensä	98 138	45 990

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

	31.12.2011	31.12.2010
VASTATTAVAA		
1 <i>Liikkeessä olevat setelit</i>	14 649	13 880
2 <i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät</i>		
<i>euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	71 697	21 696
<i>Vähimmäisvarantotalletukset</i>	1 657	9 383
<i>Yötalletukset</i>	52 540	9 113
<i>Määräaikaistalletukset</i>		
<i>(likviditeettiä vähentävä hienosäätöoperaatio)</i>	17 500	3 200
3 <i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	836	262
4 <i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	782	1 021
5 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	0	0
6 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	153	23
7 <i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 412	1 377
8 <i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	76	33
9 <i>Muut velat</i>	178	151
10 <i>Arvonmuutostili</i>	2 806	2 274
11 <i>Varaukset</i>	3 032	2 814
12 <i>Oma pääoma</i>	2 262	2 175
<i>Kantarahasto</i>	841	841
<i>Vararahasto</i>	1 421	1 334
13 <i>Tilikauden voitto</i>	254	283
<i>Yhteensä</i>	98 138	45 990

Tuloslaskelma, milj. euroa

	1.1.–31.12.2011	1.1.–31.12.2010
1 <i>Korkotuotot</i>	763	597
2 <i>Korkokulut</i>	-170	-71
3 KORKOKATE	592	526
4 <i>Valuuttakurssierot</i>	5	221
5 <i>Arvopapereiden hintaerot</i>	63	119
<i>Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot</i>	-59	-50
6 <i>Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos</i>	-9	-290
RAHOITUSKATE	592	526
7 TUOTOT JA KULUT PALKKIOISTA JA MAKSUISTA	-0	-1
8 <i>Rahoitustulon netto-osuus</i>	-75	-33
9 <i>Osuus EKP:n voitosta</i>	3	26
10 <i>Rahapolitiikan operaatioiden tappiovaraus</i>	22	32
11 <i>Muut keskuspankkitoiminnan tuotot</i>	15	9
KESKUSPANKKIERIEN KATE	557	560
12 <i>Muut tuotot</i>	35	34
<i>Toimintakulut</i>	-125	-102
13 <i>Henkilöstökulut</i>	-51	-51
14 <i>Eläkerahastosierro</i>	-32	-10
15 <i>Hallinnolliset kulut</i>	-29	-28
16 <i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	-8	-7
17 <i>Setelien hankintakulut</i>	-4	-6
18 <i>Muut kulut</i>	-1	0
TOIMINNALLINEN TULOS	467	491
<i>Eläkerahaston tulos</i>	19	24
19 <i>Eläkerahaston tuotot</i>	63	58
20 <i>Eläkerahaston kulut</i>	-44	-34
21 <i>Varausten muutos</i>	-232	-232
22 TILIKAUDEN TULOS	254	283

Tilinpäätöksen liitteet, milj. euroa

	31.12.2011	31.12.2010
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
<i>Kansainvälinen järjestelypankki (BIS)¹</i>	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
<i>Asunto-osakkeet</i>	2,5	2,8
<i>Muut osakkeet ja osuudet</i>	0,0	0,0
Yhteensä	24,9	25,2
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta	0,2	0,2
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
<i>Suomen Pankin eläkevastuu²</i>	543,7	543,3
<i>– tästä varauksilla katettu</i>	543,9	525,8
Suomen Pankin huoltokonttori		
<i>Talletukset</i>	23,8	22,6
<i>Luotot</i>	3,7	3,9

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Eläkevastuussa ei ole otettu huomioon vuoden 2012 eläkkeitä ja vapaakirjojen indeksikorotusta.

Suomen Pankin kiinteistöt

<i>Kiinteistö</i>	<i>Osoite</i>	<i>Valmistumisvuosi</i>	<i>Tilavuus noin m³</i>
<i>Helsinki</i>	<i>Raubankatu 16</i>	<i>1883/1961/2006</i>	<i>52 100</i>
	<i>Raubankatu 19</i>	<i>1954/1981</i>	<i>40 500</i>
	<i>Snellmaninkatu 6¹</i>	<i>1857/1892/2001</i>	<i>23 600</i>
	<i>Snellmaninkatu 2¹</i>	<i>1901/2003</i>	<i>3 200</i>
	<i>Ramsinniementie 34</i>	<i>1920/1983/1998</i>	<i>4 600</i>
<i>Kuopio</i>	<i>Puutarhakatu 4</i>	<i>1993</i>	<i>13 000</i>
<i>Oulu</i>	<i>Kajaaninkatu 8</i>	<i>1973</i>	<i>17 200</i>
<i>Tampere</i>	<i>Hämeenkatu 13 b¹</i>	<i>1942</i>	<i>36 000</i>
<i>Vantaa</i>	<i>Turvalaaksontie 1</i>	<i>1979</i>	<i>324 500</i>
<i>Inari</i>	<i>Saariseläntie 9</i>	<i>1968/1976/1998</i>	<i>6 100</i>

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto,
254 483 546,95 euroa, käytetään seuraavasti:
Voitosta 69 483 546,95 euroa käytetään LSP 21 §:n 2 momentin
perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 185 000 000 euroa
siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 22. helmikuuta 2012

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Pentti Hakkarainen

Seppo Honkapohja

./. Arno Lindgren

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssivalvonnan tuotot ja kulut. Suomen Pankin eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Erät on arvostettu valuuttakohdaisesti. Valuuttakurssista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostilille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

<i>Valuutta</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
<i>Yhdysvaltain dollari</i>	1,2939	1,3362
<i>Japanin jeni</i>	100,2000	108,6500
<i>Australian dollari</i>	1,2723	1,3136
<i>Norjan kruunu</i>	7,754	7,8000
<i>Tanskan kruunu</i>	7,4342	7,4535
<i>Ruotsin kruunu</i>	8,9120	8,9655
<i>Sveitsin frangi</i>	1,2156	1,2504
<i>Englannin punta</i>	0,83530	0,86075
<i>Kanadan dollari</i>	1,3215	1,3322
<i>Erityiset nosto-oikeudet (SDR)</i>	0,8427	0,8642
<i>Kulta</i>	1 216,864	1 055,418

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostilille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskihintaa muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottolina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain ulkopuolisten salkunhoitajien ilmoittamaan kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit (paitsi eräpäivään saakka pidettävät arvopaperit) ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2011 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 30.12.2011.

Eräpäivään saakka pidettäväksi luokitellut jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja epälikvidit kantaosakkeet arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

4. EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

EU-maiden kansallisten keskuspankkien välisiä tapahtumia käsitellään ensisijaisesti TARGET2-järjestelmässä, joka on Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen maksujärjestelmä. Tapahtumista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä tileillä. Nämä saamiset ja velat nettoutetaan siten, että EKP asettuu kummankin osapuolen vastapuoleksi. Näin kansallisille keskuspankeille jää vain yksi nettopositio EKP:hen nähden.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonmuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonmuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- ATK-laitteet ja -ohjelmistot, autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja 17 euroalueen kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen

¹ Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.

² Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosentiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettoaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2011

	EKPJ, %	Eurojärjestelmä, %		EKPJ, %
<i>Belgian keskuspankki</i>	2,4256	3,4666	<i>Bulgarian keskuspankki</i>	0,8686
<i>Saksan keskuspankki</i>	18,9373	27,06469	<i>Tšekin keskuspankki</i>	1,4472
<i>Viron keskuspankki</i>	0,179	0,25582	<i>Tanskan keskuspankki</i>	1,4835
<i>Irlannin keskuspankki</i>	1,1107	1,58738	<i>Latvian keskuspankki</i>	0,2837
<i>Kreikan keskuspankki</i>	1,9649	2,80818	<i>Liettuan keskuspankki</i>	0,4256
<i>Espanjan keskuspankki</i>	8,304	11,86786	<i>Unkarin keskuspankki</i>	1,3856
<i>Ranskan keskuspankki</i>	14,2212	20,32457	<i>Puolan keskuspankki</i>	4,8954
<i>Italian keskuspankki</i>	12,4966	17,85981	<i>Romanian keskuspankki</i>	2,4645
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	0,1369	0,19565	<i>Ruotsin keskuspankki</i>	2,2582
<i>Luxenburgin keskuspankki</i>	0,1747	0,24968	<i>Englamin pankki</i>	14,5172
			<i>Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä</i>	30,0295
<i>Maltaan keskuspankki</i>	0,0632	0,09032		
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	3,9882	5,69983	<i>Yhteensä</i>	100,0000
<i>Itävallan keskuspankki</i>	1,9417	2,77503		
<i>Portugalin keskuspankki</i>	1,7504	2,50163		
<i>Slovenian keskuspankki</i>	0,3288	0,46991		
<i>Slovakian keskuspankki</i>	0,6934	0,99099		
<i>Suomen Pankki</i>	1,2539	1,79204		
<i>Eurojärjestelmä yhteensä</i>	69,9705	100,0000		

³ Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2001/16) rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitus-tulon jakamisesta tilikaudesta 2002 alkaen.

kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

7. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2011 aikana.

⁴ EKP:n päätös (EKP/2005/11).

8. Rahoitustulo

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

Ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (Securities Markets Programme) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona⁵. EKP:n liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saaman tulon määrästä voidaan EKP:n neuvoston päätöksellä vähentää ne kulut, joita EKP:lle on koitunut euroseteleiden liikkeeseen laskemisesta ja käsittelemisestä. EKP:n neuvosto päättää ennen vuoden päättymistä, jätetäänkö arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo kokonaan tai osittain jakamatta sen varmistamiseksi, että jaettavan tulon määrä ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo siirretään kokonaan tai osittain valuuttakursseista, koroista, luotoista ja kullan hinnasta johtuvien riskien varalta tehtävään varaukseen.

⁵ EKP:n 25.11.2010 antama päätös Euroopan keskuspankin liikkeeseen lasketuista euroseteleistä sekä arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista saaman tulon väliaikaisesta jakamisesta (EKP/2010/24), EUVL L 6, 11.1.2011, s. 35.

9. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevästuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseessa muihin saamisiin.

EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säatele eläkerahaston kirjanpitoa. Eläkerahaston sijoitukset arvostetaan markkinahintaan ja arvonmuutokset kirjataan tulosta vaikutteisesti. Tilinpäätöksessä käytetään vuoden viimeisen päivän markkinahintoja. Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonkorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonkorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

10. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakursien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen.

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä pankin eläkevästuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kulta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 476 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

<i>Kulta</i>	31.12.2011	31.12.2010
<i>Määrä (milj. troyunssia)</i>	1,6	1,6
<i>Hinta troyunssilta (EUR)</i>	1 216,9	1 055,4
<i>Arvo markkinahintaan (milj. EUR)</i>	1 918,4	1 663,8
<i>Markkina-arvon muutos (milj. EUR)</i>	254,6	455,7

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä

Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä eriteltyinä

	31.12.2011		31.12.2010	
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. SDR</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. SDR</i>
<i>Varanto-osuus IMF:ssä</i>	460,9	388,4	297,4	257,0
<i>Eryityiset nosto-oikeudet</i>	1 327,6	1 118,7	1 380,0	1 192,5
<i>Muut saamiset IMF:ltä</i>	178,4	150,4	138,0	119,3
<i>Yhteensä</i>	1 966,9	1 657,4	1 815,3	1 568,8

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2010 ja 2011

	2011	2010
<i>Maaliskuun loppu</i>	0,90	0,89
<i>Kesäkuun loppu</i>	0,90	0,83
<i>Syyskuun loppu</i>	0,86	0,88
<i>Joulukuun loppu</i>	0,84	0,86

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 1 263,8 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 327,6 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 1 966,9 milj. euroa.

EKPJ:n kirjanpito- ja rahoitustulokomitea päätti kesällä 2010 SDR-suojauskauppojen kirjanpitokäsittelystä, joka poikkeaa yleisestä valuuttakohtaisesta arvostusperiaatteesta. SDR-valuuttakurssiriskin suojaamiseksi tehdyt SDR-komponenttivaluuttojen myynnit otetaan huomioon vähentävinä erinä laskettaessa SDR:n määrää ja markkina-arvostusta. Myynnit eivät näin ollen myöskään vähennä komponenttivaluuttojen määrää eikä niillä ole vaikutusta näiden valuuttojen markkina-arvostukseen.

2.2 Muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä

	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR
Talletukset	324,5	79,7
Kuponkipaperit	3 587,4	3 198,0
Diskonttopaperit	0,0	127,1
Muut saamiset	7,0	2,9
Yhteensä	3 918,9	3 407,7

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2011 Milj. EUR	%	31.12.2010 Milj. EUR	%
Englannin punta	517,2	14,4	547,9	16,5
Yhdysvaltain dollari	2 608,8	72,7	2 248,9	67,6
Japanin jeni	461,4	12,9	528,3	15,9
Yhteensä	3 587,4	100,0	3 325,1	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

Maturiteetti	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	376,0	10,5	849,4	25,5
Yli 1 vuosi	3 211,3	89,5	2 475,7	74,5
Yhteensä	3 587,4	100,0	3 325,1	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä

	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR
Talletukset	196,0	32,9
Kuponkipaperit	437,8	675,8
Diskonttopaperit	0,0	0,0
Muut saamiset	-5,7	2,8
Yhteensä	628,1	711,6

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	131,7	30,1	161,1	23,8
Yhdysvaltain dollari	293,0	66,9	493,2	73,0
Japanin jeni	13,1	3,0	21,4	3,2
Yhteensä	437,8	100,0	675,8	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

Maturiteetti	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	213,5	48,8	226,2	33,5
Yli 1 vuosi	224,3	51,2	449,6	66,5
Yhteensä	437,8	100,0	675,8	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja kuponki- ja diskonttopapereita sekä euromääräisiä saamisia Kansainväliseltä järjestelypankilta (BIS).

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	988,6	1 046,4
Kuponkipaperit	956,9	615,2
Diskonttopaperit	0,0	0,0
Muut saamiset	0,3	0,0
Yhteensä	1 945,8	1 661,5

Euroalueen ulkopuolisten euromääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

Maturiteetti	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	219,6	22,9	164,0	27,0
Yli 1 vuosi	737,4	77,1	451,2	73,0
Yhteensä	956,9	100,0	615,2	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä saamisista suomalaisilta luottolaitoksilta, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeetintarpeen perusteella.

Perusrahoitusoperaatio on viikoittainen likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio, joka toteutetaan vakiohuutokauppana. Perusrahoitusoperaatioilla on keskeinen asema eurojärjestelmän markkinaoperaatioiden tavoitteiden täyttämässä, ja niiden avulla turvataan suurin osa rahoitussektorin keskuspankkirahan tarpeesta. Saamia perusrahoitusoperaatioista oli vuoden 2011 lopussa 10,0 milj. euroa.

Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ovat keran kuussa toteutettavia likviditeettiä lisääviä

käänteisoperaatioita, jotka toteutetaan vakiohuutokauppana. Saamiset niistä olivat 2 301,0 milj. euroa.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 863 568 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 2 311 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuusiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	10,0	0
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	2 301,0	50,0
Yhteensä	2 311,0	50,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa. Tase-erän loppusumma tilikaudella 2011 oli 40,3 milj. euroa. Vuonna 2010 vastaava summa oli 0,6 milj. euroa.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Erään sisältyivät 31.12.2011 arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana alkuperäistä ja uutta katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa sekä osana arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Alkuperäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	947,8	964,9	-17,1
Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	59,3	—	59,3
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	3 629,7	1 237,8	2 391,9
Yhteensä	4 636,8	2 202,7	2 434,1

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Maturiteetti	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	436,7	9,4	164,9	7,5
Yli 1 vuosi	4 200,1	90,6	2 037,8	92,5
Yhteensä	4 636,8	100,0	2 202,7	100,0

Alkuperäisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman mukaiset joukkolainojen ostot saatiin päätökseen ennen kesäkuun 2010 loppua. Erä supistui nettomääräisesti vuonna 2011 erääntymisten, preemioiden ja diskonttojen jaksotuksen vuoksi.

EKP:n neuvosto ilmoitti 6.10.2011 uudesta katettujen joukkolainojen osto-ohjelmasta, jossa kansalliset keskuspankit ja EKP ostavat euroalueella liikkeeseen laskettuja euromääräisiä katettuja joukkolainoja. Ohjelman tarkoituksena on kohentaa luottolaitosten ja yritysten rahoitustilannetta ja kan-

nustaa luottolaitoksia jatkamaan ja lisäämään luotonantoa asiakkailleen. Ostot odotetaan saatavan päätökseen lokakuun 2012 loppuun mennessä.

Toukokuussa 2010 käynnistetyssä arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa kansalliset keskuspankit ja EKP voivat ostaa euroalueen julkisen ja yksityisen sektorin velkapapereita. Pyrkimyksenä on palauttaa tiettyjen euroalueen velkapaperimarkkinalohkojen toimintakyky ja saada rahapolitiikan välittymismekanismi toimimaan taas asianmukaisesti. Erän nettomääräinen kasvu vuonna 2011 johtui uusista velkapaperiostoista.

Arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa hankitut arvopaperit luokitellaan eräpäivään saakka hallussa pidettäväksi arvopapereiksi, ja ne kirjataan jaksotetun hankintahinnan periaatteella ja vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”). Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään saatavilla olevien tietojen ja odotettujen tulevien kassavirtojen perusteella (tilinpäätöspäivän tilanne).

Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostettujen arvopaperien määrä on yhteensä 194 155 milj. euroa. Tästä Suomen Pankin taseessa on 3 629,7 euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat hallussa pidetyistä arvopapereista aiheutuvat riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n pääoman jakoperusteessa.

EKP:n neuvosto tarkasteli vuonna 2011 tehtyä yksityisen sektorin osallistumista koskevaa aloitetta, jonka myötä osa Kreikan valtion liikkeeseen laskemasta velasta järjestettäisiin uudelleen maan velkamäärän saattamiseksi kestävälle

tasolle pitkällä aikavälillä. Osa Suomen Pankin arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti hankkimista arvopapereista on Kreikan valtion liikkeeseen laskemia velkapapereita, mutta niistä saataviin tuleviin sopimusperusteisiin kassavirtoihin ei odotettu aiheutuvan muutoksia, sillä aloitteen tarkoituksena on vapaaehtoisuuteen perustuva yksityisen sektorin hallussa olevan velan uudelleenjärjestely. EKP:n neuvosto katsoi, että 31.12.2011 ei ollut perusteita olettaa, että aloite ei toteutuisi aiotusti, joten vuoden lopussa ei kirjattu arvon alentumisesta johtuvia tappioita.

Muidenkaan arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostettujen arvopapereiden tai kahdessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa hankittujen arvopapereiden arvon ei katsottu alentuneen.

EKP:n neuvosto arvioi arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmien mukaisesti hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti.

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Eurojärjestelmän keskuspankit vaihtoivat helmikuussa 2012 arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostamansa Kreikan valtion velkapaperit uusiin Kreikan valtion liikkeeseen laskemiin arvopapereihin. Näillä uusilla arvopapereilla on samat nimellisarvot, kuponkikorot sekä koronmaksu- ja lunastuspäivät kuin arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti aiemmin hankituilla arvopapereilla. Uudet arvopaperit eivät ole mukana sijoittajavastuun piiriin kuuluvien arvopapereiden uudelleenjärjestelyssä.

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä

	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
<i>Kuponkipaperit</i>	9 068,9	9 048,8
<i>Diskonttopaperit</i>	183,6	417,0
<i>Yhteensä</i>	9 252,5	9 465,8

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

<i>Maturiteetti</i>	31.12.2011		31.12.2010	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
<i>Alle 1 vuosi</i>	2 219,4	24,0	2 556,5	27,0
<i>Yli 1 vuosi</i>	7 033,1	76,0	6 909,2	73,0
<i>Yhteensä</i>	9 252,5	100,0	9 465,8	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

Tase-erä sisältää seuraavat saamiset:

- osuus EKP:n pääomasta
- valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen
- TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtajapankkitileihin liittyvät saamiset (netto)
- euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen
- osuus EKP:n setelitulosta ja arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisista tuotoista
- osuus rahoitustulosta.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimen vaikuttavat maan asukasluku ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2009 alkaen 1,2539 %.

EKP korotti merkittävä pääomaansa 5 mrd. eurolla 5,76 mrd. eurosta 10,76 mrd. euroon 29.12.2010.

Kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n pääoman korotuksista

	Merkitty pääoma 29.12.2010 alkaen	Maksettu pääoma 31.12.2010	Maksettu pääoma 1.1.2011	Maksettu pääoma 28.12.2011 alkaen
Belgian keskuspankki	261 010 385	180 157 051	180 157 051	220 583 718
Saksan keskuspankki	2 037 777 027	1 406 533 694	1 406 533 694	1 722 155 361
Viron keskuspankki	19 261 567	722 308	13 294 901	16 278 234
Irlannin keskuspankki	119 518 566	82 495 233	82 495 233	101 006 900
Kreikan keskuspankki	211 436 059	145 939 392	145 939 392	178 687 726
Espanjan keskuspankki	893 564 576	616 764 576	616 764 576	755 164 576
Ranskan keskuspankki	1 530 293 899	1 056 253 899	1 056 253 899	1 293 273 899
Italian keskuspankki	1 344 715 688	928 162 355	928 162 355	1 136 439 021
Kyproksen keskuspankki	14 731 333	10 168 000	10 168 000	12 449 666
Luxemburgin keskuspankki	18 798 860	12 975 526	12 975 526	15 887 193
Maltan keskuspankki	6 800 732	4 694 066	4 694 066	5 747 399
Alankomaiden keskuspankki	429 156 339	296 216 339	296 216 339	362 686 339
Itävallan keskuspankki	208 939 588	144 216 254	144 216 254	176 577 921
Portugalin keskuspankki	188 354 460	130 007 793	130 007 793	159 181 126
Slovenian keskuspankki	35 381 025	24 421 025	24 421 025	29 901 025
Slovakian keskuspankki	74 614 364	51 501 030	51 501 030	63 057 697
Suomen Pankki	134 927 820	93 131 154	93 131 154	114 029 487
Euroalueen kansalliset keskuspankit yhteensä*	7 529 282 289	5 143 359 697	5 196 932 289	6 363 107 289
Bulgarian keskuspankki	93 467 027	3 505 014	3 505 014	3 505 014
Tšekin keskuspankki	155 728 162	5 839 806	5 839 806	5 839 806
Tanskan keskuspankki	159 634 278	5 986 285	5 986 285	5 986 285
Latvian keskuspankki	30 527 971	1 144 799	1 144 799	1 144 799
Liettuan keskuspankki	45 797 337	1 717 400	1 717 400	1 717 400
Unkarin keskuspankki	149 099 600	5 591 235	5 591 235	5 591 235
Puolan keskuspankki	526 776 978	19 754 137	19 754 137	19 754 137
Romanian keskuspankki	265 196 278	9 944 860	9 944 860	9 944 860
Ruotsin keskuspankki	242 997 053	9 112 389	9 112 389	9 112 389
Englannin pankki	1 562 145 431	58 580 454	58 580 454	58 580 454
Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit yhteensä*	3 231 370 113	121 176 379	121 176 379	121 176 379
Yhteensä*	10 760 652 403	5 305 536 076	5 318 108 669	6 484 283 669

* Pyöristysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

Niiden EKP:n neuvoston hyväksymien sää-
dösten⁶ mukaisesti, jotka koskevat EKP:n merki-
tyn pääoman korottamista 29.12.2010 ja koro-
tuksien maksamista kolmessa erässä, Suomen
Pankki on maksanut 28.12.2011 EKP:lle toisen
erän, 20 898 333,33 euroa, osuudestaan EKP:n
korotetusta pääomasta.

Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saami-
nen -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtä-
män valuuttavaranto-osuuden. Siirto tehtiin euro-
järjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saamiselle
maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan
eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden mar-
ginaalikorkoon perustuvaa korkoa lukuun otta-
matta kultaa, jolle ei makseta korkoa. Saaminen
on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen
arvoon siirtohetkellä.

Tase-erä sisältää TARGET2-maksujärjestel-
män keskuspankkitalien saldon nettomääräisenä,
mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä
ollut saaminen suhteessa eurojärjestelmään.

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden
kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää
pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin
mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism)
vähennettynä ns. ECB issue -luvulla. CSM-luvulla
liikkeessä olevan setelistön määrä oikaistaan kes-
kuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi.
ECB issue -luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %)

⁶ EKP:n 13.12.2010 antama päätös Euroopan keskuspankin
pääoman korottamisesta (EKP/2010/26), EUVL L 11, 15.1.2011, s.
53; EKP:n 13.12.2010 antama päätös niiden jäsenvaltioiden kansal-
listen keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, maksettavista
osuuksista Euroopan keskuspankin pääoman korotuksista
(EKP/2010/27), EUVL L 11, 15.1.2011, s. 54; EKP:n 31.12.2010
antama päätös Eesti Pankin suorittamasta Euroopan keskuspankin
pääoman maksamisesta ja valuuttavarannon siirrosta sekä sen
osuuksista Euroopan keskuspankin vararahastoihin ja varauksiin
(EKP/2010/34), EUVL L 11, 15.1.2011, s. 58, ja 31.12.2010 tehty
sopimus Eesti Pankin ja Euroopan keskuspankin välisestä saatavas-
ta, jolla Euroopan keskuspankki Euroopan keskuspankkijärjestel-
män ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 30.3 nojalla
hyvittää Eesti Pankia, EUVL C 12, 15.1.2011, s. 6.

liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun
vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä
”Liikkeessä olevat setelit”.⁷

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat
eurokolikot, käyttöomaisuuden (rakennukset,
koneet ja kalusto) ja sijoitusomaisuuden (osak-
keet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät myös eläke-
rahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulko-
puolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä
siirtosaamiset ja muut saamiset.

Aineellinen käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
Maa-alueet	8,8	8,6
Rakennukset	139,5	146,5
Koneet ja kalusto	8,4	9,1
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,4	0,4
Yhteensä	157,1	164,6

Aineeton käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
Tietojärjestelmät	7,8	6,3
Yhteensä	7,8	6,3

⁷ Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän
tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien
kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle
jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille
niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää
taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka
vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle
keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen eurose-
teleiden arvon ja liikkeeseen lasketujen euroseteleiden arvon väli-
nen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjes-
telmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat”.

<i>Muu omaisuus ja saamiset</i>	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR
<i>Euroalueen metalliraha</i>	24,8	21,6
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	24,9	25,2
<i>Eläkerahaston sijoitukset</i>	543,9	525,7
<i>Siirtosaamiset</i>	404,0	337,9
<i>Muut saamiset</i>	8,5	8,4
<i>Yhteensä</i>	1 006,1	918,8

Seuraavassa erittelyssä maa-alueet ja rakennukset sisältävät myös Suomen Pankin eläkerahaston omistuksessa olevat maa-alueet, 5,5 milj. euroa, ja rakennukset, 30,3 milj. euroa, jotka sisältyvät muuhun omaisuuteen ja saamisiin. Aineettomaan omaisuuteen sisältyvät myös osakkeet ja osuudet.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Milj. EUR	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Taide ja numismaattinen kokoelma	Aineeton omaisuus	Yhteensä
<i>Hankintameno 1.1.2011</i>	14,1	300,1	30,6	0,4	50,5	395,6
<i>Lisäykset</i>	0,2	3,3	2,1	0,02	4,4	10,0
<i>Vähennykset</i>	–	–	0,2	–	0,3	0,5
<i>Hankintameno 31.12.2011</i>	14,4	303,4	32,4	0,4	54,5	405,1
<i>Tilikauden poisto</i>	–	12,0	2,9	–	2,9	17,6
<i>Kertyneet poistot 31.12.2011</i>	–	133,6	24,1	–	21,8	179,5
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2011</i>	14,4	169,8	8,4	0,4	32,7	225,6
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2010</i>	14,1	178,4	9,1	0,4	31,5	233,5

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä. Vuonna 2011 tämä osuus oli yhteensä 14 649,0 milj. euroa.

<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	<i>31.12.2011 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2010 Milj. EUR</i>
<i>5 euroa</i>	<i>107,1</i>	<i>108,2</i>
<i>10 euroa</i>	<i>32,9</i>	<i>48,6</i>
<i>20 euroa</i>	<i>2 257,6</i>	<i>2 109,3</i>
<i>50 euroa</i>	<i>5 500,0</i>	<i>4 803,3</i>
<i>100 euroa</i>	<i>-171,5</i>	<i>-53,0</i>
<i>200 euroa</i>	<i>380,2</i>	<i>364,9</i>
<i>500 euroa</i>	<i>3 058,1</i>	<i>3 085,1</i>
<i>Eurosetelit yhteensä</i>	<i>11 164,3</i>	<i>10 466,3</i>
<i>ECB issue -luku</i>	<i>-1 274,0</i>	<i>-1 206,9</i>
<i>CSM-luku</i>	<i>4 758,7</i>	<i>4 620,9</i>
<i>Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä oleva setelistö</i>	<i>14 649,0</i>	<i>13 880,3</i>

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tämä tase-erä muodostuu korkoa sisältävistä velvoitteista luottolaitoksille, ja siihen sisältyvät luottolaitosten vähimmäisvarantotilien saldot sekä luottolaitosten yötalletukset ja määräaikaistalletukset. Tase-erä syntyy sen rahamarkkinapolitiikan seurauksena, jota Suomen Pankki toteuttaa osana eurojärjestelmää. Vähimmäisvarantojärjestelmän avulla pyritään tasaamaan rahamarkkinakorkoja sekä lisäämään rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Luottolaitosten vähimmäisvarantotilien päivittäisten saldojen

keskiarvon on seurantajakson aikana oltava vähintään varantovelvoitteen suuruinen.

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Erään sisältyy valuuttamääräisiä varoja, jotka Valtiokonttori on tallettanut omia maksujaan varten.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehdyt valuuttamääräiset reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2011 lopussa pienem-

mät kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna vuoden viimeisen päivän kurssiin (1 411,5 milj. euroa).

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää nettomääräisenä muiden keskuspankkilien ja TARGET2-maksujärjestelmän EKP-tilin saldon, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut velka suhteessa eurojärjestelmään. Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2011 lopussa Suomen Pankilla oli 76,1 milj. euroa rahoitustulon uudelleenjakoon liittyviä eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

9. Muut velat

<i>Muut velat</i>	<i>31.12.2011</i>	<i>31.12.2010</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Liikkeessä olevat markkasetelit</i>	<i>125,4</i>	<i>127,1</i>
<i>Siirtovelat</i>	<i>18,1</i>	<i>16,5</i>
<i>Ostovelat</i>	<i>0,9</i>	<i>0,0</i>
<i>Muut velat</i>	<i>33,7</i>	<i>7,6</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>178,1</i>	<i>151,2</i>

10. Arvonmuutostili

Tase-erässä ovat maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitoikäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot. Lisäksi tase-erä sisältää valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot.

11. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2011 lopussa varausten yhteismäärä on 3 032 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta ja rahapolitiikan operaatioiden tappiovarauksesta sekä valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 543,7 milj. euroa, ja tästä on katettu 100 % eli 543,9 milj. euroa.

Perussäännön artiklan 32.4 mukaan varaus rahamarkkinaoperaatioista johtuvia vastapuoliriskejä varten jaetaan euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa kunkin keskuspankin osuuteen EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta tappionaiheutumivuonna. EKP:n neuvosto tarkisti varauksen kokoa varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla ja päätti purkaa varausta 1,3 mrd. eurolla 31.12.2011. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 22,5 milj. euroa. Edellisvuoden (2010) lopussa varauksen suuruus oli 2,2 mrd. euroa, josta Suomen Pankin osuus oli 39,4 milj. euroa.

Varauksen tarkistus vaikuttaa kansallisten keskuspankkien tuloslaskelmiin. Tarkistuksen seurauksena Suomen Pankin tulos kasvoi 22,5 milj. euroa vuonna 2011 (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

<i>Oma pääoma (milj. EUR)</i>	<i>31.12.2011</i>	<i>31.12.2010</i>
<i>Kantarahasto</i>	840,9	840,9
<i>Vararahasto</i>	1 421,5	1 334,0
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 262,4	2 174,9

<i>Tilikauden tulos (milj. EUR)</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
<i>Voitonjako valtiolle</i>	185,0	195,0
<i>Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)</i>	69,5	87,5
<i>Yhteensä</i>	254,5	282,5

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2011 voitto oli 254,5 milj. euroa.

<i>Varaukset (milj. EUR)</i>	<i>Varausten määrä 1.1.2010</i>	<i>Varausten muutos 2010</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2010</i>	<i>Varausten muutos 2011</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2011</i>
<i>Kurssi- ja hintaerovaraus</i>	116	290	406	9	415
<i>Yleisvaraus</i>	995	100	1 095	100	1 195
<i>Reaalivarovaraus</i>	640	109	748	113	861
<i>Eläkevaraus</i>	503	23	526	19	544
<i>Rahapolitiikan operaatioiden tappiovaraus</i>	72	-32	39	-22	17
<i>Yhteensä</i>	2 325	489	2 814	218	3 032

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta
(milj. EUR)

	2011			2010		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot kultasijoituksista	0,0	1,2	1,2	0,0	2,0	2,0
Korkotuotot kuponkipapereista	24,5	65,7	90,2	15,3	98,6	113,9
Korkotuotot diskonttopapereista	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Korkotuotot talletuksista	8,1	1,0	9,0	2,7	0,7	3,4
Muut korkotuotot	0,0	8,1	8,1	0,0	5,7	5,7
Yhteensä	32,7	76,1	108,8	17,9	107,2	125,1

Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2011			2010		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	223,6	20,6	244,1	228,2	37,5	265,7
Korkotuotot diskonttopapereista	5,8	0,0	5,8	5,6	0,0	5,6
Korkotulot talletuksista	0,5	0,1	0,6	0,3	0,1	0,4
EKPJ-erien korkotuotot	263,1	0,0	263,1	119,8	0,0	119,8
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	139,6	0,0	139,6	80,4	0,0	80,4
Muut korkotulot	0,0	0,6	0,6	0,0	0,7	0,7
Yhteensä	632,6	21,2	653,8	434,2	38,4	472,5

Korkotuotot yhteensä
(milj. EUR)

	2011			2010		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	32,7	76,1	108,8	17,9	107,2	125,1
Korkotuotot euroalueelta	632,6	21,2	653,8	434,2	38,4	472,5
Yhteensä	665,3	97,3	762,6	452,1	145,5	597,6

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 762,6 milj. euroa, ja niistä 97,3 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 665,3 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erien korkotuotot, 263,1 milj. euroa, kertyivät seuraavasti: 7,7 milj. euroa valuuttavaran-

non siirtoon perustuvasta saamisesta EKP:ltä. EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkotuotto, 41,5 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä. TARGET2-saldoihin liittyviä korkotuottoja syntyi 213,8 milj. euroa.

2. Korkokulut

Korot euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2011			2010		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korot euroalueen ulkopuolisista talletuksista	-6,2	-0,4	-6,6	-1,9	-0,4	-2,3
Muut korot euroalueen ulkopuolelle	0,0	-5,4	-5,4	0,0	-4,0	-4,0
Yhteensä	-6,2	-5,8	-12,0	-1,9	-4,4	-6,4

Korot euroalueelle (milj. EUR)	2011			2010		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkokulut EKPJ-eristä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-155,5	0,0	-155,5	-64,1	0,0	-64,1
Muut korot euroalueelle	-1,5	-1,1	-2,6	-0,3	-0,3	-0,7
Yhteensä	-157,0	-1,1	-158,1	-64,4	-0,3	-64,8
Korkokulut yhteensä	-163,2	-6,9	-170,1	-66,3	-4,8	-71,1

Sekä euroalueelle että sen ulkopuolelle maksetut korot olivat yhteensä 170,1 milj. euroa. Niistä 55,8 milj. euroa on vähimmäisvarantotalletuksille maksettuja korkoja, 42,6 milj. euroa yön yli -talletuksille maksettua korkoa ja 57,1 milj. euroa määräaikaistalletuksille maksettua korkoa.

3. Korkokate

Korkokate	31.12.2011	31.12.2010
	Milj. EUR	Milj. EUR
Korkotuotot		
Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta	359,9	397,5
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	139,6	80,4
Korkotuotot EKPJ-saamisista	263,1	119,8
Yhteensä	762,6	597,7
Korkokulut		
Korkokulut rahoitusvarallisuudesta	-14,6	-7,0
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-155,5	-64,1
Korkokulut EKPJ-veloista	0,0	0,0
Yhteensä	-170,1	-71,1
KORKOKATE	592,5	526,6

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä arvostustappiot. Vuonna 2011 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet voitot olivat 5,2 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot sekä arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2011 arvopapereista realisoitui hinnanmuutosten johdosta 3,5 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutokset

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 8,8 milj. euroa, karutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaapuolen liitetiedoissa.

7. Rahoitustulon netto-osuus

Erässä esitetään eurojärjestelmälle maksetun ja eurojärjestelmästä takaisin jaetun rahoitustulon nettosumma. Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo on laskettu käyttämällä velkapohjaa vastaan yksilöityjen varojen todellista tuottoa. Velkapohja koostuu seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, TARGET2-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden arvonnäkökulmaan eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä.

Yksilöidyt varat koostuvat seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset luottolaitoksilta, rahapolitiikan arvopaperit,

valuuttavarantojen siirtoon perustuva euromääräinen saaminen, TARGET2-järjestelmään liittyvä nettosaaminen, euroseteleiden kohdentamiseen liittyvä nettosaaminen, pääoma-avaimen avulla laskettu korvamerkitty osuus kansallisen keskuspankin kullannäkökulmasta. Kullannäkökulmasta ei oleteta tuottavan. Kun yksilöityjen varojen määrä on enemmän tai vähemmän kuin velkapohja, erolle lasketaan tuotto käyttämällä perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken merkityn pääoman jakoperusteiden mukaisesti. Suomen Pankin varsinaisen rahoitustulon netto-osuus oli -75,3 milj. euroa.

8. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2010 voittoa 170,8 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2011 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 3,1 milj. euroa.

9. Rahapolitiikan operaatioiden tappiovaraus

EKP:n neuvosto katsoi varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla tarpeelliseksi tehdä 5,7 mrd. euron erikoisvarauksen eurojärjestelmän vastapuolten maksukyvyttömyysriskin varalta vuonna 2008. Perussäännön artiklan 32.4 mukaan euroalueen kansalliset keskuspankit jakavat nämä riskit suhteessa osuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta vuonna 2008.

Näin ollen luotiin 102 milj. euron varaus, joka vastaa 1,78603 prosentin osuutta koko erikoisvarauksesta.

Vuoden 2011 tilinpäätöksessä edellä mainittua varausta purettiin EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti 1,3 mrd. eurolla vakuuksien hinnannousun ja velallisten suorittamien maksujen vuoksi. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 22,5 milj. euroa.

10. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Erä sisältää EKP:n ennakkovoitonjakona tilikauden 2011 jakaman setelitulon, 11,7 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää saadut osingot, 3,5 milj. euroa, jotka koostuvat pääasiassa BIS:n osakkeista.

11. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 24,5 milj. euroa, ja kiinteistöjen tuotot, 9,5 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

12. Henkilöstökulut

<i>Henkilöstökulut</i>	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR
<i>Palkat ja palkkiot</i>	40,5	40,6
<i>Työnantajakorvaukset eläkerahastolle</i>	7,5	7,6
<i>Muut henkilösivukulut</i>	2,7	2,6
<i>Yhteensä</i>	50,7	50,8

<i>Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä</i>	2011 Henkeä	2010 Henkeä
<i>Suomen Pankki</i>	429	456
<i>Finanssivalvonta</i>	207	211
<i>Yhteensä</i>	636	667

Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat v. 2011

	<i>Euroa</i>
<i>Erkki Liikanen</i>	259 062
<i>Pentti Hakkarainen</i>	233 952
<i>Seppo Honkapohja</i>	190 717
<i>Yhteensä</i>	683 731

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 37 176 euroa.

13. Eläkerahastomaksu

Suomen Pankki suoritti pankkivaltuuston hyväksymänä Suomen Pankin eläkerahastolle 32 milj. euron eläkerahastomaksun vuonna 2011, jotta eläkerahaston omaisuuden arvo kehittyisi kohti katetavoitetta.

	31.12.2011 Milj. EUR	31.12.2010 Milj. EUR
<i>Eläkerahaston kannatusmaksu</i>	32,0	10,0

14. Hallinnolliset kulut

<i>Hallinnolliset kulut</i>	2011 Milj. EUR	2010 Milj. EUR
<i>Tarvikkeista ja bankinnoista aiheutuvat kulut</i>	0,8	0,7
<i>Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut</i>	3,4	3,0
<i>Kiinteistöistä aiheutuvat kulut</i>	11,1	10,9
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,8	3,9
<i>Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut</i>	8,5	8,0
<i>Muut hallinnolliset kulut</i>	1,5	1,3
<i>Yhteensä</i>	29,1	27,9

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

15. Poistot käyttöomaisuudesta

<i>Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2011 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2010 Milj. EUR</i>
<i>Maa-alueet</i>	–	–
<i>Rakennukset</i>	2,2	2,1
<i>Koneet ja kalusto</i>	2,8	2,9
<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	–	–
<i>Eläkerahaston rakennukset ja maa-alueet</i>	1,1	1,1
<i>Yhteensä</i>	6,1	6,1

<i>Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2011 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2010 Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	3,1	2,4
<i>Yhteensä</i>	3,1	2,4

Poistot eivät sisällä maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotuksista tehtyjä poistoja.

16. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 4,0 milj. euroa.

17. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

18. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 2,7 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, 9,8 milj. euroa. Erään sisältyy myös Suomen Pankin eläkerahastolle maksama 32,0 milj. euroa.

19. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitusten kulut, 1,0 milj. euroa, maksetut eläkkeet, 23,0 milj. euroa, hoitokulut sekä poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

20. Varausten muutos

Erään sisältyvät eläkevarauksen lisäys, 19,1 milj. euroa, reaaliarvovarauksen lisäys, 113,0 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 100 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaapuolen liitetiedoissa.

21. Tilikauden tulos

Tilikauden 2011 tulos oli 254,5 milj. euroa. Johdotunkunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 185 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Tämä erä sisältää Suomen Pankin johdannais-sopimukset.

<i>Johdannaissopimukset</i>	<i>31.12.2011 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2010 Milj. EUR</i>
<i>Valuuttamääräisten futuurisopimusten nimellisarvo</i>		
<i>Ostosopimukset</i>	0	0
<i>Myyntisopimukset</i>	0	0
<i>FX-swapsopimusten markkina-arvo</i>	–6,3	–2
<i>GIRS-sopimusten markkina-arvo</i>	0,1	1,3
<i>IRS-sopimusten markkina-arvo</i>	0	0
<i>FX-forward-sopimusten markkina-arvo</i>	0	0
<i>Yhteensä</i>	–6,2	–0,7

Viiden vuoden katsaus

Oheisessa taulukossa ovat Suomen Pankin taseen ja tuloslaskelman luvut viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta.

TASE (milj. EUR)	2011	2010	2009	2008	2007
<i>Vastaavaa</i>					
<i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 918	1 664	1 208	980	896
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	5 886	5 223	6 225	4 597	4 515
<i>Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta</i>	1 967	1 815	1 609	356	260
<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	3 919	3 408	4 617	4 241	4 254
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	628	712	1 120	2 577	1 394
<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	1 946	1 662	845	581	394
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	2 311	50	2 710	2 600	230
<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	10	0	20	350	30
<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	2 301	50	2 690	2 250	200
<i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	40	1	126	0	3
<i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	13 889	11 668	8 002	7 265	6 863
<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	4 637	2 203	531	–	–
<i>Muut arvopaperit</i>	9 253	9 466	7 471	7 265	6 863
<i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	70 348	23 921	14 280	10 162	7 465
<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	120	99	78	73	73
<i>Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen</i>	722	722	722	717	717
<i>TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtajapankkitileihin liittyvät saamiset</i>	66 008	19 686	9 535	5 197	2 951
<i>Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen</i>	3 497	3 414	3 945	4 174	3 724
<i>Muut saamiset</i>	1 171	1 090	1 130	1 254	1 048
<i>Euroalueen metalliraha</i>	25	22	19	22	24
<i>Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus</i>	165	171	189	185	196
<i>Muu vaihto-omaisuus</i>	569	551	528	481	508
<i>Muut</i>	413	346	393	566	320
<i>Vastaavaa yhteensä</i>	98 138	45 990	35 646	30 016	22 809

TASE (milj. EUR)	2011	2010	2009	2008	2007
<i>Vastattavaa</i>					
<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	14 649	13 880	13 330	12 532	11 148
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	71 697	21 696	13 543	8 110	5 910
<i>Vähimmäisvarantotalletukset</i>	1 657	9 383	8 085	1 015	2 901
<i>Yötalletukset</i>	52 540	9 113	5 458	7 095	9
<i>Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä hienosäästöoperaatio)</i>	17 500	3 200	–	–	3 000
<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	836	262	14	3 009	0
<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	782	1 021	234	37	4
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	0	0	248	0	0
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	153	23	363	–	88
<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 412	1 377	1 295	158	153
<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	76	33	–	–	–
<i>Muut velat</i>	178	151	155	191	171
<i>Arvonmuutostili</i>	2 806	2 274	1 703	1 622	854
<i>Varaukset</i>	3 032	2 814	2 325	2 092	2 368
<i>Oma pääoma</i>	2 262	2 175	2 015	1 864	1 704
<i>Kantarabasto</i>	841	841	841	841	841
<i>Vararabasto</i>	1 421	1 334	1 174	1 023	863
<i>Tilikauden voitto</i>	254	283	420	401	410
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	98 138	45 990	35 646	30 016	22 809

TULOSLASKELMA (milj. EUR)	2011	2010	2009	2008	2007
<i>Korkotuotot</i>	763	597	590	844	709
<i>Korkokulut</i>	-170	-71	-71	-223	-146
Korkokate	592	526	519	621	563
<i>Valuuttakurssierot</i>	5	221	15	-485	-379
<i>Arvopapereiden hintaerot</i>	4	69	101	37	-34
<i>Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos</i>	-9	-290	-116	448	413
Rahoituskate	592	526	519	621	563
<i>Rahoitustulon netto-osuus</i>	-75	-33	21	26	8
<i>Osuus EKP:n voitosta</i>	3	26	2	-	-
<i>Rahapolitiikan operaatioiden tappiovaraus</i>	22	32	31	-102	-
<i>Muut keskuspankkitoiminna tuotot</i>	15	9	19	25	3
Keskuspankkierien kate	557	560	590	569	574
Muut tuotot	35	34	43	41	29
Toimintakulut	-125	-102	-112	-116	-108
<i>Henkilöstökulut</i>	-51	-51	-53	-46	-46
<i>Eläkerahastomaksu</i>	-32	-10	-10	-30	-22
<i>Hallinnolliset kulut</i>	-29	-28	-31	-27	-26
<i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	-8	-7	-7	-8	-8
<i>Setelien bankintakulut</i>	-4	-6	-10	-4	-4
<i>Muut kulut</i>	-1	0	-1	-2	-2
Toiminnallinen tulos	467	491	521	494	495
<i>Eläkerahaston tulos</i>	19	24	48	-22	21
<i>Varausten muutos</i>	-232	-232	-149	-71	-106
Tilikauden tulos	254	283	420	401	410

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Riskienhallinnan liitetiedot

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan päätöksentekorakenne

Suomen Pankin johtokunta päättää sijoitustoiminnan päämääristä ja sijoituspolitiikasta sekä riskienhallinnan periaatteista. Johtokunnassa päätettäviä asioita ovat muun muassa oman rahoitusvarallisuuden ja valuuttavarannon koko, valuuttavarannon valuuttajakauma, likvidin varallisuuden koko ja koostumus, sijoitusvarallisuuden sijoitusluokittainen strateginen allokaatio, sijoitustoiminnan sijoitusluokittaiset sallitut vaihteluvälit sekä korko- ja luottoriskin taso.

Markkinatoimikunta tekee johtokunnan asettamissa rajoissa rahoitusvarallisuuden sijoittamiseen ja riskienhallintaan liittyvät yksityiskohdalliset päätökset. Se päättää muun muassa vastapuoli- ja liikkeeseenlaskijakriteereistä sekä tarkemmista luottoriskilimiteistä. Markkinatoimikunnan puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii Suomen Pankin omista sijoituksista vastuussa oleva johtokunnan jäsen. Loppuvuonna 2011 johtokunta muutti markkinatoimikunnan päätöksentekovaltuuksia luottoriskin hallinnassa.

Pieni osa päätöksistä on johtokunnan ja markkinatoimikunnan asettamissa rajoissa annettu edelleen sijoitusryhmän ja riskiryhmän tehtäväksi. Pääpaino näiden ryhmien työskentelyssä on kuitenkin valmistella asioita ylempien päätöksentekoelementtien käsittelyyn. Lisäksi sijoitusryhmä toimii pankkitoimintaosaston sisäisenä päätöksentekoelementtinä sekä sijoituslinjan ja riskienvalvontalinjan yhteisten asioiden koordinoitimenä. Sijoitusryhmän puheenjohtaja ja päätöksentekijä on pankkitoimintaosaston osastopäällikkö. Riskiryhmän puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii hallinto-osaston riskienvalvontatoimiston päällikkö.

Sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä asioita käsitellään myös riskikomiteassa, joka kokoontuu säännöllisesti riskienvalvonnasta vastaavan johtokunnan jäsenen johdolla. Riskikomitea ei tee sijoitustoimintaa ja riskienhallintaa koskevia päätöksiä vaan sen tehtävänä on riippumattomasti arvioida ja valvoa sijoitustoiminnan riskejä ja riskienhallintaa. Riskikomitea voi viedä tarvittaessa asioita johtokuntaan tiedoksi tai päätettäväksi.

Sijoitustoiminnan riskienvalvonta

Sijoitustoiminnan riskienvalvontaa hoidetaan Suomen Pankin hallinto-osaston riskienvalvontatoimistossa organisatorisesti erillään sijoitustoimintaa hoitavasta pankkitoimintaosaston sijoitustoimistosta. Organisatorisella eriyttämisellä pyritään turvaamaan riskienvalvonnan riippumattomuus sijoituslinjasta.

Riskienvalvontatoimiston vastuualueeseen kuuluvat sijoitustoiminnan riskienvalvonta ja riskipositivoiden seuranta, instrumenttien hinnoittelu sekä riski- ja tuottoraportointi. Riskienvalvontatoimisto raportoi mahdolliset rajoiterikkomukset sekä tuottaa päivittäin riskiraportit ja kuukausittain tuottoraportit. Rahoitusvarallisuuden riskit ja tuotot käsitellään markkinatoimikunnassa 4 kertaa vuodessa ja johtokunnassa 2 kertaa vuodessa.

Lisäksi riskienvalvontatoimisto ylläpitää yleistä sijoitustoiminnan riskienhallintakehikkoa ja sijoitustoiminnan vertailuindeksejä sekä kehittää riskienhallintamenetelmiä.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden riskitunnuslukuja ja jakaumia

Taulukko 1.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen ja talletusten luottoluokitusjakauma¹

Luottoluokitus	31.12.2011, %	31.12.2010, %
AAA	66,8	73,7
AA+	12,7	3,9
AA	2,8	9,5
AA-	9,4	2,0
A+	1,8	4,9
A	3,4	2,2
A-	0,7	1,3
BBB+	0,6	0,0
BBB	0,5	0,7
BBB-	0,4	0,0
Alle BBB-	0,2	0,6
Luottoluokittelemattomat	0,6	1,2

¹ Katetut velkakirjat on luokiteltu velkakirjan oman luottoluokituksen perusteella, ei liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella. Japanin ja Yhdysvaltojen keskuspankit käsitellään valtion luottoluokituksen mukaan.
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen jakautuminen liikkeeseenlaskijan kotimaan perusteella (velkakirjan markkina-arvon mukaan)

Maa tai alue	31.12.2011 %	31.12.2010 %
Euroalue	66,7	71,5
Saksa	23,2	21,7
Ranska	19,3	22,1
Alankomaat	6,8	6,0
Suomi	6,5	6,8
Itävalta	3,4	3,4
Espanja	3,3	4,7
Italia	2,1	3,6
Belgia	0,9	1,4
Irlanti	0,5	0,6
Portugali	0,4	0,7
Kreikka	0,2	0,6
Luxemburg ¹	0,0	0,0
Muu Eurooppa	8,6	7,4
Iso-Britannia	3,8	4,0
Ruotsi	2,5	2,2
Norja	1,3	0,5
Tanska	1,0	0,8
Amerikka	14,1	10,2
Yhdysvallat	13,0	9,1
Kanada	1,1	1,1
Aasian ja Tyynenmeren alue	3,8	4,8
Japani	3,2	4,2
Australia	0,4	0,6
Singapore	0,1	0,1
Uusi-Seelanti ¹	0,0	-
Kansainväliset instituutiot	6,8	6,1

¹ Luku 0,0 tarkoittaa vähemmän kuin 0,05, merkintä - tarkoittaa nollaa.
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden herkkyys valuuttakurssin ja korkotason muutoksiin nähden

Milj. euroa	2011	2010
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos euron valuuttakurssi vahvistuisi 15 % suhteessa valuuttavarannon valuuttoihin 31.12. tilanteesta	-882	-813
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos korkotaso nousee 1 prosentin, kun rahoitusvarallisuuden määrä, koostumus ja modifioitu duraatio ovat 31.12. tilanteen mukaiset	-380	-370

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden VaR-luvut

Markkinariskin VaR-luvut¹ (kuukauden ajanjakso, 95 prosentin luottamustaso)

Milj. euroa	Keskimäärin	2011		
		Suurin	Pienin	31.12.
Korkoriski	120	210	80	95
Valuuttakurssiriski	209	313	138	178
Kokonaisriski (pl. kulta)	285	458	182	217
Kokonaisriski (ml. kulta)	402	636	234	234

Milj. euroa	Keskimäärin	2010		
		Suurin	Pienin	31.12.
Korkoriski	85	128	60	99
Valuuttakurssiriski	215	330	150	193
Kokonaisriski (pl. kulta)	241	358	174	213
Kokonaisriski (ml. kulta)	318	510	194	307

Luottoriskin VaR-luvut² (vuoden ajanjakso, 95 prosentin, 99 prosentin ja 99,9 prosentin luottamustaso)

Milj. euroa	Keskimäärin	2011		
		Suurin	Pienin	31.12.
Luottoriski (luottamustaso 95 %)	9	12	5	11
Luottoriski (luottamustaso 99 %)	27	34	21	32
Luottoriski (luottamustaso 99,9 %)	84	105	70	91
Milj. euroa	Keskimäärin	2010		
		Suurin	Pienin	31.12.
Luottoriski (luottamustaso 95 %)	6	7	4	6
Luottoriski (luottamustaso 99 %)	22	31	18	22
Luottoriski (luottamustaso 99,9 %)	69	85	56	77

¹ Luvuissa ovat mukana katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaan (Covered Bond Purchase Programme, CBPP) kuuluvat velkakirjat.

² Luvuissa eivät ole mukana katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaan (Covered Bond Purchase Programme, CBPP) kuuluvat velkakirjat eivätkä valtioiden kotimaanvaluutan määräisinä liikkeeseen laskemat velkakirjat.

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin arvioitu kokonaisriski kulta mukaan luettuna

Suomen Pankin kokonaisriskejä käsitellään Kokonaisriskit-luvussa (s. 86–87). Tässä esitettävässä kulta on jätetty tarkastelun ulkopuolelle suuren arvomuutostilinsä vuoksi. Kun kaikki Suomen Pankin

riskit – kulta mukaan lukien – lasketaan yhteen, kokonaisriskin arvioidaan olevan vuositasolla noin 3 mrd. euroa.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2011 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin sisäinen tarkastus on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 16. päivänä 2012

Esko Kiviranta

Mika Kari

Lenita Toivakka

Eero Prepula KHT, JHTT

Tom Sandell KHT, JHTT

./. Markku Koskela KHT

Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta

Olemme tarkastaneet Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27.1 mukaisesti Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.2011–31.12.2011. Tilinpäätös on laadittu Euroopan keskuspankin neuvoston hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden sekä Suomen Pankista annetun lain mukaisesti. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Johtokunnan vastuu

Johtokunta vastaa tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus IFAC:n (International Federation of Accountants) laatimien kansainvälisten ISA-tilintarkastusstandardien ja eettisten ohjeiden, Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan sekä soveltuvien osin tilintarkastuslain mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä ei ole olennaisia virheellisyyksiä.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa.

Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa Euroopan keskuspankin neuvoston hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Suomen Pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä, 29. päivänä helmikuuta 2012
KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen
KHT

Liitteet

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2011

Tammi-joulukuu	EKP:n neuvoston päätösten mukaisesti perusrahoitusoperaatiot ja pitempiaikaiset säännölliset sekä poikkeukselliset rahoitusoperaatiot toteutettiin edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Kaikkien pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korko oli operaation voimassaoloajan perusrahoitusoperaatioiden korkojen keskiarvo.
Huhtikuu	EKP:n neuvosto päätti 7.4.2011 nostaa rahapolitiikkakorkoja 0,25 prosenttiyksikköä 13.4.2011 alkaen: perusrahoitusoperaatioiden korko 1,25 prosenttiin, maksuvalmiusluoton korko 2 prosenttiin ja talletuskorko 0,5 prosenttiin.
Kesäkuu	Yhdessä Yhdysvaltain keskuspankin kanssa EKP:n neuvosto päätti 29.6.2011 jatkaa Yhdysvaltain dollarin määräisiä swapjärjestelyjä yhteistyössä Englannin pankin ja Japanin, Kanadan ja Sveitsin keskuspankin kanssa 1.8.2012 saakka. Samaten päätettiin jatkaa viikoittain maturiteetiltaan 7-päiväisten dollarimääräisten luottojen tarjoamista.
Heinäkuu	EKP:n neuvosto päätti 7.7.2011 nostaa rahapolitiikkakorkoja 0,25 prosenttiyksikköä 13.7.2011 alkaen: perusrahoitusoperaatioiden korko 1,5 prosenttiin, maksuvalmiusluoton korko 2,25 prosenttiin ja talletuskorko 0,75 prosenttiin.
Elokuu	EKP:n neuvosto päätti 4.8.2011 poikkeuksellisesti 6 kuukauden operaation järjestämisestä. EKP:n pääjohtaja ilmoitti lausunnossaan 7.8.2011 eurojärjestelmän jatkavan aktiivisesti arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman toteuttamista. Elokuun lopussa EKP:n neuvosto ilmoitti, että swapjärjestelyä Englannin pankin kanssa jatketaan 28.9.2012 saakka.
Syyskuu	EKP:n neuvosto päätti yhteistyössä muiden keskeisten keskuspankkien kanssa toteuttaa poikkeuksellisesti 3 Yhdysvaltain dollarin määräistä maturiteetiltaan 3 kuukauden luotto-operaatiota.
Lokakuu	EKP:n neuvosto päätti 6.10.2011 toteuttaa 2 juoksuajaltaan noin 12 kuukauden operaatiota, toisen lokakuussa ja toisen joulukuussa. Kiinteän koron ja täyden jaon politiikkaa päätettiin jatkaa säännöllisissä perusrahoitusoperaatioissa ja 3 kuukauden operaatioissa sekä pitoajanjakson mittaisissa operaatioissa 10.7.2012 saakka. Lisäksi päätettiin aloittaa toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma. Siinä ostetaan 40 mrd. euroa ensi- ja jälkimarkkinoilla marraskuusta 2011 lokakuuhun 2012.

<p>Marraskuu</p>	<p>EKP:n neuvosto päätti 3.11.2011 laskea rahapolitiikkakorkoja 0,25 prosenttiyksikköä 9.11.2011 alkaen: perusrahoitusoperaatioiden korko 1,25 prosenttiin, maksuvalmiusluoton korko 2 prosenttiin ja talletuskorko 0,5 prosenttiin.</p> <p>Lisäksi päätettiin 30.11.2011 ottaa käyttöön yhdessä muiden keskeisten keskuspankkien kanssa tilapäinen valuutanvaihtojärjestelyjen verkosto 1.2.2013 saakka mukana olevien keskuspankkien kesken. Verkoston avulla voidaan tarvittaessa jakaa muita kuin Yhdysvaltain dollarin määräisiä luottoja. Sovittiin myös Yhdysvaltain dollarin määräisen vaihtojärjestelyn koron laskemisesta. EKP:n neuvosto päätti toteuttaa voimassa olevia dollarimääräisiä operaatioita säännöllisesti.</p>
<p>Joulukuu</p>	<p>EKP:n neuvosto päätti 8.12.2011 laskea rahapolitiikkakorkoja 0,25 prosenttiyksikköä 14.12.2011 alkaen: perusrahoitusoperaatioiden korko 1 prosenttiin, maksuvalmiusluoton korko 1,75 prosenttiin ja talletuskorko 0,25 prosenttiin.</p> <p>Lisäksi päätettiin järjestää 2 maturiteetiltaan noin 36 kuukauden pitempiä luotto-operaatioita, toinen joulukuussa 2011 ja toinen helmikuussa 2012. Luotot on poikkeuksellisesti mahdollista maksaa ensimmäisen vuoden jälkeen takaisin. Lokakuussa haettu 12 kuukauden luotto oli niin ikään mahdollista maksaa täysimääräisesti takaisin ja siirtyä uuteen 36 kuukauden operaatioon.</p> <p>Pitoajanjakson viimeisenä päivänä toteutetuista hienosäätöoperaatioista luovuttiin.</p> <p>Vähimmäisvarantovelvoitetta pienennettiin 2 prosentista 1 prosenttiin 18.1.2012 alkaen.</p>

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2011

Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimenpiteet	
Tammikuu	EKP:n neuvosto hyväksyi rahoitusvakauskomitean (Financial Stability Committee, FSC) mandaatin. Tämän eurojärjestelmän ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän uuden komitean tehtävänä on auttaa EKP:n neuvostoa rahoitusvakauteen liittyvien tehtävien hoidossa. Näistä tehtävistä vastasi aikaisemmin pankkivalvontakomitea, kunnes se lakkautettiin Euroopan järjestelmäriskikomitean (European Systemic Risk Board, ESRB) perustamisen yhteydessä.
Maaliskuu	EKP:n neuvosto päätti, että eurojärjestelmän luotto-operaatioissa vakuudeksi hyväksyttävien omaisuuserien luottoluokituksen alarajaa ei toistaiseksi sovelleta Irlannin valtion liikkeeseen laskemiin tai takaamiin jälkimarkkinakelpoisiin velkainstrumentteihin liikkeeseenlaskuajankohdasta riippumatta.
Huhtikuu	EKP:n neuvosto päätti laajentaa lainakohtaisen tietovaatimuksen eurojärjestelmän vakuuskäytännössä omaisuusvakuudellisista arvopapereista (asset-backed securities, ABS) myös liikekiinteistövuokudellisiin arvopapereihin (commercial mortgage-backed securities, CMBS) ja PK-yritysten liiketoimiin.
Toukokuu	EKP:n neuvosto antoi 5.5. myönteisen arvion Portugalin hallituksen aiemmin samana päivänä hyväksymästä talouden sopeutusohjelmasta.
Kesäkuu	EKP:n neuvosto hyväksyi oikeudelliset asiakirjat, jotka mahdollistavat Romanian keskuspankin liittymisen TARGET2-järjestelmään heinäkuun 2011 alussa.
Heinäkuu	EKP:n neuvosto päätti, että eurojärjestelmän luotto-operaatioissa vakuudeksi hyväksyttävien omaisuuserien luottoluokituksen alarajaa ei toistaiseksi sovelleta Portugalin valtion liikkeeseen laskemiin tai takaamiin jälkimarkkinakelpoisiin velkainstrumentteihin liikkeeseenlaskuajankohdasta riippumatta.
Elokuu	EKP:n neuvosto julkaisi lausunnon tekijöistä, joita se pitää euroalueen rahoitusvakauden kannalta ratkaisevan tärkeinä. Lausunnossa kannustetaan valtion- ja hallitusten päämiehiä pitämään tiukasti kiinni huippukokouksessa 21.7.2011 sovitusta finanssipoliittisista tavoitteista. Lisäksi kannustetaan tehtyjen päätösten pikaiseen toteuttamiseen ja halutaan varmistaa, että hallitukset ovat valmiita aktivoimaan Euroopan rahoitusvakausvälineen (European Financial Stability Facility, EFSF) jälkimarkkinoilla heti, kun se on toimintavalmis. Neuvosto kertoo myös, että EKP alkaa aktiivisesti toteuttaa arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (Securities Markets Programme, SMP).
Marraskuu	EKP:n neuvosto päätti, että TARGET2-Securities-järjestelmälustan (T2S) käyttöönotto siirtyy syyskuusta 2014 kesäkuuhun 2015. EKP:n neuvosto hyväksyi julkistettavaksi EURO 1 -järjestelmän yleisvalvonta-arvion, jonka päätelmät se oli hyväksynyt elokuussa. EURO 1 -järjestelmä on yksityinen EU:ssa toimivien pankkien välinen, maiden rajat ylittävien ja kotimaisten euromääräisten maksujen järjestelmä.
Joulukuu	EKP:n neuvosto päätti, että käytettävissä olevien vakuuksien määrää kasvatetaan löyhentämällä omaisuusvakuudellisten arvopapereiden (asset-backed securities, ABS) vakuuskriteereitä ja sallimalla kansallisten keskuspankkien hyväksyä omalla riskillään erityisiä pankkilainoja. Samalla pienennettiin rahoituslaitosten vähimmäisvarantovaadetta prosenttiyksiköllä 1 prosenttiin.
Euroopan unionin sääntelyhankkeet ja niiden täytäntöönpano Suomessa	
Tammikuu	Euroopan komission järjestämä julkinen kuuleminen luottoluokituslaitoksiin liittyvän sääntelyn tiukentamisesta päättyi. Euroopan komission järjestämä julkinen kuuleminen sijoitusrahastoihin liittyvästä sääntelystä päättyi.
Helmikuu	Euroopan komission järjestämä julkinen kuuleminen rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (Markets in Financial Instruments Directive, MiFID) uudelleentarkastelusta päättyi.

Maaliskuu	<p>Euroopan komission julkinen kuuleminen EU-alueen yhtenäisestä kriisienratkaisujärjestelmästä päättyi. Ehdotuksen tavoite on varmistaa, että viranomaiset voivat puuttua ongelmapankin toimintaan ennen kriisin kärjistymistä, ja mahdollistaa ongelmapankin hallittu uudelleenjärjestely.</p> <p>Euroopan komission julkinen kuuleminen arvopaperikeskusten ja selvitystoiminnan sääntelystä päättyi.</p> <p>Euroopan komission julkinen kuuleminen vastapuoliriskin huomioon ottamisesta vakavaraisuusvaatimuksissa päättyi.</p> <p>Finanssivalvonnan Omat varat ja niiden vähimmäismäärä -standardiin tehdyt muutokset tulivat voimaan. Muutokset perustuvat vakavaraisuusdirektiivin ensimmäiseen muutosdirektiiviin (ns. CRD 2 -paketti) ja koskevat ensisijaisiin omiin varoihin luettavia hybridi-instrumentteja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja.</p>
Huhtikuu	<p>Valtiovarainministeriön asettama kuntarahoitustyöryhmä luovutti loppuraportinsa. Työryhmä pitää tärkeänä, ettei Baselin pankkivalvontakomitean ns. Basel III -säännösten käyttöönotto EU:ssa rajoita Kuntarahoituksen toimintaa merkittävästi.</p>
Kesäkuu	<p>Suomi sai uuden hallituksen. Rahoitusmarkkinoiden kannalta hallitusohjelman tärkeimmät kohdat liittyvät rahoitusvakaussuorituksen järjestämiseen ja rahoitusvakaussuorituspoliittisten työkalujen käyttöön kansallisella tasolla, pääomamarkkinoiden kehittämiseen, arvopaperimarkkinoin uudistamiseen sekä pankki- ja rahoitusmarkkinaveron käyttöönottoon.</p> <p>Euroopan komissio antoi kuudelle jäsenmaalle huomautuksen puutteista vakavaraisuusdirektiivin toisen muutosdirektiivin (ns. CRD 3) kansallisen tason täytäntöönpanossa. Puutteet koskevat etenkin palkitsemiseen liittyviä rajoituksia.</p> <p>Seitsemän jäsenmaata ilmaisi kirjeessä Euroopan komissiolle huolensa siitä, että komissio on ehdottamassa Basel III -säännösten käyttöönotossa Euroopassa mahdollisimman pitkälle vietyä yhdenmuukaistusta eli ns. maksimiharmonisaatioperiaatteen käyttämistä.</p> <p>Muutokset Finanssivalvonnan Vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimus -standardiin tulivat voimaan.</p>
Heinäkuu	<p>Euroopan komissio julkisti vakavaraisuusdirektiivi- ja asetusehdotuksen (CRD 4/CRR), jonka pääsisältönä on Basel III -säännösten käyttöönotto EU:ssa. Ehdotus korvaa nykyiset vakavaraisuusdirektiivit. Asetuksen käyttö tarkoittaa kaikkien ns. pilarin 1 mukaisten vaatimusten määrittämistä sitovina suoraan EU:n lainsäädännössä ilman sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön (ns. maksimiharmonisaatio). Direktiivi sisältää liiketoiminnan aloittamista ja palvelujen tarjontaa koskevat vaatimukset sekä viranomaisvalvontaa (pilari 2) ja yhtiöiden luotettavaa hallintoa koskevat määräykset.</p> <p>Luottoluokituslaitosten valvontamandaatti siirtyi kokonaisuudessaan Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle (European Securities and Markets Authority, ESMA).</p> <p>Hallintotapoja (corporate governance) koskeva Euroopan komission julkinen kuuleminen päättyi.</p> <p>Eläkekassoja, eläkesäätiöitä, vakuutusyhtiöitä, vakuutusyhdistyksiä, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden edustustoja sekä lailla perustettuja eläkelaitoksia koskevat muutokset Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaan tulivat voimaan.</p>
Elokuu	<p>Maksulaitoslain muutokset tulivat voimaan. Maksulaitoslakia sovelletaan sähköisen rahan liikkeenlaskijoihin. Oikeus laskea liikkeeseen laissa määriteltyä sähköistä rahaa on pankkien lisäksi ainoastaan maksulaitoksella, jonka toimilupa oikeuttaa sähköisen rahan liikkeeseenlaskuun. Lainmuutoksella pannaan täytäntöön direktiivi sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta (ns. sähkörahadirektiivi).</p>

Syyskuu	<p>Hallitus lähetti eduskunnalle kirjelmän Euroopan komission ehdotuksesta uudeksi vakavaraisuusdirektiiviksi ja -asetukseksi (CRD 4/CRR). Suomi suhtautuu ehdotuksiin pääosin myönteisesti.</p> <p>Finanssivalvonnalle raportoitavien arvopaperinvälittäjien kaupparaportointivelvollisuus laajeni OTC-johdannaisiin, ja asiakkaan yksilöintitietojen raportointi muuttui pakolliseksi.</p>
Lokakuu	<p>Euroopan komissio esitti ehdotuksensa rahoitusvälineiden markkinoita koskevan direktiivin (MiFID) tarkistamisesta. Direktiiviehdotus sisältää toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa PK-yritysten pääsyä pääomamarkkinoille, rajoittaa huippunopean kaupankäynnin synnyttämiä häiriöitä, lisätä eri EU-maiden kaupankäynnin vertailtavuutta sekä antaa valvontaviranomaisille valtuudet jäädyttää kaupankäynti rahoitusvakauden ollessa uhattuna.</p> <p>Komissio esitti sisäpiirikauppoihin ja markkinoiden väärinkäyttöön liittyvän asetusehdotuksen. Asetuksen myötä olemassa olevien sääntöjen soveltamisala laajenee OTC-markkinoille ja viranomaisien seuraamus- ja tutkintavaltuudet tiukkenevat ja yhdenmukaistuvat.</p> <p>Euroopan unionin neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan komissio antoivat tukensa lyhyeksi-myyntiin ja luottoriskinvaihtosopimuksiin (CDS) liittyvälle sääntelylle. Sääntely lisää läpinäkyvyyttä, antaa viranomaiselle valtuudet tilapäisesti rajoittaa lyhyeksi-myyntiä ja CDS-kaupankäyntiä kriisitilanteessa.</p> <p>Euroopan komissio esitti direktiiviehdotuksen EU:n finanssisektorin rahoitusmarkkinaverosta. Ehdotuksen avulla komissio haluaa estää rahoituslaitoksia ottamasta liiallisia riskejä ja pyrkii rajoittamaan haitallista kaupankäyntiä ja varmistamaan, että finanssiala maksaa saaduista eduista. Lisäksi halutaan muuttaa finanssialan verotusta tasapuolisemmaksi verrattuna muihin toimialoihin ja kerätä varoja budjettiin.</p> <p>Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) julkisti luotettavaa hallintoa koskevat ohjeet, joiden tarkoituksena on tukea valvontakäytäntöjen yhtenäistämistä. Finanssivalvonnan voimassa oleva rahoitussektorin sääntely vastaa pääosin näitä ohjeita.</p>
Marraskuu	<p>Hallitus esitti, että tarvittavat muutokset sijoitusrahastolakiin tehdään uuden sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Esityksen mukaan rahastoyhtiö saisi perustaa sijoitusrahaston kotimaansa ulkopuolelle muuhun Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon. Uudet säännökset koskevat myös sijoitusrahastojen kansallisia ja rajat ylittäviä sulautumisia.</p> <p>Euroopan komissio esitti direktiivi- ja asetusehdotuksen luottoluokituslaitoksiin liittyvän sääntelyn kiristämiseksi. Ehdotuksella on neljä päätavoitetta: 1) vähentää rahoituslaitosten riippuvuutta luottoluokituslaitoksista, 2) kohentaa jäsenvaltioiden velkakirjojen luottoluokitusten laatua, 3) lisätä kilpailua ja riippumattomuutta sekä 4) kasvattaa luottoluokituslaitosten vastuuvollisuutta.</p> <p>Hallitus ilmoitti eduskunnalle lähettämässään kirjelmässä kannattavansa Euroopan komission EU-tason rahoitusmarkkinaveroa koskevaa direktiiviehdotusta. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus kuitenkin kannustaa rahoitusmarkkinaveron käyttöönottoa myös EU:n ulkopuolella.</p> <p>Finanssivalvonta selvitti kesällä 2011 kuuden yhtiön laatimien sijoitussuosituksen asianmukaista esittämistapaa sekä suositusten laatijoiden etuja ja eturistiriitoja koskevien tietojen julkistamista. Selvityksen perusteella sijoitussuosituksia koskevan standardin (5.5) vaatimuksia noudatettiin yleisesti ottaen hyvin. Tulokset julkistettiin marraskuussa.</p>
Joulukuu	<p>Finanssivalvonnan Omat varat ja niiden vähimmäismäärä -standardin muutokset tulivat voimaan. Muutokset perustuvat vakavaraisuusdirektiivin toisen muutosdirektiiviin (ns. CRD 3 -paketti) ja koskevat käypään arvoon arvostettuihin eriin tehtäviä arvonoi-kaisuja.</p> <p>Arvopaperistamisen vakavaraisuusvaatimukseen liittyvät osat vakavaraisuusdirektiivin toisesta muutosdirektiivistä (ns. CRD 3 -paketti) sekä siihen liittyvät Finanssivalvonnan määräykset tulivat voimaan.</p>

	<p>Päivitetty versio Finanssivalvonnan Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus -standardista tuli voimaan. Finanssivalvonta antoi uudet sijoitusrahastotoiminnan järjestämistä ja menettelytapoja koskevat määräykset ja ohjeet. Ne tulivat voimaan 1.1.2012.</p>
Muut asiat	
Tammikuu	<p>Viro otti euron käyttöön 1.1.2011, ja samalla Viron keskuspankista tuli eurojärjestelmän seitsemästoista jäsen.</p> <p>Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) aloitti toimintansa vuoden alussa ja piti ensimmäisen kokouksensa 20.1.</p> <p>Euroopan komissio laski liikkeeseen Euroopan rahoituksenvakautusmekanismin (European Financial Stabilisation Mechanism, EFSM) kautta 5 mrd. euron joukkolainan rahoittaakseen Irlannin tukipakettia.</p>
Helmikuu	<p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Ateenassa laatiakseen neljännevuosittaisen arvioinnin Kreikan hallituksen talousohjelmasta.</p> <p>Arvopaperimarkkinalain kokonaisuudistusta Suomessa pohtinut työryhmä jätti mietintönsä. Kokonaisuudistuksen tärkeä tavoite on erillisistä osioista koostuvan lainsäädännön ymmärrettävyyden parantaminen. Työryhmä ehdottaa myös säännöksiä, joiden pohjalta voidaan laajentaa moniportaisen hallintarakenteen ja hallintarekisteröinnin käyttöä Suomessa. Viranomaisten tiedonsaantioikeus moniportaisessa hallintarakenteessa on kuitenkin turvattava.</p>
Maaliskuu	<p>Euroalueen valtion- tai hallitusten päämiehet päättivät parantaa Euroopan rahoitusvakaussäilyneen (European Financial Stability Facility, EFSF) lainanantokykyä ja muuttaa Kreikan lainaehjoja niin, että ne vastaavat rahoitusvakaussäilyneen kautta myönnettyjen lainojen hinnoittelua.</p> <p>Eurooppa-neuvoston vakaussäilyneen päätösten mukaan päätettiin perustaa pysyvä Euroopan vakaussäilyneen mekanismi (European Stability Mechanism, ESM). Sen on määrä korvata nykyiset väliaikaiset järjestelyt (eli Euroopan rahoitusvakaussäilyneen, EFSF, ja Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi, EFSM) heinäkuun alusta vuonna 2013. Lisäksi sovittiin, että päätös Euroopan rahoitusvakaussäilyneen lainakapasiteetin suurentamisesta 250 mrd. eurosta 440 mrd. euroon tehdään kesäkuussa.</p> <p>EU:n laajuista pankkien stressitestiä koordinoiva Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) julkisti yleiskuvauksen testistä ja käytettävästä stressiskenaariosta.</p>
Huhtikuu	<p>Portugali esitti virallisen rahoitustukipyynnön 7.4.</p> <p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Dublinissa laatiakseen neljännevuosittaisen arvioinnin Irlannin hallituksen talousohjelmasta.</p>
Toukokuu	<p>Portugalin viranomaiset julkistivat ohjelman, joka koostuu kolmesta pääkohdasta: 1) julkisen talouden sopeutus sen kestävyuden varmistamiseksi, 2) kasvua ja kilpailukykyä tehostavat uudistukset ja 3) toimet rahoitussektorin sopeuttamiseksi.</p> <p>EU-maiden ministerit hyväksyivät 78 mrd. euron suuruisen, lainamuotoisen tukipaketin antamisen Portugalille. Tukipaketin rahoitustarpeet jaetaan tasan Euroopan rahoituksenvakautusmekanismin (EFSM), Euroopan rahoitusvakaussäilyneen (EFSF) ja IMF:n kesken.</p> <p>Eduskunnan suuri valiokunta ilmoitti, että mikäli jokin euromaa pyytää Euroopan rahoitusvakaussäilyneeltä lainamuotoista tukea vielä Portugalin jälkeen, Suomi on valmis harkitsemaan tätä vain sillä ehdolla, että saa takausosuudelleen vakuudet tukea pyytävältä maalta.</p>

Kesäkuu	<p>Eduskunta hyväksyi Suomen valtiontakauksen Portugalin lainoituksen edellyttämälle Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle.</p> <p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Ateenassa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Kreikan hallituksen talousohjelmasta.</p>
Heinäkuu	<p>Euroopan päämiehet päättivät 21.7. huippukokouksessa, että Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle annettavien takausten kokonaismäärää korotetaan 440 mrd. eurosta 780 mrd. euroon. Päätettiin myös lisätä rahoitusvakausvälineen toiminnan tehokkuutta ja joustavuutta. Euroopan rahoitusvakausväline voi antaa euroalueeseen kuuluville valtiolle ennakkollista tukea, se voi antaa euroalueeseen kuuluvalla valtiolle lainaa maan rahoituslaitosten pääomittamista varten ja poikkeuksellisesti myös hankkia euroalueeseen kuuluvan valtion joukkovelkakirjoja jälkimarkkinoilta. Tarvittavat muutokset sisällytetään euromaiden ja Euroopan rahoitusvakausvälineen väliseen puitesopimukseen. Huippukokouksessa sovittiin myös Kreikan toisesta, 109 mrd. euron suuruisesta apupaketista, jonka rahoittajia ovat Euroopan rahoitusvakausväline ja IMF sekä yksityinen sektori. Euroopan rahoitusvakausvälineen lainojen minimimaturiteetti pidennettiin 7,5 vuodesta 15 vuoteen ja korko laskettiin nykyisestä 4,8–5,5 prosentista noin 3,5 prosenttiin. Yksityiselle sektorille tarjottiin mahdollisuus osallistua taakanjakoon toimenpiteillä, jotka alentaisivat vaihdettavan velan nimellisarvoa 21 %.</p> <p>Euroopan pankkiviranomainen (EBA) ja kansalliset valvontaviranomaiset julkistivat 15.7. eurooppalaisten pankkien stressitestien tulokset. Testiin osallistuneista 90 pankista 8 pankkia jäi stressiskenaariossa alle 5 prosentin pääomakynnyksen. Näiden pankkien oli esitettävä suunnitelma korjaavista toimista viimeistään lokakuussa 2011. Testeihin osallistuneilla OP-Pohjola-ryhmällä, Nordea-konsernilla ja Danske Bank -konsernilla oli riittävästi pääomia.</p> <p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Dublinissa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Irlannin hallituksen talousohjelmasta.</p>
Elokuu	<p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Lissabonissa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Portugalin hallituksen talousohjelmasta.</p>
Syyskuu	<p>Eduskunta hyväksyi euromaiden ja Euroopan rahoitusvakausvälineen puitesopimuksen muutoksen. Seuraavana päivänä hallitus antoi hyväksyntänsä sopimukselle.</p>
Lokakuu	<p>Euroryhmässä sovittiin Kreikan lainaohjelmaan liittyvän vakuusjärjestelyn periaatteista ja ehdoista. Vakuudet ovat AAA-luottoluokituksen saaneita arvopapereita. Vakuuksia saava valtio 1) luopuu mahdollisesta Euroopan rahoitusvakausvälineen voitto-osuudestaan, 2) saa vakuuden paljon takauksen laukeamista myöhemmin ja 3) maksaa Euroopan vakaustekniikan pääoman yhdellä kertaa.</p> <p>Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen Euroopan rahoitusvakausvälineeseen liittyvien takausvastuiden korottamisesta vajaasta 8 mrd. eurosta noin 14 mrd. euroon.</p> <p>EU:n huippukokouksessa 26.10. tehtiin päätöksiä euroalueen valtioiden velkakriisin hoitamiseksi: Kreikalle laaditaan uusi 100 mrd. euron suuruinen, vuoteen 2014 ulottuva EU-IMF-ohjelma, Kreikan velkasuhdetta pienennetään 120 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2020 mennessä leikkaamalla yksityisen sektorin hallussa olevien Kreikan valtion liikkeeseen laskemien velkakirjojen nimellisarvo 50 prosenttiin, kasvatetaan Euroopan rahoitusvakausvälineen kapasiteettia, pankkien taseiden ensisijaisia pääomia vahvistetaan 9 prosenttiin kesäkuuhun 2012 mennessä sekä parannetaan talous- ja budjettipolitiikan koordinoitua ja tehostetaan sovittujen toimien toteuttamisen seuranta.</p> <p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Dublinissa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Irlannin hallituksen talousohjelmasta.</p>

	<p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Ateenassa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Kreikan hallituksen talousohjelmasta.</p> <p>Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) julkisti ensimmäisen suosituksen. Suositus on osoitettu EU:n jäsenmaille, kansallisille valvontaviranomaisille ja Euroopan pankkiviranomaiselle (European Banking Authority, EBA), ja sen tavoitteena on varmistaa, etteivät valuuttaluotonantoon liittyvät riskit kasva uhkaamaan rahoitusjärjestelmän vakautta.</p> <p>Suomessa hallitus esitti, että arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelu jatkuu kahdessa erillisessä hankkeessa. Ensimmäinen vaihe sisältää ehdotukset uudeksi arvopaperimarkkinalaiksi ja sijoituspalvelulaiksi, laiksi rahoitusvälineiden kaupankäynnistä, laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta, ehdotuksen Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamiseksi sekä ehdotuksen uudeksi laiksi arvopaperitileistä. Toisessa vaiheessa arvioidaan mahdollisuuksia kehittää arvopaperien moniportaista hallintaa. Ehdotukset on määrä saada valmiiksi toukokuun 2012 loppuun mennessä.</p> <p>Hallitus päätti väliaikaisesta (15.10.2011–31.12.2014) asetusmuutoksesta, jolla lainansaajan maksettavaksi jäävä omavastuukorko laskee 3,4 prosentista 1,7 prosenttiin niissä korkotukilainoissa, joita myönnetään uusien, muille kuin erityisryhmille tarkoitettujen vuokra-asuntojen rakentamiseen. Asetusmuutos perustuu hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen.</p>
Marraskuu	<p>Euroopan komissio esitti asetusehdotukset, joilla vahvistetaan vakaus- ja kasvusopimusta. Tulevaisuudessa jäsenvaltioiden keskipitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista seurataan entistä tehokkaammin, velkaantuneiden jäsenmaiden tulee leikata velkasuhdettaan vuosittain, julkisen talouden valvonnan toimeenpano tehostuu uusien sanktiomenettelyjen myötä ja uusi ehkäisy- ja korjausmenettely antaa Euroopan unionin neuvostolle mahdollisuuden puuttua kokonaistaloudellisiin tasapainottomuuksiin ja kilpailukyyn poikkeamiin.</p> <p>Euroopan komissio esitti ehdotuksensa vakausvelkakirjojen, ns. vakaus- tai eurobondien, käyttöön otosta euroalueen maissa. Suomen hallitus ilmoitti, ettei Suomi hyväksy taloudellista yhteisvastuuta sisältäviä vakausvelkakirjoja.</p> <p>Euroopan komission, EKP:n ja IMF:n edustajaryhmät vierailivat Lissabonissa laatiakseen neljännesvuosittaisen arvioinnin Portugalin hallituksen talousohjelmasta.</p> <p>Hallitus esitti ehdotuksen, jonka mukaan vientiyritysten mahdollisuuksia järjestää luottomuotoista vientirahoitusta parannetaan. Uuden mallin mukaan Suomen Vientiluoton luotolla rahoitetaan suomalaisen tai ulkomaisen pankin järjestämää pitkäaikaista OECD-ehtoista vientiluottoa. Järjestelyyn liittyy Finnveran vientitakuu.</p> <p>Valtiovarainministeriö päätti, että Pohjola Pankista tulee valtion maksuliikennepalvelujen uusi päävälittäjäpankki sopimuskaudeksi 1.12.2012–30.11.2019. Nordea Pankki Suomi ja Sampo Pankki toimivat vastaisuudessa maksuliikennepalvelujen sivuvälittäjinä. Nykyisin maksuliikenteen päävälittäjäpankkina toimii Nordea Pankki Suomi.</p> <p>Finanssivalvonta teki esityksen, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi siirtyvän toimintapääoman määräksi 1.1.2012 alkaen 18,4 % vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvelasta. Aiemmin käytetty prosentti oli 23,3.</p>

Joulukuu

Euroalueen maiden päämiehet sopivat Eurooppa-neuvoston yhteydessä (8.–9.12.) toimista EU:n talouskurin lisäämiseksi. Taloussääntöjen joukkoon lisätään vuotuisen alijäämäkaton rinnalle julkisen talouden pidemmän ajan kestävyys turvaaminen ja entistä automaattisempi sanktioiden määrääminen. Sääntöjä tiukennetaan hallitusten välisellä sopimuksella. Päämiehet sopivat myös Euroopan pysyvän vakausmekanismin (ESM) käyttöönoton aikaistamisesta, niin että se tulee voimaan jo heinäkuussa 2012.

Euroopan pankkiviranomaisen ja kansallisten valvojien pankeilta edellyttämät laskelmat osoittivat, että 31 suuren eurooppalaisen pankin tulee vahvistaa omia varojaan päästäkseen 9 prosentin tavoitteeseen. Yhteenlaskettu pääomavaje oli noin 115 mrd. euroa.

Euroopan komissio antoi tiedonannon pankkien valtiontukien soveltamisesta tammikuusta 2012 alkaen. Väliaikaisiksi tarkoitettuja tukiohjelmiä voidaan jatkaa puoli vuotta tai uusia ohjelmia voidaan myöntää kyseisen puolen vuoden aikana. Tukiohjelmiä voidaan tarvittaessa uudistaa tai jatkaa komission suostumuksella vuoden 2012 puolivälissä.

Euroopan komissio esitteli uuden strategian, jonka avulla on tarkoitus parantaa PK-yritysten rahoituksen hankintaa. Strategiaan sisältyy toimintasuunnitelma, jossa lisätään EU:n talousarviosta myönnettävää ja Euroopan investointipankin (European Investment Bank, EIB) antamaa tukea. Lisäksi siihen sisältyy ehdotus uudesta asetuksesta, jossa vahvistetaan yhtenäiset säännöt riskipääomarahoituksen (venture capital) markkinoinnille.

Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoitti, että pienten ja keskisuurten yritysten erityisrahoitusyhtiö Finnveralta saama suhdannerahoitus jatkuu vuoden verran. Lisäksi järjestelmää muutetaan niin, että myönnettävien lainojen ja takausten enimmäisaikaa voidaan jatkaa kymmeneen vuoteen kuuden vuoden enimmäisajan sijaan.

Suomen Pankin vuonna 2011 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja

<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Euroopan komissio	Yhtenäinen kriisienratkaisujärjestelmä EU-alueelle (technical details of a possible European crisis management framework)	3.3.
Euroclear Finland	Muutokset Euroclear Finland -yhtiön toimitusjohtajan päätökseen ”Rekisteri- ja selvitysaikataulut”	30.11.
Finanssivalvonta	Palkitsemista koskevan kannanoton päivitys	7.2.
	Maksupalvelun tarjoamista koskeva uusi standardi (6.1) ja siihen liittyvä raportointistandardi (Ra 6.1)	23.3.
	Määräys- ja ohjekokoelman muuttaminen (sijoitusten luokittelu, luotto- luokitusten käyttö sijoitusten luokittelussa, kateasiakirjojen säilyttäminen ja kaksi yksittäistä katesääntöä)	6.5.
	Vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimuksesta annetun standardin (4.3k) muuttaminen	6.5.
	Yhteissijoitusyrityksiä koskevan ns. UCITS IV -direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien määräysten ja ohjeiden valmistelu	15.5.
	Rahamarkkinarahastojen markkinointi sekä Finanssivalvonnan kannanotto muiden kuin UCITS-rahastojen ja yhteissijoitusyritysten osuuskien markkinoinnista Suomessa	20.5.
	Määräys- ja ohjekokoelman muuttaminen (asuntolainojen ennenaikainen takaisinmaksu)	17.6.
	Määräys- ja ohjeluonnos (tilintarkastus)	10.11.
	Finanssipalvelujen tarjoamisessa noudatettavat menettelytavat	15.11.
	Määräys- ja ohjeluonnos (operatiivisen riskin hallinta)	18.11.
Pitkäaikaissäästämissopimusten sekä vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittaminen	23.11.	
Määräys- ja ohjeluonnos (toiminnan ulkoistaminen)	5.12.	
Oikeusministeriö	Osakeyhtiölain uudistaminen pääomadirektiivin (77/91/ETY) ja yritysjärjestelydirektiivin (90/434/ETY) muutosdirektiivin (2005/19/EY) saattamiseksi voimaan	4.4.

Valtiovarainministeriö	SIX X-clear AG:n uudistettu lupahakemus	6.4.
	Hallituksen esitys laiksi maksulaitoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (sähkörahadiirektiivin täytäntöönpano)	20.4.
	Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus -työryhmän muistio	4.5.
	Ehdotus laiksi sijoitusrahastolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (sijoitusrahastodirektiivin täytäntöönpano)	10.5
	Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	8.7.
	Sijoittajien korvausrahastoon vuonna 2011 kerättävien kannatusmaksujen yhteismäärän vahvistaminen	12.9.
	Sääntöjen muuttamista koskeva Euroclear Finland -yhtiön hakemus	14.9.
	Valtioneuvoston kirjelmä (U37/2011vp) Euroopan komission ehdotuksesta luottolaitosdirektiiviksi ja -asetukseksi	26.10.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2011

Aikakausjulkaisut	
<i>Euro & talous</i>	Ilmestyi viisi kertaa.
<i>Bank of Finland Bulletin</i>	Ilmestyi viisi kertaa.
<i>Tutkimustiedote</i>	Ilmestyi verkkojulkaisuna neljä kertaa vuodessa (suomeksi ja englanniksi).
Vuosikertomus	Suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
Tutkimusjulkaisut	
<i>Keskustelualoitteet</i>	Verkkojulkaisuna ilmestyi 24 makrotalous- ja rahoitusmarkkinatutkimusta (englanniksi).
Selvitykset ja raportit	<i>BoF Online</i> -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 8 selvitystä. <i>Rahoitusmarkkinaraportti</i> ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (suomeksi ja englanniksi). <i>Yritysten rahoituskysely</i> , ilmestyi tammikuussa (suomeksi).
<i>Yleistajuiset selvitykset</i>	<i>A:114 Tapio Korhonen</i> Säännöstelystä markkinoille. Suomen Pankin raha- ja valuuttapolitiikan sääntelyjärjestelmä säännöstelyn ja liberalisoinnin kaudella 1970–1980-luvulla. <i>A:115 Tapio Korhonen</i> Talouskriisistä rahaliittoon. Suomen Pankin raha- ja valuuttapolitiikan ohjausjärjestelmä 1990-luvun talous- ja pankkikriisissä ja rahaliittoa valmisteltaessa.
Tilastojulkaisut	<i>Rahoitusmarkkinat</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Suomen maksutase</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Suomen maksutase, vuosikatsaus</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna syyskuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Suomen joukkovelkakirjalainat</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna toukokuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Raha- ja pankkitilastot</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Rahoitustilastot, vuosikatsaus</i> , ilmestyi verkkojulkaisuna helmikuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). <i>Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti</i> , ilmestyi kuukausittain (englanniksi).

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut

Tutkimusjulkaisut

BOFIT Discussion Papers -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 36 tutkimusta (englanniksi).

BOFIT Online -sarjassa ilmestyi 8 verkkojulkaisua (suomeksi tai englanniksi).

Seurantajulkaisut

BOFIT Viikkokatsaus, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (suomeksi).

BOFIT Weekly, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (englanniksi).

BOFIT Venäjä-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (suomeksi).

BOFIT Forecast for Russia, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (englanniksi).

BOFIT Venäjä-tilastot, ilmestyi verkkojulkaisuna (suomeksi).

BOFIT Russia Statistics, ilmestyi verkkojulkaisuna (englanniksi).

BOFIT Kiina-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (suomeksi).

BOFIT Forecast for China, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (englanniksi).

BOFIT Kiina-tilastot, ilmestyi verkkojulkaisuna (suomeksi).

BOFIT China Statistics, ilmestyi verkkojulkaisuna (englanniksi).

Julkaisujen tilaukset

Suomen Pankin julkaisuluettelo löytyy verkkopalvelusta osoitteessa www.suomenpankki.fi > Julkaisut.

Verkkosivuilla on maksuton palvelu, josta pankin julkaisuja voi tilata. Tilaaaja saa sähköpostiinsa tiedon tilaamastaan julkaisusta heti sen ilmestyttyä.

Verkkojulkaisuja voi tilata osoitteessa www.suomenpankki.fi > Julkaisut > Sähköisten julkaisujen tilaaminen.

Euro & talous ja Bank of Finland Bulletin sekä Suomen Pankin ja EKP:n vuosikertomukset ilmestyvät myös painettuina. Niitä voi tilata osoitteesta <http://www.suomenpankki.fi> > Julkaisut > Painettujen julkaisujen tilaaminen. Samasta osoitteesta voi tilata aiemmin ilmestyneitä painettuja julkaisuja.

Liitetaulukot

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä

. loogisesti mahdoton

.. tietoa ei ole saatu

– nolla

– sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.
Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

Vastaavaa	I	II	III
1 Kulta ja kultasaamiset	1 664	1 664	1 664
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	5 885	5 392	5 867
2.1 Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	1 837	1 829	1 936
2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	4 048	3 564	3 932
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	695	588	627
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 587	1 871	1 681
4.1 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	1 587	1 871	1 681
4.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	–	–	–
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	50	50	50
5.1 Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	50	50	50
5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
5.5 Maksuvalmiusluotot	–	–	–
5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	101	51	0
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	11 587	11 625	11 362
7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	2 254	2 284	2 243
7.2 Muut euromääräiset arvopaperit	9 333	9 341	9 341
8 Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	–	–	–
9 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	11 002	7 907	10 268
9.1 Osuus EKP:n pääomasta	99	99	99
9.2 Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	722	722	722
9.3 EKP:n sijoitustodistusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset	–	–	–
9.4 TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)	6 802	3 880	6 296
9.5 Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset (netto)	3 379	3 206	3 150
10 Muut saamiset	1 047	1 065	1 056
Yhteensä	33 618	30 214	32 575

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 588	1 588	1 588	1 645	1 645	1 902	1 902	1 902	1 918
5 362	5 396	5 687	5 539	5 500	5 861	5 911	5 825	5 886
1 870	1 846	1 846	1 822	1 822	1 921	1 921	1 868	1 967
3 492	3 550	3 841	3 718	3 677	3 940	3 989	3 957	3 919
522	462	564	465	395	496	452	480	628
2 166	1 786	2 458	2 312	2 249	2 371	2 345	1 934	1 946
2 166	1 786	2 458	2 312	2 249	2 371	2 345	1 934	1 946
-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	50	50	70	100	50	160	160	2 311
-	-	-	-	-	-	-	-	10
50	50	50	70	100	50	160	160	2 301
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	391	0	0	0	0	0	0	40
10 907	10 873	10 706	10 716	11 784	12 609	13 016	13 729	13 889
2 206	2 186	2 143	2 146	2 925	3 748	3 969	4 469	4 637
8 701	8 687	8 563	8 570	8 859	8 860	9 047	9 260	9 253
-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 825	10 421	9 945	10 077	24 850	47 499	37 228	39 479	70 348
99	99	99	99	99	99	99	99	120
722	722	722	722	722	722	722	722	722
-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 813	6 410	5 985	6 005	20 778	43 420	33 149	35 341	66 008
3 190	3 190	3 138	3 251	3 251	3 257	3 257	3 317	3 497
1 177	1 183	1 169	1 082	1 093	1 118	1 016	1 051	1 171
30 601	32 150	32 167	31 907	47 617	71 907	62 029	64 560	98 138

Taulukko 1.
(jatkoa)

<i>Vastattavaa</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>
1 Liikkeessä olevat setelit	13 709	13 568	13 546
2 Rabapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	8 981	6 103	8 542
2.1 Vähimmäisvarantotalletukset	5 743	1 997	3 350
2.2 Yötalletukset	1 058	1 327	1 992
2.3 Määräaikaistalletukset	2 181	2 779	3 200
2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
3 Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	–	–	124
4 Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	290	282	279
4.1 Julkisyhteisöt	–	–	–
4.2 Muut	290	282	279
5 Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	1 485	1 092	739
6 Valuuttamääräiset velat euroalueelle	0	0	0
7 Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	15	33	177
7.1 Talletukset ja muut velat	15	33	177
7.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat	–	–	–
8 Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	1 377	1 377	1 377
9 Eurojärjestelmän sisäiset velat	33	–	–
9.1 EKP:n sijoitustodistuksiin liittyvä velkajärjestely	–	–	–
9.2 TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät velat (netto)	–	–	–
9.3 Muut eurojärjestelmän sisäiset velat (netto)	33	–	–
10 Muut velat	955	1 019	1 050
11 Arvonmuutostili	2 274	2 274	2 274
12 Varaukset ja oma pääoma	4 499	4 467	4 467
12.1 Kantarahasto	841	841	841
12.2 Vararahasto	1 334	1 334	1 334
12.3 Eläkevaraukset	502	502	502
12.4 Muut varaukset	1 822	1 790	1 790
Yhteensä	33 618	30 214	32 575

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
13 754	13 807	13 917	14 106	14 060	14 133	14 189	14 339	14 649
7 188	8 713	8 067	7 993	23 645	47 033	36 989	39 527	71 697
4 403	4 543	4 867	5 338	4 805	1 030	939	2 690	1 657
335	320	2 000	1 655	12 402	27 331	19 581	22 170	52 540
2 450	3 850	1 200	1 000	6 438	18 671	16 469	14 667	17 500
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
128	103	105	117	105	103	102	101	836
-	-	-	-	-	-	-	-	-
128	103	105	117	105	103	102	101	836
778	753	1 261	777	859	800	913	710	782
0	0	0	0	0	0	0	0	0
229	220	234	250	253	229	228	210	153
229	220	234	250	253	229	228	210	153
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 328	1 328	1 328	1 316	1 316	1 376	1 376	1 376	1 412
-	-	-	-	-	-	-	-	76
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	76
284	315	345	395	424	537	537	602	432
1 835	1 835	1 835	1 877	1 877	2 618	2 618	2 618	2 806
5 077	5 077	5 077	5 077	5 077	5 077	5 077	5 077	5 294
841	841	841	841	841	841	841	841	841
1 421	1 421	1 421	1 421	1 421	1 421	1 421	1 421	1 421
526	526	526	526	526	526	526	526	544
2 289	2 289	2 289	2 289	2 289	2 289	2 289	2 289	2 488
30 601	32 150	32 167	31 907	47 617	71 907	62 029	64 560	98 138

Taulukko 2.
Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot

Kiinteäkorkoinen huutokauppa Perusrahoitusoperaation korko			Vaihtwakorkoinen huutokauppa Minimitarjouskorko		
Päätös	Voimaantulopäivä	%	Päätös	Voimaantulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
8.10.2008	15.10.2008	3,75	6.3.2003	7.3.2003	2,50
6.11.2008	12.11.2008	3,25	5.6.2003	6.6.2003	2,00
4.12.2008	10.12.2008	2,50	1.12.2005	6.12.2005	2,25
15.1.2009	21.1.2009	2,00	2.3.2006	8.3.2006	2,50
5.3.2009	11.3.2009	1,50	8.6.2006	15.6.2006	2,75
2.4.2009	8.4.2009	1,25	3.8.2006	9.8.2006	3,00
7.5.2009	13.5.2009	1,00	5.10.2006	11.10.2006	3,25
7.4.2011	13.4.2011	1,25	7.12.2006	13.12.2006	3,50
7.7.2011	13.7.2011	1,50	8.3.2007	14.3.2007	3,75
3.11.2011	9.11.2011	1,25	7.6.2007	13.6.2007	4,00
8.12.2011	14.12.2011	1,00	3.7.2008	9.7.2008	4,25

Talletuskorko			Maksuvalmiusluoton korko	
Päätös	Voimaantulopäivä	%		%
22.12.1998	1.1.1999	2,00		4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75		3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00		4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50		3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00		4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25		4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50		4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75		4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25		5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50		5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75		5,75
10.5.2001	11.5.2001	3,50		5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25		5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75		4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25		4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75		3,75
6.3.2003	7.3.2003	1,50		3,50
5.6.2003	6.6.2003	1,00		3,00
1.12.2005	6.12.2005	1,25		3,25
2.3.2006	8.3.2006	1,50		3,50
8.6.2006	15.6.2006	1,75		3,75
3.8.2006	9.8.2006	2,00		4,00
5.10.2006	11.10.2006	2,25		4,25
7.12.2006	13.12.2006	2,50		4,50
8.3.2007	14.3.2007	2,75		4,75
7.6.2007	13.6.2007	3,00		5,00
3.7.2008	9.7.2008	3,25		5,25
8.10.2008	8.10.2008	2,75		4,75
8.10.2008	9.10.2008	3,25		4,25
6.11.2008	12.11.2008	2,75		3,75
4.12.2008	10.12.2008	2,00		3,00
15.1.2009	21.1.2009	1,00		3,00
5.3.2009	11.3.2009	0,50		2,50
2.4.2009	8.4.2009	0,25		2,25
7.5.2009	13.5.2009	0,25		1,75
7.4.2011	13.4.2011	0,50		2,00
7.7.2011	13.7.2011	0,75		2,25
3.11.2011	9.11.2011	0,50		2,00
8.12.2011	14.12.2011	0,25		1,75

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 3.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta*		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2010						
Joulukuu	18 948,1	9 962,6	644,3	2 683,3	1 335,4	4 322,5
2011						
Tammikuu	19 024,1	9 840,2	651,6	2 780,6	1 395,8	4 356,0
Helmikuu	19 035,7	9 768,4	670,3	2 727,5	1 490,3	4 379,2
Maaliskuu	18 872,4	9 700,2	671,9	2 737,5	1 399,8	4 363,0
Huhtikuu	18 988,1	9 749,5	662,8	2 744,0	1 475,2	4 356,6
Toukokuu	19 175,7	9 787,9	677,0	2 764,2	1 538,4	4 408,3
Kesäkuu	19 039,4	9 730,8	643,5	2 777,9	1 491,7	4 395,4
Heinäkuu	19 046,3	9 695,1	635,0	2 777,7	1 502,7	4 435,8
Elokuu	19 095,3	9 688,3	645,8	2 782,6	1 557,4	4 421,3
Syyskuu	19 247,9	9 761,9	650,5	2 808,3	1 576,5	4 450,7
Lokakuu	19 126,2	9 718,9	657,4	2 788,5	1 562,7	4 398,7
Marraskuu	19 073,0	9 708,5	673,6	2 776,0	1 509,5	4 405,4
Joulukuu	18 970,1	9 790,9	687,7	2 781,2	1 303,5	4 406,8

*) Lokakuuhun 2011 asti velvoite oli 2 %.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta*		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2010						
Joulukuu	281 947	197 370	19 314	6 459	17 878	40 925
2011						
Tammikuu	285 862	186 531	19 373	6 503	33 071	40 384
Helmikuu	283 953	183 166	19 283	6 591	33 333	41 579
Maaliskuu	291 960	185 845	20 001	6 603	38 189	41 322
Huhtikuu	292 791	187 853	18 590	6 711	36 960	42 676
Toukokuu	298 864	189 194	19 028	6 812	37 528	46 303
Kesäkuu	305 069	193 573	19 484	6 912	38 639	46 462
Heinäkuu	302 235	195 650	19 505	6 493	32 153	48 433
Elokuu	319 406	207 260	20 252	6 828	34 952	50 114
Syyskuu	339 160	231 352	19 991	7 801	30 566	49 449
Lokakuu	330 583	221 875	20 030	7 965	30 539	50 174
Marraskuu	341 773	232 187	19 636	8 156	31 704	50 089
Joulukuu	360 549	251 193	20 164	9 296	28 502	51 395

*) Lokakuuhun 2011 asti velvoite oli 2 %.
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa

Varantojen pitoajan-jakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2010					
Joulukuu	211,8	212,5	0,7	0,5	1,00
2011					
Tammikuu	210,5	212,4	1,9	0,0	1,00
Helmikuu	212,3	213,6	1,3	0,0	1,00
Maaliskuu	211,6	212,9	1,3	0,0	1,00
Huhtikuu	209,3	210,5	1,1	0,0	1,00
Toukokuu	208,3	209,5	1,2	0,0	1,25
Kesäkuu	206,9	209,0	2,0	0,0	1,25
Heinäkuu	207,7	210,9	3,1	0,0	1,25
Elokuu	208,8	211,5	2,7	0,0	1,50
Syyskuu	207,0	209,5	2,5	0,0	1,50
Lokakuu	206,1	208,7	2,6	0,0	1,50
Marraskuu	206,2	208,9	2,8	0,0	1,50
Joulukuu	207,7	212,2	4,5	0,0	1,25
2012					
Tammikuu	207,0	212,3	5,3	0,0	1,00

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajan-jakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2010					
Joulukuu	3 917	3 931	14,3	0,0	1,0
2011					
Tammikuu	4 141	4 147	6,6	0,0	1,0
Helmikuu	4 302	4 308	6,7	0,0	1,0
Maaliskuu	4 086	4 094	7,4	0,0	1,0
Huhtikuu	4 017	4 027	10,3	0,0	1,3
Toukokuu	4 085	4 093	7,2	0,0	1,3
Kesäkuu	4 097	4 106	8,5	0,0	1,3
Heinäkuu	4 133	4 141	7,7	0,0	1,5
Elokuu	4 230	4 238	8,4	0,0	1,5
Syyskuu	4 272	4 280	8,2	0,0	1,5
Lokakuu	4 519	4 528	9,2	0,0	1,5
Marraskuu	4 996	5 004	8,5	0,0	1,3
Joulukuu	4 807	4 816	8,6	0,0	1,0
2012					
Tammikuu	2 488	2 505	16,9	0,0	1,0

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.
Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisten rahalaitosten erät ²		
	Kanta ³ , mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ⁴ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ⁴ , %
	1	2	3	4	5	6
2007	8 656,9	11,6	11,9	122,8	19,7	18,7
2008	9 404,7	7,7	7,1	129,2	5,0	5,7
2009	9 344,4	-0,4	-0,2	127,6	-1,7	-1,7
2010	9 540,2	1,7	1,8	137,2	4,8	4,0
2011	9 740,9	1,6	2,0	143,9	6,9	7,7
2011						
Tammikuu	9 526,8	1,7	1,8	135,5	3,7	3,6
Helmikuu	9 576,7	2,2	2,0	133,0	2,3	3,6
Maaliskuu	9 589,7	2,2	2,1	135,3	4,9	4,3
Huhtikuu	9 595,0	1,9	2,2	136,2	5,6	5,2
Toukokuu	9 658,5	2,3	2,1	137,8	5,2	5,6
Kesäkuu	9 665,4	2,0	2,1	139,0	6,1	5,0
Heinäkuu	9 681,5	2,0	2,2	138,1	3,8	6,0
Elokuu	9 800,4	2,7	2,5	142,1	8,0	7,7
Syyskuu	9 825,1	2,9	2,8	143,7	11,2	9,5
Lokakuu	9 782,5	2,6	2,5	143,2	9,3	9,9
Marraskuu	9 775,6	1,9	2,0	142,3	9,1	8,4
Joulukuu	9 740,9	1,6	2,0	143,9	6,9	7,7

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevia jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja.
² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.
³ Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot.
⁴ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 6.
Keskeiset markkinakorot

	Eonia- korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2007	3,87	4,080	4,194	4,277	4,351	4,406	4,449	4,18	4,29
2008	3,87	4,276	4,484	4,644	4,727	4,774	4,826	3,88	4,30
2009	0,71	0,888	1,057	1,218	1,429	1,529	1,610	2,70	3,74
2010	0,44	0,570	0,663	0,813	1,083	1,223	1,352	1,78	3,00
2011	0,87	1,178	1,260	1,393	1,638	1,826	2,009	2,08	3,00
2011									
Tammikuu	0,66	0,793	0,888	1,017	1,254	1,406	1,550	2,147	3,268
Helmikuu	0,71	0,894	0,968	1,087	1,352	1,537	1,714	2,377	3,411
Maaliskuu	0,66	0,903	1,028	1,176	1,483	1,717	1,924	2,733	3,450
Huhtikuu	1,01	1,133	1,195	1,325	1,625	1,866	2,089	2,888	3,565
Toukokuu	1,03	1,243	1,292	1,425	1,707	1,932	2,147	2,654	3,322
Kesäkuu	1,12	1,279	1,359	1,489	1,749	1,949	2,144	2,445	3,285
Heinäkuu	1,01	1,422	1,479	1,598	1,818	1,994	2,183	2,318	3,164
Elokuu	0,91	1,373	1,437	1,552	1,755	1,918	2,097	1,731	2,681
Syyskuu	1,01	1,347	1,416	1,536	1,736	1,896	2,067	1,446	2,353
Lokakuu	0,96	1,363	1,437	1,576	1,776	1,942	2,110	1,552	2,513
Marraskuu	0,79	1,227	1,334	1,485	1,706	1,879	2,044	1,502	2,542
Joulukuu	0,62	1,141	1,257	1,425	1,670	1,841	2,003	1,282	2,516

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 7.

Suomen nimellisiä kilpailukyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	Suppea indikaattori ¹	Suppea, euroalueen mailla täydennetty indikaattori ¹	Laaja indikaattori ¹	Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä ¹
Tammi-maaliskuu 1999 = 100				
	1	2	3	4
2007	108,0	104,0	104,8	113,2
2008	114,5	107,0	107,3	120,7
2009	115,8	107,6	108,8	120,6
2010	107,6	103,6	104,3	111,9
2011	106,7	103,0	104,0	111,2
2011				
Tammikuu	104,8	102,1	102,8	109,1
Helmikuu	105,6	102,5	103,2	110,1
Maaliskuu	107,4	103,3	104,1	112,3
Huhtikuu	109,6	104,3	105,2	114,8
Toukokuu	108,5	103,9	104,7	113,4
Kesäkuu	108,9	104,1	105,0	113,6
Heinäkuu	107,9	103,6	104,5	111,9
Elokuu	107,4	103,5	104,5	111,3
Syyskuu	105,9	102,7	103,8	110,1
Lokakuu	105,9	102,7	103,9	110,5
Marraskuu	105,2	102,4	103,5	109,7
Joulukuu	103,4	101,4	102,5	107,7

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 1999 alkaen, suppeassa, euromailla täydennetyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 37 maata.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 8.

Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	Euroalue	Suomi
	1	2
2007	2,1	1,6
2008	3,3	3,9
2009	0,3	1,6
2010	1,6	1,7
2011	2,7	3,3
2011		
Tammikuu	2,3	3,1
Helmikuu	2,4	3,5
Maaliskuu	2,7	3,5
Huhtikuu	2,8	3,4
Toukokuu	2,7	3,4
Kesäkuu	2,7	3,4
Heinäkuu	2,5	3,7
Elokuu	2,5	3,5
Syyskuu	3,0	3,5
Lokakuu	3,0	3,2
Marraskuu	3,0	3,2
Joulukuu	2,7	2,6

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 9.
Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	1	2	3	4	5	6
2007	1,2893	1,3705	1,4874	150,93	161,25	168,68
2008	1,2460	1,4708	1,5990	115,75	152,45	169,75
2009	1,2555	1,3948	1,5120	113,65	130,34	138,09
2010	1,1942	1,3257	1,4563	106,19	116,24	134,23
2011	1,2889	1,3920	1,4882	100,20	110,96	122,80
2011						
Tammikuu	1,2903	1,3360	1,3716	107,17	110,38	113,90
Helmikuu	1,3440	1,3649	1,3834	111,42	112,77	113,69
Maaliskuu	1,3773	1,3999	1,4211	110,42	114,40	117,61
Huhtikuu	1,4141	1,4442	1,4860	118,23	120,42	122,80
Toukokuu	1,4020	1,4349	1,4882	114,35	116,47	120,85
Kesäkuu	1,4088	1,4388	1,4652	113,63	115,75	117,55
Heinäkuu	1,3975	1,4264	1,4500	110,59	113,26	117,23
Elokuu	1,4143	1,4343	1,4487	108,29	110,43	113,24
Syyskuu	1,3430	1,3770	1,4285	102,32	105,75	110,08
Lokakuu	1,3181	1,3706	1,4160	101,08	105,06	109,22
Marraskuu	1,3229	1,3556	1,3809	102,59	105,02	107,78
Joulukuu	1,2889	1,3179	1,3511	100,20	102,55	105,25
	Englannin punta			Ruotsin kruunu		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	7	8	9	10	11	12
2007	0,65485	0,68434	0,7348	9,0190	9,2501	9,4754
2008	0,74130	0,79628	0,9786	9,2790	9,6152	11,2305
2009	0,84255	0,89094	0,9610	10,0778	10,6191	11,7135
2010	0,81040	0,85784	0,9114	8,9630	9,5373	10,2723
2011	0,83155	0,86788	0,9050	8,7090	9,0298	9,3127
2011						
Tammikuu	0,83155	0,84712	0,86325	8,8435	8,9122	8,9765
Helmikuu	0,83750	0,84635	0,85530	8,7255	8,7882	8,8800
Maaliskuu	0,84780	0,86653	0,88370	8,7090	8,8864	8,9922
Huhtikuu	0,87285	0,88291	0,89170	8,8885	8,9702	9,0822
Toukokuu	0,86685	0,87788	0,89990	8,8914	8,9571	9,0682
Kesäkuu	0,87530	0,88745	0,90255	8,8890	9,1125	9,2475
Heinäkuu	0,87315	0,88476	0,90500	9,0632	9,1340	9,2534
Elokuu	0,86905	0,87668	0,88565	9,0070	9,1655	9,2947
Syyskuu	0,86015	0,87172	0,88120	8,8945	9,1343	9,3127
Lokakuu	0,85650	0,87036	0,87935	9,0090	9,1138	9,1650
Marraskuu	0,85335	0,85740	0,86570	9,0272	9,1387	9,2597
Joulukuu	0,83230	0,84405	0,86020	8,9120	9,0184	9,1258

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 10.
Muita euron kursseja, keskiarvo

	<i>Tšekin koruna</i>	<i>Tanskan kruunu</i>	<i>Unkarin forintti</i>	<i>Liettuan liti</i>	<i>Latvian lati</i>	<i>Puolan zloty</i>	
	1	2	3	4	5	6	
2007	27,766	7,451	251,357	3,453	0,700	3,784	
2008	24,946	7,456	251,512	3,453	0,703	3,512	
2009	26,435	7,446	280,327	3,453	0,706	4,328	
2010	25,284	7,447	275,480	3,453	0,709	3,995	
2011	24,590	7,451	279,373	3,453	0,706	4,121	
2011							
<i>Tammikuu</i>	24,449	7,452	275,326	3,453	0,703	3,890	
<i>Helmikuu</i>	24,277	7,455	271,153	3,453	0,704	3,926	
<i>Maaliskuu</i>	24,393	7,457	270,890	3,453	0,707	4,014	
<i>Huhtikuu</i>	24,301	7,457	265,287	3,453	0,709	3,969	
<i>Toukokuu</i>	24,381	7,457	266,958	3,453	0,709	3,940	
<i>Kesäkuu</i>	24,286	7,458	266,871	3,453	0,709	3,970	
<i>Heinäkuu</i>	24,335	7,456	267,681	3,453	0,709	3,995	
<i>Elokuu</i>	24,273	7,450	272,367	3,453	0,709	4,120	
<i>Syyskuu</i>	24,556	7,446	285,047	3,453	0,709	4,338	
<i>Lokakuu</i>	24,841	7,444	296,790	3,453	0,706	4,352	
<i>Marraskuu</i>	25,464	7,441	309,151	3,453	0,702	4,432	
<i>Joulukuu</i>	25,514	7,434	304,188	3,453	0,698	4,477	
	<i>Turkin liira</i>	<i>Australian dollari</i>	<i>Kanadan dollari</i>	<i>Kiinan juan renminbi</i>	<i>Hongkongin dollari</i>	<i>Indonesian rupia</i>	<i>Korean tasavallan won</i>
	14	15	16	17	18	19	20
2007	1,786	1,635	1,468	10,418	10,691	12528,325	1272,988
2008	1,906	1,742	1,559	10,224	11,454	14165,164	1606,087
2009	2,163	1,773	1,585	9,528	10,811	14443,740	1772,904
2010	1,997	1,442	1,365	8,971	10,299	12041,705	1531,821
2011	2,338	1,348	1,376	8,996	10,836	12206,510	1541,234
2011							
<i>Tammikuu</i>	2,092	1,342	1,328	8,815	10,395	12077,466	1495,503
<i>Helmikuu</i>	2,170	1,354	1,348	8,984	10,631	12165,925	1524,991
<i>Maaliskuu</i>	2,211	1,385	1,367	9,190	10,909	12263,182	1568,054
<i>Huhtikuu</i>	2,197	1,366	1,383	9,427	11,227	12493,481	1567,516
<i>Toukokuu</i>	2,260	1,344	1,388	9,320	11,155	12290,330	1555,990
<i>Kesäkuu</i>	2,308	1,357	1,406	9,316	11,202	12327,023	1555,318
<i>Heinäkuu</i>	2,365	1,325	1,364	9,212	11,110	12171,265	1510,293
<i>Elokuu</i>	2,515	1,365	1,407	9,186	11,185	12249,948	1542,014
<i>Syyskuu</i>	2,474	1,346	1,379	8,799	10,733	12118,494	1544,042
<i>Lokakuu</i>	2,509	1,352	1,398	8,731	10,662	12150,543	1578,175
<i>Marraskuu</i>	2,457	1,341	1,390	8,615	10,549	12214,985	1537,425
<i>Joulukuu</i>	2,463	1,300	1,348	8,356	10,250	11965,395	1513,264

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

	<i>Sveitsin frangi</i>	<i>Islannin kruunu</i>	<i>Norjan kruunu</i>	<i>Bulgarian lev</i>	<i>Kroatian kuna</i>	<i>Romanian leu</i>	<i>Venäjän rupla</i>
	7	8	9	10	11	12	13
2007	1,643	87,634	8,017	1,956	7,337	..	35,018
2008	1,587	..	8,224	1,956	7,224	..	36,421
2009	1,510	..	8,728	1,956	7,340	..	44,138
2010	1,380	..	8,004	1,956	7,289	..	40,263
2011	1,233	..	7,793	1,956	7,439	..	40,885
2011							
<i>Tammikuu</i>	1,278	..	7,820	1,956	7,401	4,262	40,256
<i>Helmikuu</i>	1,297	..	7,821	1,956	7,415	4,246	39,947
<i>Maaliskuu</i>	1,287	..	7,829	1,956	7,391	4,162	39,806
<i>Huhtikuu</i>	1,298	..	7,807	1,956	7,364	4,100	40,536
<i>Toukokuu</i>	1,254	..	7,838	1,956	7,405	4,114	40,057
<i>Kesäkuu</i>	1,209	..	7,830	1,956	7,406	4,194	40,267
<i>Heinäkuu</i>	1,177	..	7,783	1,956	7,432	4,241	39,834
<i>Elokuu</i>	1,120	..	7,788	1,956	7,462	4,250	41,295
<i>Syyskuu</i>	1,201	..	7,724	1,956	7,494	4,284	42,324
<i>Lokakuu</i>	1,230	..	7,747	1,956	7,485	4,324	42,857
<i>Marraskuu</i>	1,231	..	7,787	1,956	7,492	4,356	41,808
<i>Joulukuu</i>	1,228	..	7,745	1,956	7,514	4,328	41,569
	<i>Malesian ringgit</i>	<i>Uuden-Seelannin dollari</i>	<i>Filippiinien peso</i>	<i>Singaporen dollari</i>	<i>Thaimaan babt</i>	<i>Etelä-Afrikan randi</i>	<i>Kansainvälisen valuuttarahaston erityinen nosto-oikeus</i>
	21	22	23	24	25	26	27
2007	4,708	1,863	63,026	2,064	44,214	9,660	0,895
2008	4,889	2,077	65,172	2,076	48,475	12,059	0,930
2009	4,908	2,212	66,338	2,024	47,804	11,674	0,904
2010	4,267	1,838	59,739	1,806	42,014	9,698	0,869
2011	4,256	1,760	60,260	1,749	42,429	10,097	0,882
2011							
<i>Tammikuu</i>	4,089	1,744	59,089	1,719	40,827	9,265	0,864
<i>Helmikuu</i>	4,154	1,793	59,558	1,742	41,918	9,813	0,873
<i>Maaliskuu</i>	4,248	1,888	60,870	1,776	42,506	9,686	0,886
<i>Huhtikuu</i>	4,350	1,833	62,361	1,802	43,434	9,720	0,904
<i>Toukokuu</i>	4,327	1,802	61,953	1,776	43,398	9,846	0,898
<i>Kesäkuu</i>	4,359	1,767	62,468	1,776	43,923	9,781	0,899
<i>Heinäkuu</i>	4,272	1,688	60,961	1,736	42,949	9,700	0,894
<i>Elokuu</i>	4,282	1,711	60,836	1,734	42,875	10,153	0,893
<i>Syyskuu</i>	4,246	1,693	59,322	1,723	41,902	10,396	0,873
<i>Lokakuu</i>	4,296	1,736	59,412	1,749	42,297	10,919	0,872
<i>Marraskuu</i>	4,276	1,758	58,743	1,748	41,969	11,055	0,867
<i>Joulukuu</i>	4,164	1,710	57,537	1,707	41,099	10,783	0,852

Taulukko 11.

Euron peruuttamattomasti kiinnitetty muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto	Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto
Itävalta	šillinki	13,7603	1.1.1999	Alankomaat	guldeni	2,20371	1.1.1999
Belgia	frangi	40,3399	1.1.1999	Portugali	escudo	200,482	1.1.1999
Saksa	markka	1,95583	1.1.1999	Kreikka	drakma	340,750	1.1.2001
Espanja	peseta	166,386	1.1.1999	Slovenia	tolar	239,640	1.1.2007
Suomi	markka	5,94573	1.1.1999	Kypros	punta	0,585274	1.1.2008
Ranska	frangi	6,55957	1.1.1999	Malta	liira	0,429300	1.1.2008
Irlanti	punta	0,787564	1.1.1999	Slovakia	koruna	30,1260	1.1.2009
Italia	liira	1936,27	1.1.1999	Viro	kruunu	15,6466	1.1.2011
Luxemburg	frangi	40,3399	1.1.1999				

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 12.

Valuuttakurssimekanismi ERM II

Valuutta	Keskuskurssi 1 euro =	Vaihteluväli, %	Yläraja*	Alaraja*	Voimassa alkaen
	1	2	3	4	5
Tanskan kruunu	7,46038	± 2,25	7,62824	7,29252	4.1.1999
Liettuan liti	3,45280	± 15	3,97072	2,93488	28.6.2004
Latvian lati	0,702804	± 15	0,808225	0,597383	2.5.2005

* Interventiot vaihteluvälien rajoilla ovat periaatteessa automaattisia ja rajoittamattomia.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 13.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2006	2007	2008 ¹	2009	2010	2011
500 euroa	1,5	1,7	2,4	2,1	1,9	1,8
200 ”	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1
100 ”	5,2	5,7	6,8	6,5	6,8	6,9
50 ”	79,6	83,9	86,6	84,5	84,3	86,9
20 ”	180,7	191,3	188,4	177,5	176,3	168,2
10 ”	31,1	32,0	40,0	42,4	40,9	39,6
5 ”	38,8	39,0	49,2	52,8	48,3	47,1
Yhteensä	338,1	354,7	374,7	366,9	359,6	351,6

¹ Vuoden 2008 luvuista on nyt vähennetty lähinnä automaattikäyttöön menevät ns. pankkipakkaukset, joita Suomen Pankki ei lajittele, vaan toimittaa yösäilytyksen jälkeen takaisin palauttajalle.
Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin organisaatio

11.3.2011

PANKKIVALTUUSTO

Timo Kalli, puheenjohtaja, Antti Kalliomäki, varapuheenjohtaja, Pekka Ravi, Tanja Karpela, Martti Korhonen, Mika Lintilä, Marja Tiura, Jutta Urpilainen, Ben Zyskowitz

Pankkivaltuuston sihteeri Anton Mäkelä

JOHTOKUNTA

<p>Erkki Liikanen johtokunnan puheenjohtaja</p> <p><i>Rahapolitiikan valmistelu ja toteutus, kotimaan talouspolitiikka, EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston jäsenyys.</i></p> <p><i>Johdon sihteeristön ja pankkitoimintaosaston osastopäälliköiden sekä tarkastuspäällikön esimies.</i></p>	<p>Pentti Hakkarainen johtokunnan varapuheenjohtaja</p> <p><i>Rahoitusmarkkinoiden vakauskysymykset, rahahuoltopalvelut, taloushallinto, riskienvalvonta, Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajuus.</i></p> <p><i>Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston sekä maksuvälineosaston osastopäälliköiden esimies.</i></p>	<p>Seppo Honkapohja johtokunnan jäsen</p> <p><i>Tutkimustoiminta, rahoitusvarallisuuden sijoittaminen ja hallinto.</i></p> <p><i>Rahapolitiikka- ja tutkimusosaston sekä hallinto-osaston osastopäälliköiden esimies.</i></p>
---	--	--

Johtokunnan sihteeri Arno Lindgren

OSASTOT

<p>Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto <i>Tuomas Saarenheimo</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• Ennustetoimisto• Kansainvälisen ja rahatalouden toimisto• Tietopalvelutoimisto	<p>Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)</p>	<p>Tutkimusyksikkö</p>
<p>Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto <i>Kimmo Virolainen</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• Vakaustoimisto• Yleisvalvontatoimisto	<p>Tilastoyksikkö</p> <ul style="list-style-type: none">• Maksutasetoimisto• Rahoitustilastotoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Tilastojärjestelmätoimisto
<p>Pankkitoimintaosasto <i>Harri Lahdenperä</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• Markkinaoperaatioiden toimisto	<ul style="list-style-type: none">• Sijoitustoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Maksuliiketoimisto
<p>Maksuvälineosasto <i>Mauri Lehtinen</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• Aluekonttorit Kuopio, Oulu, Tampere, Vantaa	<ul style="list-style-type: none">• Rahahuoltotoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Rahahuollon tukitoimisto
<p>Johdon sihteeristö <i>Antti Suvanto</i></p>	<p>Kansainvälinen yksikkö Lakiasiain yksikkö Viestintäyksikkö</p>	<p>Strategia- ja organisaatio-ryhmä</p>	<p>Johtokunnan sihteeri-palvelut -ryhmä</p>
<p>Hallinto-osasto <i>Pirkko Pohjoisaho-Aarti</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• Henkilöstötoimisto• Kieli- ja julkaisupalvelutoimisto• Riskienvalvontatoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Sisäiset palvelut -toimisto• Taloushallintotoimisto	<p>IT-yksikkö Turvallisuus- ja kiinteistöyksikkö</p>
<p>Sisäinen tarkastus <i>Erkki Kurikka</i></p>			

Suomen Pankin yhteydessä toimii **Finanssivalvonta**, jonka johtaja on Anneli Tuominen.

